

voice ATHENS

ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΞ

Τα καλύτερα ραντεβού

ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Η ιστορία της παλιάς αθηναϊκής γειτονιάς

Της Έλενας Ντάκουλα

Ο Γκάμπο και εγώ

Ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες από τον φίλο του ζωγράφο Δημήτρη Γέρο

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΕΡΤ

Επισκεφτήκαμε το πολύτιμο αρχείο της

Του Γιώργου Θ. Παυριανού

ATHENS SCIENCE

FESTIVAL

Η επιστήμη μπορεί να εκλαϊκευτεί

Της Μαρίας Μανωλοπούλου

Η ΣΤΕΓΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

NICK CAVE

SOLO

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ | 20:30

01-03.06.24

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΝ COLIN GREENWOOD

ΠΡΟΠΩΛΗΣΗ
ΑΠΟ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΣΤΙΣ 10 ΠΜ

ONASSIS STEGI

ΜΠΡΙΖΙΤ ΜΑΚΡΟΝ

Θα συμμετέχει σε ένα επεισόδιο στον 4ο κύκλο του «Emily in Paris». Με χιούμορ, στυλ και ακομπλεξάριστη. Την αγαπάμε.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ «ΑΣΤΑΚΟΣ»

Πήγα το Σάββατο επειδή με έπεισε το συμπέρασμα από την κριτική που του έγραψε η δική μας Ελένη Ψυχούλη στο Taste Voice: «Η γεύση στον Αστακό σε ταξιδεύει στα παλιά Φάληρα του ελληνικού κινηματογράφου, στον πλανόδιο ακορντεονίστα, στη λουλουδού, στα ερωτευμένα ζευγαράκια, τα ξύλινα τραπέζια πάνω στο κύμα με τη ρετσίνα και την τηγανητή μαρίδα». Είναι όντως έτσι, μαζί με κάτι χρυσοκίτρινες πατάτες αριστουργηματικά τηγανισμένες. Απόφυγε το μεσημέρι που είναι τίγκα στις οικογένειες με παιδάκια και προτίμησε να φτάσεις εκεί μετά τις 3:30 μ.μ.

Τις καθημερινές μπορείς ν' ακούσεις ακόμα και τους γλάρους να σου μιλάνε.
(Διαδόχου Παύλου 46, 2η Μαρίνα Γλυφάδας)

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ 3 ΣΩΜΑΤΩΝ

Το νέο talk of the town. Η σειρά του Netflix που βασίζεται στην πολυβραβευμένη τριλογία επιστημονικής φαντασίας του Κινέζου Λιου Σιζίν. Αν και «αδύνατο να μεταφερθεί στην οθόνη», οι παραγωγοί του «Game of Thrones» έδωσαν έναν συναρπαστικό Α' κύκλο, ευτυχώς κατανυγμένο από όλους. Μην το χάσετε.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ:

- Τι σημαίνει ΕΔΕ;
- Ε, Δεν Έφταιγε.

ΗΛΙΑΚΗ ΕΚΛΕΙΨΗ

Ο απαράμιλλος τρόπος των Αμερικανών να μετατρέπουν το σιδηρό σε σουπερ καταναλωτικό πάρτι και ευκαιρία για 3ήμερες διακοπές και μπάρμπεκιου. Να μην μπορούμε να τη δούμε και από τον δικό μας ουρανό και να κάνουμε γεφυράκι διακοπών με το Πάσχα;

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΠ

Σας έχω άσχημα νέα: επανασυνδέθηκαν οι One. Αύξηση των πωλήσεων στα χρωμοσαμπούαν στην Αττική.

Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Είναι η περίοδος που οι πόλεις γεμίζουν πούλμαν με αφηνιασμένους μαθητές και μαθήτριες Λυκείων από όλη τη χώρα. Φωνάζουν, πίνουν, μεθάνε, λυσάνε, καταστρέφουν πράγματα, γίνονται παραβατικοί, κακοποιούνται αναμεταξύ τους, κινδυνεύουν και τραβούν βίντεο με τα κινητά τους. Πού είναι το φαν;

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ

Η περίοδος που οι τηλεπερσόνες και οι πανελίστες β' διαλογής κατεβαίνουν ως υποψήφιοι. Κλαυσίγελας και ριάλιτι σόου.

FAKE SANTORINI

Οι Κινέζοι έφτιαξαν μια δική τους πλαστικοποιημένη αλλά «ίδια» Σαντορίνη στην περιοχή Νταλί της επαρχίας Πουνάν, στα νοτιοδυτικά της Κίνας. Όλα πιστό αντίγραφο εκτός από τον καφέ που δεν έχει 7 ευρώ.

ΛΕΜΟΥΡΙΟΣ ΓΙΑ ΡΕΤ

Εμφανίστηκε στο Μοναστηράκι λουσάτη κυρία που μωστράριζε έναν δύστυχο, κακόμοιρο λεμούριο δεμένο με λουράκι. Διότι η βλακεία είναι απύθμενη.

ΣΕ ΒΛΕΠΩ!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε βλέπω με το παγωτό σου

Θέλω να το κάνετε εικόνα: είναι Κυριακή και είναι τα γενέθλιά μου. Ο ήλιος με τύφλωσε μόλις ξύπνησα κι άνοιξα τις κουρτίνες – τόσο ζεστό το 'χε πάρει. Καλός οιωνός, σκέφτηκα. Έκανα ένα ντους, άρχισα να ψάχνω το λευκότερο λευκό από τα πουκάμισά μου και (κρατηθείτε!) το βρήκα πλυμένο ΚΑΙ σιδερωμένο. Πολύ καλός οιωνός, σκέφτηκα, ειδικά αν λάβει κανείς υπ' όψιν του ότι είναι πιθανότερο να βρεις τετράφυλλο τριφύλλι παρά σιδερωμένο σιδηροπλάτη στην ντουλάπα μου.

Το φοράω λοιπόν και βγαίνω απ' το σπίτι νιώθοντας κουκλάκι ζωγραφιστό ασπροντυμένο και σιδερωμένο. Άρχισα να βαδίζω άσκοπα. Δηλαδή όχι και τόσο άσκοπα δεδομένου ότι είχα σκοπό να κάνω μια μεγάλη βόλτα στον ήλιο αναζητώντας οιωνούς.

Και 'κει που κατέβαινα με τα πόδια την ωραιότητα και αστικότητα Μαυροματαίων, τι να δω; Την πιο φινετσάτη κυρία της περιοχής να έχει μισοκώσει το χέρι της στο ψυγείο του περιπτερου και να ψαρεύει έναν περιποιημένο πύραυλο με όρεξη και ταχύτητα δεκαπεντάχρονου. Η συνοδός κυρία που τη φρόντιζε την κοίταξε αυστηρά. «Παγωτό;» είπε με ελαφρά αλλά σωφρονιστική απελπισία. «Παγωτό!» είπε η κυρία με ξεκάθαρα αποφασισμένο ύφος, ενώ το ξετύλιγε και άρχιζε να το γλείφει. «Παγωτό;» είπα κι εγώ χαμογελαστή. «Παγωτό!» επανέλαβε η αξιέραστη λιχουδω.

«Κάθε χρόνο, την ώρα που θα μπει το καλοκαίρι, εγώ το καλωσορίζω μ' ένα παγωτό!»

«Τι ωραία ιδέα» είπα εγώ.

«Έχω καλωσορίσει 90 καλοκαίρια», έκανε περήφανα εκείνη δαγκώνοντας κομψά το χωνάκι.

«Το θεωρώ πολύ καλό οιωνό» είπα εγώ. «Να σας το κεράσω; Έχω γενέθλια!»

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Animous Lynx** aka **Παύλος Χαδούλης**. Γεννήθηκε το 1989 στην Αθήνα και ζει στο Περιστερί. Αγάπησε από το δημοτικό το hip hop και το graffiti, κάνοντας tags και σκιτσάροντας characters στη γειτονιά και στο σχολείο. Δημιουργεί κολάζ και paste ups στους τοίχους της Αθήνας, για να καταγράψει σημαντικά γεγονότα και στιγμές της ζωής του. Συμμετέχει στη μεγαλύτερη συλλογική έκθεση της street art σκηνής της Αθήνας για τη διάσωση των αδέσποτων αλόγων του Υμηττού, που θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο 20 Απριλίου, στον χώρο I Am Art Athens, στην οδό Νότη Μπότσαρη 10, στο Κουκάκι @animous_lynx

Στην αίθουσα της Κεντρικής Σκηνής της Στέγης δύο κύριοι ψάχνουν τις θέσεις τους. Τους πλησιάζει ευγενέστατη ταξίθτρια:
-Σε ποια σειρά είστε;
-Στο Νι.
-Νι όπως Νεφέλη;
Βάζουν και οι τρεις τα γέλια.
(Στέγη, Πέμπτη βράδυ)

Ταρίφας έξαλλος γκρινιάζει για τα πάντα:
«Δεν μπορώ και να καπνίσω να ξεπάσω. Όλοι πια είναι εναντίον του τσιγαριού».
(Γκάζι - Αμπελόκηποι, Πέμπτη βράδυ)

«Κωνσταντίνε! Πέτρο! Ελάτε, φαγητό!»
(Παπούς φωνάζει τα αδέσποτα στο Σύνταγμα για να τα τσίσει. Τρίτη πρωί)

Τροφαντή κυρία βλέποντας τον προηγούμενο παππού να τσίξει κόκαλα τα αδέσποτα:
«Εγώ ένα έχω καταλάβει. Ότι τα σκυλιά στην Ελλάδα είναι πιο χορτάτα από τα παιδάκια».
(Σύνταγμα, Τρίτη πρωί)

Δύο κορίτσια στο σουπερ μάρκετ μπροστά στα κρασιά:
-Και πώς ανοίγει, ρε συ;
-Με τερμπουσόν.
-Πώς δουλεύει αυτό, ξέρεις;
-Δεν έχει μάνιουαλ;
(Κουκάκι, Σάββατο μεσημέρι)

Κυρία μπαίνει σε σουβλατζίδικο:
«Γεια σας. Μπορώ να αγοράσω 3 καλαμάκια και μία πατάτες άψητα για να τα φτιάξω μόνη μου σπίτι στη φριτζεζα;»
(Γλυφάδα, Τετάρτη βράδυ)

Οι παράλληλοι κόσμοι της ελληνικής πραγματικότητας

Της ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΛΑΜΑΝΤΗ

Τις τελευταίες εβδομάδες βιώσαμε δύο παράλληλες και αντιφατικές πραγματικότητες μέσω της ελληνικής επικαιρότητας. Η πρώτη πραγματικότητα ξετυλίχθηκε στους μικροπολιτικούς διαξιφισμούς των κομμάτων στο ελληνικό κοινοβούλιο. Μία πρόταση δυσπιστίας, η τέταρτη που κλήθηκε να αντιμετωπίσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης, έφερε μαζί της μία συζήτηση σε υψηλούς τόνους στη Βουλή για την τραγωδία των Τεμπών. Τα Τέμπη έχουν ούτως ή άλλως πάψει εδώ και καιρό να αποτελούν ζήτημα ουσίας στη δημόσια σφαίρα, έχοντας εξελιχθεί σε ένα εργαλειοποιημένο σύμβολο πόνου. Η φρικτή εικόνα των συντριμμιών των δύο αμαξοστοιχιών έγινε σταδιακά το πεδίο μάχης μίας ιδεολογικής –και καθόλου ορθολογικής– διεκδυσίας, την οποία ο κάθε πολιτικός παίκτης τραβάει προς τη μεριά που τον συμφέρει στρατηγικά, δίχως να ενδιαφέρεται για το αν θα αποδοθεί δικαιοσύνη και θα υπάρξει πραγματική διαφάνεια στην υπόθεση. Αρκεί ο ένοχος να είναι ο «σωστός» από άποψη τακτικής. Στην πρόταση δυσπιστίας ακούστηκαν διάφοροι αναμενόμενοι λεονταρισμοί, δίχως ουσιαστικές προτάσεις, δίχως σημαίνουσες παρεμβάσεις προκειμένου να μην επαναληφθεί αντίστοιχο δράμα και να υπάρξει εξυγίανση τόσο του σιδηρόδρομου, όσο και των ελληνικών ΜΜΜ συνολικά.

Η αντιπολίτευση είναι ολίγιστη από κάθε άποψη, τίποτε ουσιαστικό δεν προσφέρει με τις παρεμβάσεις της και ουδόλως ασκεί εποικοδομητική κριτική ή άλλου είδους παραγωγικό κοινοβουλευτικό έλεγχο. Μοναδικός στόχος η επίμονη προσπάθεια για επιστροφή στην τοξικότητα των μνημονιακών χρόνων, η δημιουργία μίας διαιρετικής τομής που θα περιχαράκώσει από τη μία τις προσωποπαγείς συστημικές δυνάμεις του «κατεστημένου» και των «συμφερόντων» και από την άλλη τους εναλλακτικούς, δήθεν επαναστατικούς και ανεξάρτητους σχηματισμούς. Στην πραγματικότητα οι σχηματισμοί αυτοί δεν έχουν τίποτε περισσότερο να προσφέρουν από αντικαθεστωτικό λαϊκισμό, γενικόλογες υποσχέσεις και εναντίωση στις απανταχού «ελίτ».

Από τη μεριά της, η κυβέρνηση φαίνεται να προσφεύγει σταθερά στο διαλεκτικό σχήμα που χαρίζει ευκολότερη ουδετεροποίηση των ευθυνών για αδράνειες και αστοχίες, που έρχονται κάθε τόσο στην επιφάνεια. Η ιδέα της «παλιάς Ελλάδας» που πρέπει να αφήσουμε πίσω, η απόφαση να τα βάλουμε με τον «κακό μας εαυτό» κοιτώντας τον κατάματα στον καθρέφτη της αυτοκριτικής, είναι ένα επικοινωνιακό μοτίβο που αξιοποιείται σταθερά από τους κυβερνητικούς κύκλους, ώστε να μην εξειδικευτεί το πρόβλημα σε λάθη και παραλείψεις κυβερνητικών παραγόντων. Η πολιτική ευθύνη υπογραμμίζεται βεβαίως πως έχει τη σημασία της για την κυβέρνηση, στα-

μάται ωστόσο κι αυτή ανήμπορη όταν συναντάει μπροστά της το γραφειοκρατικό, παλαιοκομματικό και συνδικαλιστικό Λεβιάθαν της ελληνικής πραγματικότητας. Αυτό το αφήγημα είναι πρακτικό, αλλά έχει μία λειτουργική ημερομηνία λήξης και μία κυβέρνηση σχεδόν πενταετίας οφείλει σίγουρα να το γνωρίζει καλά.

Η δεύτερη πραγματικότητα, απολύτως αποξενωμένη από την κομματική φούσκα των πολιτικών παιγνίων, ξεσκεπάστηκε άγρια την προηγούμενη εβδομάδα με την υπόθεση της 28χρονης Κυριακής Γρίβα. Η γυναίκα δολοφονήθηκε μπροστά στο αστυνομικό τμήμα των Αγίων Αναργύρων, στην προσπάθειά της να ακολουθήσει ένα πρωτόκολλο ασφαλείας, μία διαδρομή κινήσεων και αποφάσεων που υποτίθεται πως θα την προστατεύουν από τον διώκτη της. Η προσπάθειά της όμως συνάντησε φράγμα: ένα υποστελεχωμένο αστυνομικό τμήμα, αποτελούμενο από έναν ειδικό φρουρό καταδικασμένο για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση και μία αξιωματικό νεαρή σε ηλικία, που πιθανώς ερχόταν αντιμέτωπη για πρώτη φορά με ανάλογης σοβαρότητας περίπτωση.

Το περιπολικό δεν ήταν διαθέσιμο για να τη συνοδέψει στην ασφάλεια και επιστρατεύτηκε η κλήση στο 100. Ο τηλεφωνητής στην άλλη άκρη της γραμμής είναι φανερό από το ηχητικό της συνομιλίας πως δεν είχε εκπαιδευθεί διόλου στην αξιολόγηση του βαθμού του επειγόντος, ούτε στη διαχείριση περιστατικών που απαιτούν άμεση λήψη αποφάσεων. Αντιθέτως, η ησσούμπαλη ηλκτρολόγηση σε κάποιον υπολογιστή –πιθανώς 15ετίας από τα χοντρά πλήκτρα που ακούγονται– μαρτυράει πως ο συγκεκριμένος άνθρωπος αντιμετώπιζε τη δουλειά του όχι ως ένα πρωτόκολλο κινήσεων που σώζει ζωές, αλλά ως μία τυπική γραφειοκρατική συνδιαλλαγή οποιασδήποτε άλλης διοικητικής υπηρεσίας του δημοσίου.

«Χάνομαι» είναι μία από τις τελευταίες φράσεις που ψελλίζει ασυναίσθητα στο τέλος της κλήσης η Κυριακή Γρίβα, όταν συνειδητοποιεί με απόγνωση πως αντικρίζει μπροστά της τον δολοφόνο της να έρχεται προς το μέρος της. Η νεαρή γυναίκα ξεψυχά λίγα μέτρα από το αστυνομικό

τμήμα, μπροστά σε μία υπηρεσία που απέτυχε παταγωδώς να την προστατέψει από μία δολωμένη με κάθε μέσο απειλή. Χάθηκε η Κυριακή Γρίβα και μαζί της χάθηκε και η ψευδαίσθηση πως ο «εκσυγχρονισμός» και η «μεταρρύθμιση» μπορούν να χρησιμοποιούνται ως κούφιας λέξης. Διότι η ασφάλεια, η νομιμότητα και η εύρυθμη λειτουργία του δημοσίου δεν εξασφαλίζονται μονομερώς με ψηφιακούς ή τεχνοκρατικούς καλλωπισμούς επάνω σε ανύπαρκτα δομικά θεμέλια, ούτε με ισχνούς, φοβικούς μηχανισμούς αξιολόγησης προσώπων και υπηρεσιών. **A**

Θύτες και θύματα βίαιων περιστατικών

Της ΕΥΑΣ ΣΤΑΜΟΥ

Το να προσπαθεί κανείς να προσδιορίσει με γενικούς όρους τα κοινά χαρακτηριστικά των θυμάτων βίαιων περιστατικών ενέχει τον κίνδυνο να υπονοηθεί πως τα θύματα είναι υπεύθυνα για ό,τι τους έχει συμβεί, πως εξαιτίας, ίσως, αυτών των γνωρισμάτων τα ίδια τα θύματα έχουν προκαλέσει την τύχη τους. Όταν μάλιστα έχουμε να κάνουμε με γυναικοκτονίες, η κατηγοριοποίηση μοιάζει ακόμα πιο προβληματική γιατί στην πραγματικότητα θα οφείλαμε να ερευνησουμε την κάθε περίπτωση ξεχωριστά προκειμένου να κατανοήσουμε για ποιον λόγο η κάθε γυναίκα κατέληξε να χάσει τη ζωή της.

A πάρχει ωστόσο κάτι που θα μπορούσαμε να πούμε ότι συνδέει γυναίκες κάθε ηλικίας, επαγγέλματος και κοινωνικής τάξης που έχουν βιώσει λεκτική, ψυχολογική ή σωματική βία: αυτό δεν είναι άλλο από τη συστηματική έκθεση σε κάποια μορφή βίαιης συμπεριφοράς μέχρι που η βία να θεωρείται από αυτές κάτι «φυσιικό» και αναμενόμενο, ένα αναπόσπαστο κομμάτι κάθε στενής σχέσης. Όταν η βία επαφή βιώνεται ως κανονικότητα από την παιδική ηλικία, το θύμα δεν αντιδρά ως οφείλει γιατί δεν αντιλαμβάνεται πάντα ότι η βία και η αγάπη δεν συμβαδίζουν. Συνήθισμένο να δέχεται σωματική ή άλλου τύπου τιμωρία –περιορισμό στο δωμάτιό του, στέρηση χρημάτων ή άλλων αγαθών– από γονείς και κηδεμόνες που το φροντίζουν, δυσκολεύεται να ξεχωρίσει το σωστό από το λάθος, με αποτέλεσμα να βρίσκεται εγκλωβισμένο σε κακοποιητικές σχέσεις και στην ενήλικη ζωή του.

Ακόμα και η ελαφριά σωματική τιμωρία σε ένα ξέσπασμα του γονιού ο οποίος άλλες στιγμές παρουσιάζεται στοργικός με το παιδί, μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και με τον καιρό μπορεί να θεωρεί ότι οι ίδιοι άνθρωποι που σε αγαπούν και σε φροντίζουν έχουν το δικαίωμα να σε χτυπούν, να σε βρίζουν και να σε απειλούν, όταν δεν τελεί τις υποχρεώσεις σου ή όταν «έχουν τα νεύρα τους».

Αν ένα κορίτσι έχει «εκπαιδευτεί» να δέχεται επί μακρό διάστημα ψυχολογική πίεση, αυστηρούς περιορισμούς και τη σωματική τιμωρία που του επιβάλλει ένας νταής πατέρας είναι πιθανό ότι θα καταλήξει να συγχέει τη βιαιοπραγία με το ενδιαφέρον ή την αγάπη και ότι θα ανεχθεί έναν σύντροφο με παρόμοια χαρακτηριστικά. Επίσης, αν ένα κορίτσι βλέπει τη μητέρα του –και άλλες γυναίκες στο περιβάλλον– να κρατούν μια υποχωρητική στάση στις κρίσεις θυμού και ζήλιας του συντρόφου τους, να καλύπτουν ή να δικαιολογούν τα βίαια ξεσπάσματά του, θα πιστέψει ότι η βία αποτελεί γνώρισμα κάθε στενής σχέσης.

Τι συμβαίνει όμως με τους θύτες τέτοιων αποτρόπαιων εγκλημάτων; Ποια είναι τα δικά τους κοινά γνωρίσματα;

Αν και συχνά γυναίκες δολοφονούνται από άγνωστους άντρες, συμμορίες ή άλλα μέλη της οικογένειάς τους, το 35% των δολοφονημένων γυναικών παγκοσμίως πεθαίνουν από το χέρι του ερωτικού τους συντρόφου.

Ο θύτης τέτοιων αποτρόπαιων εγκλημάτων νιώθει συχνά ότι η σύντροφός του αποτελεί κτήμα του και πως έχει πάνω της απόλυτη εξουσία. Κάθε προσπάθεια της γυναίκας να διαφύγει από τον έλεγχο προκαλεί την οργή και την αγανάκτησή του ωθώντας τον να γίνεται ακόμα πιο βίαιος και εκδικητικός. Πρόκειται συνήθως για ανθρώπους βαθιά ανασφαλείς και χειριστικούς που τείνουν να εξαρτώνται συναισθηματικά από μια γυναίκα που τοποθετούν στο κέντρο της ζωής τους, ενώ την ίδια στιγμή απομονώνονται από το περιβάλλον επιδεικνύοντας αντικειμενική συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από αδιαφορία, οργή όταν δεν ικανοποιούνται άμεσα οι ανάγκες τους, απουσία ενσυναίσθησης.

Οι λόγοι που κάποιος έχει την τάση να δημιουργεί κακοποιητικές σχέσεις και να εκτονώνει τις απογοητεύσεις του μέσω βίαιων πράξεων μπορεί να ποικίλουν, υπάρχει ωστόσο ένα κοινό χαρακτηριστικό που φαίνεται να συνδέει τους δράστες φρικτών γυναικοκτονιών: **ο βαθιά ριζωμένος μισογυνισμός**. Οι δράστες μοιράζονται την πεποίθηση ότι οι γυναίκες είναι κατώτερα όντα που μόνο με σκληρούς περιορισμούς και σωματική τιμωρία μπορούν να ελεγχθούν. Ο ρόλος των γυναικών είναι να λειτουργούν υποστηρικτικά για τους άντρες, ικανοποιώντας την κάθε τους ανάγκη και επιθυμία και οποιαδήποτε παρέκκλιση από το αυτό το μοντέλο ωθεί τον άντρα να νιώθει προδομένος και να αισθάνεται ότι του δίνει το δικαίωμα να τιμωρεί τη σύντρόφό του.

Για να γίνει το φαινόμενο των γυναικοκτονιών παρελθόν θα πρέπει να εργαστούμε σκληρά και συστηματικά ως κοινωνία –η Πολιτεία, το εκπαιδευτικό σύστημα, και πρωτίστως η οικογένεια– ώστε να αλλάξουμε τις προκαταλήψεις που έχουν εσωτερικώσει άντρες αλλά και γυναίκες.

Η επιβολή σκληρότερων ποινών προς τους δράστες τέτοιων εγκλημάτων και κυρίως ο εξαιρετικά προσεκτικός έλεγχος της πάγιας επίκλησης γενικών και αοριστών «ψυχικών προβλημάτων» του θύτη, θα βοηθούσε επίσης στην πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Εννοείται ότι κάποιος που φτάνει μέχρι τη γυναικοκτονία νοσεί ψυχικά, ωστόσο το να ισχυρίζεται ελαφρά τη συνείδηση ότι δεν ξέρει γιατί δολοφόνησε τη σύντρόφό του ή ότι δεν θυμάται τι συνέβη, είναι η εύκολη έξοδος για όποιον δεν θέλει να αναλάβει τις ευθύνες του. Η τάση κάποιων μέσων ενημέρωσης και σημαντικής μερίδας του (κιτρινού) τύπου να ταυτίζει την ψυχική ασθένεια ή ακόμα και τον ανδρισμό με τη διάπραξη ειςδεχθών πράξεων είναι απαράδεκτη.

Δεν έχουν εγκληματικές τάσεις όλοι οι άνθρωποι που αντιμετωπίζουν ψυχικά προβλήματα, ούτε όλοι οι άντρες στην εποχή μας είναι υποψήφιοι γυναικοκτόνοι. Μπορεί τα εγκλήματα κατά των γυναικών να πηγάζουν από την ψυχική ανισορροπία των δραστών αλλά υποκινούνται από τις λάθος αντιλήψεις και τον μισογυνισμό που σαν επικίνδυνος ιός διαβρώνει τις σχέσεις τόσο των μελών της κοινωνίας μας. **A**

ΤΟ 35% ΤΩΝ ΔΟΛΟΦΟΝΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΧΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥ

νος. Μεγάλο κόστος, τι να σας πω. Ίσως μείνει έξω από τον επόμενο ανασχηματισμό. Σκληρή η ζωή στην Ελλάδα...

Το τραγικό γεγονός έξω από το αστυνομικό τμήμα ήρθε να κουμπώσει με το δυστύχημα των Τεμπών και επανάφερε στο προσκήνιο την εμβληματική φράση του Κώστα Σημίτη μετά το ναυάγιο του Σάμινα, «αυτή είναι η Ελλάδα». Στην προκειμένη περίπτωση, όχι δεν είναι αυτή η Ελλάδα. Αυτό είναι το ελληνικό κράτος. Που είναι φτιαγμένο για να υπηρετεί πρωτίστως τους εργαζόμενους σ' αυτό και τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες που πάντοτε νομοθετούν προς διευκόλυνσή της αιώνιας αβελτηρίας του. Όλοι αυτοί και αυτές που συναντάμε καθημερινά στη ζωή μας και κάνουν το σωστό δεν είναι Ελλάδα; Από τον πάγκο της λαϊκής αγοράς μέχρι το χειρουργείο του νοσοκομείου και από τον μοναδικό δάσκαλο του ακριτικού χωριού, μέχρι τον οδηγό του λεωφορείου; Μετά τη δολοφονία της Κυριακής Γρίβα βγήκαν όλοι κατηφείς και σκεπτικοί για να μας πουν ότι το γνωστό μαχαίρι θα φτάσει ως το κόκαλο. Μόνο που δεν υπάρχει κόκαλο. Το Δημόσιο είναι όλο ψαχνό και γι' αυτό εξάλλου κανείς πολιτικός δεν θέλει να αλλάξει τίποτα επί της ουσίας. Τι να πειράξεις από ένα πεντακάθαρο φιλέτο;

Και γι' αυτό όλα αυτά που λέγονται για την αξιολόγηση των ΔΥ και των κρατικών λειτουργιών είναι λόγια του αέρα, ούτε καν του κοπανιστού. Έγινε αξιολόγηση στους νεοδιοριστούς εκπαιδευτικούς και δεν βρέθηκε ούτε ένας, ελαφρώς έστω, ακατάλληλος. Όταν ξέρεις πότε θα έρθουν

να σε αξιολογήσουν και τι ακριβώς θα σου μετρήσουν έχεις πάρει τα μέτρα σου. Εκτός και αν είσαι τελείως «γεια σου». Το ζήτημα είναι αυτό που κάνεις ή δεν κάνεις κάθε μέρα. Τα πρωτόκολλα που τηρείς ή δεν τηρείς. Την υπευθυνότητα που δείχνεις ή δεν δείχνεις. Την τιμή που ορίζεις, εσύ ως εργαζόμενος, για το ψωμί που τρως. Γι' αυτό το καθημερινό υπάρχει αξιολόγηση; Κανένας υπουργός δεν γνωρίζει τα έργα και τις ημέρες σου στο Δημόσιο. Τα ξέρουν όμως και μάλιστα πολύ καλά οι συνάδελφοι και ο διευθυντής σου, ο οποίος συνήθως πίνει το αμίλητο νερό. Γιατί αν μιλήσει θα θεωρηθεί ένοχος «αντισυναδελφικής συμπεριφοράς» και μαύρο φίδι που τον έφαγε. Αρκεί να μην γίνει κάτι χοντρό και μας βγάλουν στα «κανάλια». Γιατί τότε θα αναγκαστούν να βγουν εκείνοι με το «μαχαίρι και το κόκαλο» και δεν πρέπει να τους εκθέτουμε. Να τρέχουν πέρα δώθε στα κανάλια για μια-δυο μέρες μέχρι να ξεχαστεί. Νεκροί πόσοι; 24 στη Μάνδρα, 104 στο Μάτι, 57 στα Τέμπη, 1 στους Αγίους Αναργύρους. Δεν υπάρχει στατιστική.

Όπως κάτσει. Η ζωή δουλεύει τη γεννήτρια τυχαιών αριθμών. Αλλαγές μόνο να μη γίνουν και ουσιαστικές αξιολογήσεις που να οδηγούν σε απολύσεις. Γιατί είναι αντιδημοκρατικό και αντισυνταγματικό. Καταρρέει το κράτος δικαίου και θα έχουμε μπλεξίματα και με την ΕΕ. Λέει η «προοδευτική διανοήση».

Την ίδια στιγμή χιλιάδες κρατικοί λειτουργοί

δουλεύουν ευσυνείδητα κάνοντας το σωστό και μάλιστα πέραν και πάνω από τα τυπικά τους καθήκοντα. Χωρίς υστεροβουλία αλλά και χωρίς ανταπόδοση. Χωρίς να περιμένουν κάποιο bonus από την όποια αξιολόγηση. Διότι το Δημόσιο είναι στρατώνας και μόνο ο παλιός είναι αλλιώς, ο νέος είναι ψάρακας και πρέπει να πήξει. Διότι η ισοπέδωση είναι μια «προοδευτική», σοσιαλιστική διαδικασία εγκατεστημένη στην ελληνική κρατική συνείδηση παλαιόθεν... Η λατρεία του πολτού. Ακριβώς για να μην ξεχωρίζουν οι άχρηστοι,

οι άσχετοι, οι πονηροί και να μην μπορεί κανείς να τους εντοπίσει και να τους απομακρύνει. Αντιθέτως εκεί έξω στην ελεύθερη οικονομία είσαι εκτεθειμένος σε κάθε κριτική και αξιολογείσαι καθημερινά. Και γι' αυτό επιβιώνεις ή και όχι.

Στη φάση που διανύουμε όπου και να ανοίξεις πολιτική κουβέντα θα ακούσεις παράπονα για την κυβέρνηση. Φυσικά και από αυτούς που την έχουν ψηφίσει και προτίθενται να την ψηφίσουν και πάλι. Διότι καμιά εκλογική διαδικασία

δεν είναι της πλάκας. Η κριτική αυτών είναι ακριβέστερη και σκληρότερη, διότι είναι το the point. Το πρώτο που τους ενοχλεί είναι η ακρίβεια η οποία ως φαίνεται είναι απέθαντη. Αλλά όταν συνοδεύεται από γεγονότα όπως αυτό του θανάτου της Κυριακής Γρίβα η δυσαρέσκεια γίνεται κάτι άλλο. Γίνεται απαξίωση. Και αυτό είναι χειρότερο.

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ
ΕΙΝΑΙ ΦΤΙΑΓΜΕΝΟ
ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΗΡΕΤΕΙ
ΠΡΩΤΙΣΤΩΣ ΤΟΥΣ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ
Σ' ΑΥΤΟ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΕΚΑΣΤΟΤΕ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΗΓΕΣΙΕΣ**

Οι φίλοι των μεταρρυθμίσεων που στηρίζαν και στηρίζουν αυτήν την κυβέρνηση δεν είναι ούτε παπαγαλάκια, ούτε αφελείς. Πάλεψαν να απαλλάξουν τη χώρα από τους αριστερούς και δεξιούς λαϊκιστές ακριβώς για να ζήσουν σε ένα ευνομούμενο κράτος πραγματικού δικαίου. Στο οποίο ο πολίτης θα απολαμβάνει κάποιων στοιχειωδών υπηρεσιών δυτικοευρωπαϊκού κράτους. Όπως, να μην πνίγεται στην πρώτη νεροποντή, να μην καίγεται σε κάθε πυρκαγιά, να μην είναι οι εφημερίες των νοσοκομείων εμπόλημα ζώνη, να είναι ανοικτά, all season, τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι δήμοι να μαζεύουν τα σκουπίδια, να μπαίνει σε τρένο και να είναι σίγουρος ότι δεν έρχεται κάποιο άλλο κατά πάνω του και όταν καταφεύγει κυνηγημένος στην αστυνομία να τον παίρνουν στα σοβαρά.

Το γεγονός ότι απέναντι από τον Κυριάκο Μητσοτάκη δεν υπάρχει κανένας στοιχειωδώς άξιος να τον αντικαταστήσει στο τιμόνι της χώρας μπορεί να είναι για πολύ κόσμο καθυστερητικό, αλλά δεν αποτελεί δικαιολογία για τα λάθη και τις παραλήψεις. Και σίγουρα δεν το θέλει ούτε ο ίδιος. Λάθη που δεν είναι καθόλου τυχαία, αλλά συνέπειες του ανεξέλεγκτου κράτους. Αλλά μια εξήγηση από τον ίδιο τον οδηγό για όσα στραβά συμβαίνουν και πώς θα τα ισιώσουμε, θα ήταν ευπρόσδεκτη από όλους. Και πολιτικά χρήσιμη. Αλλιώς, όλο και κάποιος θα βρεθεί να μας στείλει πάλι αδιάβαστους. Και κυκλοφορούν πολλοί. Ένας νέος ιδιότυπος, τραμπικός, φανταχτερός αντισυστημισμός γεννιέται με έντονα στοιχεία life style. Είστε σίγουροι ότι δεν μπορεί να γίνει πλειοψηφικός; **A**

ATHENS SCIENCE FESTIVAL
#asf

#10YEARS CELEBRATION!

ΤΕΧΝΟΠΟΛΗ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

TALES OF CHANGE
ATHENS SCIENCE FESTIVAL 2024
POWERED BY **COSMOTE**

16-21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

athens-science-festival.gr

f i y t x

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ & ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

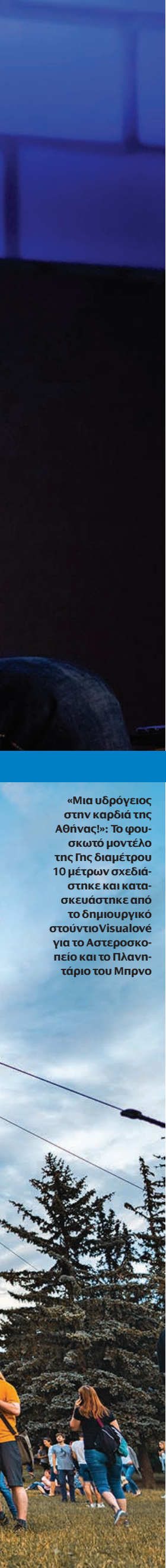

ATHEENS SCIENCE FESTIVAL

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΚΛΑΙΚΕΥΤΕΙ

ΜΙΛΗΣΑΜΕ ΜΕ ΤΟΝ
**ΘΟΔΩΡΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟ-
ΠΟΥΛΟ** (SCICO), SCIENCE
COMMUNICATOR, ΚΟΙΝΩΝΙ-
ΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ, PUBLIC
SPEAKER ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗ
ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΤΗΝ
ΤΕΧΝΟΠΟΛΗ, ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ
ΤΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ
ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ

«Μια υδρόγειος στην καρδιά της Αθήνας!»: Το φουσκωτό μοντέλο της Γης διαμέτρου 10 μέτρων σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από το δημιουργικό στούντιο Visualoné για το Αστεροσκοπείο και το Πλανητάριο του Μπρνο

Ηταν «σπασικλάκι» από μικρός, όπως μου λέει. Του άρεσε να διαβάζει και να θέτει στόχους. Έφυγε στα 18 του για να σπουδάσει Γενετική στην Αγγλία, όπου παρέμεινε μέχρι και την ολοκλήρωση του διδακτορικού του. Ο **Θοδωρής Αναγνωστόπουλος** συνέχισε με την ακαδημαϊκή έρευνα, στη διάρκεια της οποίας ξεχώρισε μια μελέτη του για τον κληρονομικό καρκίνο του μαστού και των ωοθηκών στις Ελληνίδες. Σταδιακά η ζωή του ερευνητή έπαψε να τον εκφράζει και αποφάσισε να δημιουργήσει κάτι δικό του. Του πήρε πολύ χρόνο να το βρει, μέχρι που κάποια στιγμή πήρε μέρος σε έναν διαγωνισμό επικοινωνίας της επιστήμης που είχε πρωτο-έρθει στην Ελλάδα. Τότε ήταν που ανακάλυψε έναν νέο τρόπο έκφρασης και δημιούργησε τη **SciCo (Science Communication)**, έναν εκπαιδευτικό οργανισμό που στοχεύει στην κατανόηση της επιστήμης από το ευρύ κοινό, αλλά και στην προώθηση της επιστημονικής σκέψης στην εκπαίδευση. Τα ταξίδια βέβαια είχαν πάντα ιδιαίτερη θέση στη ζωή του, επαγγελματικά και οικογενειακά – δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι έχει επισκεφτεί μέχρι σήμερα 103 χώρες. Του αρέσει να παίζει πιάνο, να βλέπει τους φίλους του, να περιηγείται στην Αθήνα κάνοντας βόλτες γύρω από το Θησείο και το Μοναστηράκι, στην Αρχαία Αγορά. Θεωρεί ότι είναι ένα μέρος που ξεχειλίζει επιστήμη, μια και εκεί σύχναζαν οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι. Μιλήσαμε με τον Θοδωρή με αφορμή το **Athens Science Festival**, το οποίο συμπληρώνει φέτος τα 10 χρόνια, έχει κεντρικό σύνθημα «*Tales of Change*» και θα διεξαχθεί 16-21 Απριλίου 2024 στην Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, για το φεστιβάλ, την επιστήμη και τη ζωή του.

— Ποια είναι η πιο ωραία επιστημονική ερώτηση που έχετε ακούσει;

Κάποτε ήμουν ξεναγός σε μια έκθεση του Γάλλου Παλαιοντολόγου Ιβ Κοπέν, ο οποίος παρουσίαζε αναλυτικά σε ένα οριζόντιο, πολύμετρο γράφημα την εξέλιξη του ανθρώπου επί δεκάδες χιλιάδες χρόνια – από το μακρινό παρελθόν μέχρι σήμερα. Παράλληλα, είχε κάνει το ίδιο για την εξέλιξη του χιμπατζή, του πλησιέστερου, εν ζωή, είδους στον άνθρωπο. Μόνο που στην περίπτωση του χιμπατζή, η εξέλιξη του περιγραφόταν από μια ευθεία γραμμή, χωρίς ενδιάμεσα στάδια εξέλιξης. Ένα παιδάκι, λοιπόν, τετάρτης δημοτικού καθώς παρατηρούσε και τα δύο με ρώτησε: «Ωστε μόνο ο άνθρωπος εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια των ετών, ο χιμπατζής δεν εξελίχθηκε καθόλου;» Ήταν σαφές ότι ακόμα και ο μεγάλος Ιβ Κοπέν, με την ανθρωποκεντρική προσέγγισή του, είχε ξεχάσει να ενημερώσει ανάλογα και τα εξελικτικά βήματα του χιμπατζή. Πόσο ανθρωποκεντρικό όμως είναι το είδος μας, δεν είναι;

— Από το 2020 ανήκετε στη μεγάλη οικογένεια των εξερευνητών του National Geographic. Πώς αισθάνεστε γι' αυτό; Ποιο είναι το project που τρέχετε τώρα;

Η οικογένεια του National Geographic είναι πράγματι υπέροχη. Και αυτό διότι οι 5.000 περίπου εν δράσει εξερευνητές είναι άτομα πολύ ιδιαίτερα. Είναι άτομα που λατρεύουν τον φυσικό κόσμο, λατρεύουν την περιπέτεια και την εξερεύνηση, ρισκάρουν και θέλουν να μοιράζονται τα ευρήματά τους. Για εμένα η οικογένεια αυτή είναι μόνο έμπνευση. Η δική μου ειδικότητα είναι η επικοινωνία επιστημονικών θεμάτων και η δημιουργία καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εμπεριέχουν την επιστήμη, την τεχνολογία. Ιδίως σε απομονωμένους ή μη προνομιούχους πληθυσμούς.

— Πώς θα περιγράφατε με λίγα λόγια την εμπειρία σας από τη συμμετοχή σας ως explorer στην αποστολή του National Geographic στον Ειρηνικό Ωκεανό με το εξερευνητικό πλοίο «Nautilus» το οποίο έπλεε γύρω από τα νησιά της Χαβάης μελετώντας τη ρύπανση του ωκεανού από μικροπλαστικό, δύο χρόνια μετά;

Το γεγονός ότι δούλεψα με κορυφαίους εξερευνητές τους οποίους θαύμαζα μια ζωή, σε ένα απομακρυσμένο σημείο του πλανήτη μας, σε ένα ιστορικό, αλλά υπερσύγχρονα εξοπλισμένο πλοίο, ενώ παράλληλα παρατήρησα από πρώτο χέρι κάποια περιβαλλοντικά ζητήματα του πλανήτη μας, ήταν σκέτη έμπνευση.

— Πόσα περίπου έργα έχετε εκτελέσει μέχρι σήμερα με την ομάδα σας για τη διάχυση της επιστήμης στην Ελλάδα και διεθνώς; Ποιο είναι το τρέχον;

Έχουμε εκτελέσει περίπου 300 έργα τα τελευταία 10 χρόνια. Τα περισσότερα είναι εκπαιδευτικά. Τα τρέχοντα είναι άνω των 40 και έτσι θα εστιάσω σε μερικά ενδεικτικά: Δέκα χρόνια Athens Science Festival στην Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, 16 έως 21 Απριλίου. Ό,τι μεγαλύτερο έχουμε σχεδιάσει ποτέ, κατάλληλο για τον/την οποιονδήποτε και για όλες τις ηλικίες. Έβδομος χρόνος «Generation Next», Πανελλήνιο πρόγραμμα και διαγωνισμός STEM με άνω των 100.000 πλέον επωφελομένους στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. «Silver STEM», από τα πρώτα παγκοσμίως προγράμματα STEM στην τρίτη ηλικία σε 4 ΚΑΠΗ της Αττικής όπου οι ηλικιωμένοι έρχονται σε επαφή με την επιστήμη και την τεχνολογία. Τρίτος χρόνος «Κυκλική Οικονομία στην πράξη» ένα πρωτοποριακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα σχολεία για τις βασικές αρχές της κυκλικής οικονομίας. «STEM4 Equality», ένα πρόγραμμα καταπολέμησης των έμφυλων στερεοτύπων το οποίο απευθύνεται στα νήπια όλης της χώρας.

— Αν είχατε να επιλέξετε μόνο ένα από τα αγαπημένα ταξίδια σας ποιο θα ήταν αυτό και γιατί;

Θα επέλεγα την ιστιοπλοΐα που κάναμε πριν αρκετά χρόνια στα νησιά Γκαλαπάγκος στον Ειρηνικό Ωκεανό. Εκεί έχεις την ευκαιρία να παρατηρήσεις διάφορα ενδημικά είδη, όπως τεράστιες χελώνες, θαλάσσια και χερσαία ιγκουάνα, τη γαλαζοπόδαρη σουλά (blue footed booby), θαλάσσιους λέοντες και άλλα. Νομίζω ότι ως βιολόγος δεν θα μπορούσα να επιλέξω κανένα άλλο, μια και εκεί πρωτοπεριέγραψε ο Δαρβίνος τη θεωρία της εξέλιξης.

— Το επόμενο σας ταξίδι;

Το επόμενο ταξίδι μου θα είναι στην Τανζανία στην Αφρική. Εκεί διοργανώνουμε με την ομάδα μου (SciCo) ένα βιωματικό camp θετικών επιστημών

(STEM) για παιδιά σε συγκεκριμένα χωριά, όπου εθελοντές από όλο τον κόσμο έρχονται και μας βοηθούν στο εκπαιδευτικό αυτό έργο. Το ίδιο θα κάνουμε και στο Μπαγκλαντές μέσα στο 2024 και είμαστε πολύ ενθουσιασμένοι γι' αυτά τα δύο ταξίδια αποστολής.

— Το Explorers Club της Νέας Υόρκης σας συμπεριέλαβε στα «50 άτομα που αλλάζουν τον κόσμο» για το 2022. Πώς αλλάζει στην πραγματικότητα ο κόσμος;

Ο κόσμος χρειάζεται όραμα, έμπνευση και απόδειξη ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν προς το καλύτερο. Η απόδειξη έρχεται συχνά από συνανθρώπους μας οι οποίοι με επιμονή και σκληρή δουλειά καταφέρνουν τον στόχο τους. Οι ιστορίες αυτών αποτελούν τα μεγαλύτερα κίνητρα αλλαγής. «Ιστορίες αλλαγής» λοιπόν και εδώ... Το αμέσως επόμενο βήμα –για να μην πω το παράλληλο βήμα– είναι η στελέχωση μιας ομάδας η οποία συμμαρτυρείται το ίδιο όραμα. Καμία αλλαγή δεν επιτυγχάνεται χωρίς ομάδα!

— Μπορεί τελικά η επιστήμη να εκλαικρευτεί;

Προφανώς και μπορεί, και υπάρχουν βασικοί κανόνες στη σωστή επικοινωνία της επιστήμης. Για παράδειγμα, όταν περιγράφεις ένα θέμα σε ένα κοινό το οποίο δεν έχει προηγούμενη γνώση επί αυτού, χρησιμοποιείς έως τρεις νέες λέξεις-ορισμούς. Έτσι, εάν θέλεις να μιλήσεις για το κύτταρο μπορείς να ορίσεις την «κυτταρική μεμβράνη», το «κυτταρόπλασμα» και τον «πυρήνα». Δεν μπορείς να ορίσεις και τα «ριβωσώματα» και τα «μιτοχόνδρια» και το «mRNA» και το «ενδοπλασματικό δίκτυο» στην ίδια εισήγηση. Επίσης, ανάλογα με το κοινό που απευθύνεσαι μπορείς να χρησιμοποιήσεις παραδείγματα και μεταφορές. Πρέπει δε, να τους το κάνεις όσο πιο συναφές με την καθημερινότητά τους γίνεται.

— Εκπονείτε κάθε χρονιά προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μαθητών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, σε περιοχές που είναι απομονωμένες και όχι τόσο «σύγχρονες». Πείτε μας για την εμπειρία σας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, αλλά και για τις προκλήσεις.

Γενικότερα προσπαθούμε να δίνουμε προτεραιότητα σε περιοχές που δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες εκπαίδευσης με τα αστικά κέντρα, υλοποιώντας τόσο περιβαλλοντικά προγράμματα όσο και προγράμματα STEM κ.ά. Σίγουρα υπάρχουν προκλήσεις όταν, για παράδειγμα, καλείσαι να σχεδιάσεις ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα υλοποιηθεί σε σχολεία της Τανζανίας. Επαναπροσδιορίζεις τα πάντα. Πρέπει να λάβεις υπόψη σου πολλούς παράγοντες που για ένα αντίστοιχο πρόγραμμα στην Ελλάδα δεν θα σου περνούσαν καν από το μυαλό. Δεν υπάρχει ρεύμα και ίντερνετ, δεν μπορείς να χρησιμοποιήσεις ηλεκτρονικές συσκευές όπως κινητά ή τάμπλετ, δεν υπάρχουν υποδομές και βασικά υλικά, και τα σχολεία είναι «ασφυκτικά» γεμάτα (μέχρι και 150 παιδιά σε μία τάξη). Σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να φανείς ευρηματικός και να αντιμετωπίσεις τους περιορισμούς ως ευκαιρίες να δημιουργήσεις κάτι καινούργιο.

Επίσης, πρέπει να συνσχεδιάσεις το εκπαιδευτικό σου πρόγραμμα με τους εκάστοτε τοπικούς εκπαιδευτικούς. Δεν γίνεται να αγνοήσεις τις υπέροχες τοπικές γνώσεις που συνήθως έχουν. Με την αλληλεπίδραση με διαφορετικούς πολιτισμούς και ανθρώπους, έχουμε μάθει πολλά σαν ομάδα. Θυμηθήκαμε αξίες που έχουμε «ξεχάσει», εμπνευστήκαμε από παραδοσιακές πρακτικές κυκλικής οικονομίας και ανακαλύψαμε στην επιστήμη και τη βιωματική μάθηση γέφυρες επικοινωνίας που μας βοήθησαν να δημιουργήσουμε ισχυρούς δεσμούς με τις εκάστοτε τοπικές κοινωνίες.

Η ανταπόκριση των παιδιών είναι συχνά «life changing». Μπορεί δηλαδή να τους αλλάξει (και να σου αλλάξει) τη ζωή. Ειδικά όταν εκπονούμε εκπαιδευτικά προγράμματα στις πιο απομακρυσμένες και στερημένες περιοχές. Στην Αφρική, για παράδειγμα, τα παιδιά μετά το μάθημα παίζουν ποδόσφαιρο, τραγουδάνε, χορεύουν μαζί μας και μας ακολουθούν στα δωμάτιά μας. Είναι υπέροχα.

— Πέντε ευφάνταστοι και διαδραστικοί τρόποι που μπορούν τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την επιστήμη;

Είναι σημαντικό να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να διεξάγουν πειράματα στο σπίτι ή στην τάξη με απλά υλικά ή με κит πειραμάτων. Η επιστήμη που γίνεται υλική και εμπειρική μπορεί να εξιτάρει την περιέργεια και τον ενθουσιασμό. Επίσης, δημιουργούμε ιστορίες ή σενάρια με θέμα την επιστήμη, όπου τα παιδιά μπορούν να υποδυθούν επιστήμονες, εξερευνητές ή ακόμα και φανταστικούς χαρακτήρες που λύνουν επιστημονικά μυστήρια ή πραγ-

ματοποιούν περιπέτειες στο διάστημα ή στον φυσικό κόσμο. Πηγαίνουμε με τα παιδιά στη φύση για περιπάτους και εξερεύνηση. Εκεί μπορούν να παρατηρήσουν και να αλληλεπιδράσουν με το φυσικό περιβάλλον. Τα ενθαρρύνουμε να κάνουν ερωτήσεις, παρατηρήσεις και να διεξάγουν απλά πειράματα στο πεδίο. Επιπλέον, συμμετέχουμε σε διαγωνισμούς STEAM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Τέχνες και Μαθηματικά) όπου τα παιδιά μπορούν να συνεργαστούν, να καινοτομήσουν και να επιλύσουν προβλήματα της πραγματικής ζωής. Τέλος, πηγαίνουμε σε μουσεία επιστήμης, κατασκηνώσεις, εργαστήρια και άλλα συναφή, διότι εκεί μπορούν να εξερευνήσουν διαδραστικές εκθέσεις, να συμμετέχουν σε δραστηριότητες και να αλληλεπιδρούν με επιστήμονες και εκπαιδευτικούς.

— **To Athens Science Festival κλείνει φέτος τα 10 του χρόνια. Τι σημαίνει αυτό για εσάς;**

Είναι πράγματι μεγάλη η σημασία αυτής της επετείου. Όταν προσφέρεις κάτι που απαιτεί σκέψη, είναι δύσκολο να γίνεις «mainstream». Όμως δέκα χρόνια και περίπου 200.000 επισκέπτες αργότερα αποδεικνύεται ότι ο κόσμος αγαπάει την επιστήμη και γενικότερα αναζητά τρόπους επιμόρφωσης. Επίσης, αποδεικνύει τη σημασία των θεμάτων που πραγματεύεται το φεστιβάλ όπως η κλιματική αλλαγή, η Τεχνητή Νοημοσύνη, η υγεία, το διάστημα και πολλών άλλων.

— **Τι διαφορετικό θα δούμε στο φετινό φεστιβάλ;**

Το φετινό φεστιβάλ θα είναι πράγματι διαφορετικό. Πρώτα απ' όλα θα έχουμε συνολικά τους σημαντικότερους ομιλητές που είχαμε ποτέ. Από τη CEO του National Geographic, Jill Tiefenthaler, η οποία θα έρθει για το φεστιβάλ για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μέχρι την επικεφαλής του προγράμματος με το τηλεσκόπιο James Web, Jeyhan Kartaltepe, τον δημιουργό της Google Maps, Lars Rasmussen, τους ακαδημαϊκούς Σταμάτη Κριμιζή και Γιώργο Χρούσο και 6 εξερευνητές του National Geographic οι οποίοι θα μας αφηγηθούν το εξερευνητικό τους έργο.

Η Jill, με την οποία συμμετείχαμε από κοινού σε μια αποστολή στον Ειρηνικό Ωκεανό το 2022, θα μας κάνει μια συνολική περιγραφή του National Geographic, με συγκεκριμένες αναφορές σε επιλεκτικούς εξερευνητές και το έργο αυτών. Επιπρόσθετα θα έχουμε πέντε διαδραστικά εκθέματα από μουσεία της Ευρώπης συμπεριλαμβανομένης και μιας πελώριας υδρογείου στο προαύλιο της Τεχνόπολης Δήμου Αθηναίων, ενός ψηφιακού ενυδρείου, και δεκάδες ομιλίες, πάνελ και workshops ενηλίκων και παιδιών.

— **Ποια είναι η πιο δυνατή δική σας «ιστορία αλλαγής»;**

Χρόνια νόμιζα ότι η δική μου ιστορία αλλαγής, αυτής δηλαδή που άφησα τα 12 χρόνια ερευνητικής δουλειάς και αποφάσισα να πειραματιστώ με τη δημιουργικότητα, την επιχειρηματικότητα και την επικοινωνία της επιστήμης, ήταν μια ισχυρή «ιστορία αλλαγής» για να αφηγηθώ. Κάποια στιγμή το 2019, βρισκόμουν σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα ηγεσίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Αμερική, και αφού είχα ήδη αφηγηθεί τη δική μου ιστορία στους συμμαθητές μου, ένας άλλος συμμαθητής μας ξεκίνησε να αφηγηθεί τη δική του. «Γεννήθηκα σε μια φυλακή στο Αφγανιστάν» μας είπε, «από πατέρα πολιτικό που είχαν φυλακίσει οι Ταλιμπάν». Και συνέχισε μετά την ιστορία του έχοντας αφήσει όλους μας άφωνους μέχρι που στο τέλος όλοι χειροκροτούσαμε όρθιοι. Όταν λοιπόν ακούς ιστορίες σαν και αυτές, καταλαβαίνεις πόσο προνομιούχοι είναι κάποιοι πληθυσμοί έναντι κάποιων άλλων. Όλες όμως οι ιστορίες αλλαγής έχουν μοναδική αξία για τον καθένα μας. Αλλά καλό είναι μερικές φορές, ιδίως όταν προβληματιζόμαστε πολύ με τα δικά μας, να αντιλαμβανόμαστε και τι άλλα προβλήματα μπορεί να απασχολούν τους συνανθρώπους μας.

— **Τι είναι η «Αστυνομία του Πλαστικού»;**

Δεδομένου ότι δεν υπήρχε μέχρι σήμερα, έπρεπε να την εφεύρουμε. Και παρ' όλο που η «Αστυνομία του Πλαστικού» αποτελεί ένα μεταφορικό σχήμα λόγου, η Dr. Imogen Napper έρχεται στο ASF προκειμένου να εξιχνιάσει ένα σύγχρονο κοινωνικό και περιβαλλοντικό ζήτημα: να αναδείξει πώς με τη μικρή συμβολή όλων μας είναι εφικτό να αντιμετωπιστεί η ρύπανση από πλαστικά. Η Imogen θα μας αποκαλύψει απροσδόκητες πηγές ρύπανσης, παρέχοντας παράλληλα λύσεις περιορισμού της και θα μας καθοδηγήσει σε ένα «ταξίδι» που ξεκινάει από το πλυντήριο του σπιτιού μας και καταλήγει έως και την κορυφή του Έβρεστ και την τροχιά της Γης.

— **Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίσατε φέτος στο φεστιβάλ;**

Όταν κάτι πραγματοποιείται σε ετήσια βάση, πρέπει κάθε χρόνο να «ξεπερνάει τον εαυτό του» προκειμένου να παραμένει ελκυστικό. Πόσο μάλλον όταν πραγματοποιείται για δέκατη διαδοχική χρονιά. Επιπρόσθετα, η βαθιά εμπειρία της ομάδας είναι συχνά παγίδα καθώς για να καινοτομήσεις πρέπει να κάνεις το λεγόμενο «unlearning». Να ξεχάσεις ή αλλιώς να «ξεμάθεις» αυτά που ήξερες. Αυτό λοιπόν κάναμε και εμείς για το φεστιβάλ του 2024. Αναθεωρήσαμε και ανατρέψαμε παλιές διαδικασίες, εμπλουτίσαμε την ομάδα με νέο κόσμο, ενώ οι παλαιότεροι περάσαμε στην πίσω γραμμή και ρωτήσαμε τη γνώμη των επισκεπτών μας για διάφορα θέματα. Επιπρόσθετα τολμήσαμε. Τολμήσαμε να προσκαλέσουμε τον/την οποιοδήποτε επιθυμούσαμε, να ανοιχτούμε οικονομικά και να απορρίψουμε οτιδήποτε μη συμβατό με τα νέα μας δεδομένα.

— **Πώς μπορεί τελικά η Τεχνητή Νοημοσύνη να συμβάλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης;**

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) πράγματι μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης.

Παράδειγμα, μέσω της πρόβλεψης και της παρακολούθησης των αλλαγών στο κλίμα, η TN μπορεί να αναλύσει μεγάλα σύνολα δεδομένων για να προβλέψει τις τάσεις και τις αλλαγές στο περιβάλλον. Ένα σύστημα TN μπορεί να αναλύσει δεδομένα σχετικά με την κίνηση των νεφών, την ποσότητα των βροχοπτώσεων, την υδρολογική κατάσταση των ποταμών και άλλες μετεωρολογικές παραμέτρους. Με βάση αυτήν την ανάλυση, μπορεί να εκδοθούν προειδοποιήσεις για πιθανές πλημμύρες και να ληφθούν προληπτικά μέτρα, όπως η εκκένωση ευπαθών περιοχών ή η ενεργοποίηση συστημάτων προστασίας. Το μέλλον μπορεί να είναι φωτεινό και ελπιδοφόρο για την ανθρωπότητα. Αυτές οι δυνατότητες αντιπροσωπεύουν μόνο μερικούς από τους τρόπους με τους οποίους η TN μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Φέτος στο Athens Science Festival, η Τεχνητή Νοημοσύνη και η κλιματική αλλαγή είναι θεματικές που θα αναπτυχθούν εκτενώς. Ένα παράδειγμα είναι η ομιλία του Yanni Assael με θέμα «AI for the greater good» – ανοίγει τη συζήτηση για το πώς η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το κοινό καλό. Επομένως, σας περιμένουμε από κοντά για να μάθουμε ακόμη περισσότερα σχετικά με τα οφέλη της TN.

— **Υπάρχει άραγε όριο στην αξιοποίηση της τεχνολογίας προς όφελος της ανθρωπότητας;**

Στα πάντα υπάρχουν δύο πλευρές. Αν και η τεχνολογία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας και σε έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο πάντα θα υπάρχουν περιθώρια εξέλιξης και ανάπτυξης νέων τεχνολογιών, δεν θα μπορούσαμε να αγνοήσουμε όσα μας έχει διδάξει η ιστορία. Βάσει αυτού, έχουμε δει πως ακόμα και οι πιο σπουδαίες επιστημονικές και τεχνολογικές ανακαλύψεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν προς όφελος μιας μερίδας πληθυσμού και να έχουν αρνητικό αντίκτυπο για μια άλλη μερίδα πληθυσμού.

Θα φέρω ως παράδειγμα κάτι πολύ απλό, την επικοινωνία. Η τεχνολογία έχει βοηθήσει στη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, κάνοντάς την άμεση και ευέλικτη. Μπορούμε να επικοινωνούμε με τον οποιονδήποτε, από οπουδήποτε, οποιαδήποτε στιγμή. Έτσι, έχουμε καταφέρει να διατηρήσουμε σχέσεις με αγαπημένα πρόσωπα, να αναπτύξουμε νέες, ενώ παράλληλα έχουν δημιουργηθεί καινούργιες ευκαιρίες εργασίας και ανάπτυξης δεξιοτήτων. Από την άλλη πλευρά όμως, η αμεσότητα και η ευελιξία της επικοινωνίας μπορεί να οδηγήσουν σε αποξένωση, αύξηση περιπτώσεων διαδικτυακού εκφοβισμού, επιδείνωση της ψυχικής υγείας και ούτω καθεξής.

Επομένως, κάθε βήμα προς την πρόοδο έχει και το ανάλογο κόστος και πρέπει να το λαμβάνουμε υπόψη. Το όριο, λοιπόν, ως προς την αξιοποίηση της τεχνολογίας είναι καθαρά ηθικό και υποκειμενικό. Το σίγουρο είναι πως δεν μπορούμε να αναστείλουμε τη ραγδαία αυτή εξέλιξη, ούτε και θα ήταν προς όφελος της ανθρωπότητας. Αυτό που μπορούμε, όμως, να κάνουμε είναι να λαμβάνουμε υπόψη τις αρνητικές συνέπειες, να φροντίζουμε να υπάρχει ένα συμπεριληπτικό πλαίσιο στην ανάπτυξη και τη διάδοση των νέων τεχνολογιών, προστατεύοντας έτσι τον εαυτό μας και την ανθρωπότητα.

— **Πώς θέλετε να δείτε την εξέλιξη του φεστιβάλ; Υπάρχει κάποιος ή κάτι που ακόμη δεν το έχετε φιλοξενήσει;**

Θα θέλαμε το Athens Science Festival να καθιερωθεί σαν ένα από τα πιο έγκυρα και ενδιαφέροντα φεστιβάλ επιστήμης παγκοσμίως και να αποτελέσει λόγο τουρισμού για την Ελλάδα. Αισθανόμαστε ότι είμαστε κοντά στους στόχους αυτούς. Προφανώς υπάρχουν δεκάδες άτομα που θέλουμε να φιλοξενήσουμε ή σε κάποιες περιπτώσεις να είχαμε φιλοξενήσει, όπως αυτή του David Attenborough ή του Buzz Aldrin. Όμως είναι ωραία να σου μένουν και στόχοι για το μέλλον.

— **Πώς φαντάζεστε την επιστήμη σε 50 χρόνια;**

Πολύ δύσκολη ερώτηση δεδομένης της εκθετικής προόδου των επιστημονικών και τεχνολογικών ανακαλύψεων των τελευταίων ετών. Το διδακτορικό μου στη μοριακή γενετική, το οποίο ολοκλήρωσα το 2003, μου πήρε πέντε χρόνια να το εκπονήσω, τέσσερα εκ των οποίων ήταν η αμιγώς πειραματική δουλειά στο εργαστήριο. Τώρα η συγκεκριμένη πειραματική δουλειά

μπορεί να πραγματοποιηθεί σε λιγότερα από δύο λεπτά. Θα επιχειρήσω, λοιπόν, να μαντέψω μερικές θετικές κατευθύνσεις με μια βεβαιότητα ότι θα πέσω έξω. Θα περίμενα μια μεγάλη εξέλιξη στη γενετική μηχανική τόσο στη γεωργία, έτσι ώστε να καλυφθεί η ανάγκη για 60% περισσότερη παραγωγή τροφής στον πλανήτη μας έως το 2050, όσο και στην υγεία. Μέσω της τεχνολογίας του CRISPR θα υπάρξει μεγάλη πρόοδος στην καταπολέμηση του καρκίνου, των καρδιαγγειακών αλλά και πολλών άλλων παθήσεων. Επιπρόσθετα, μεγάλη πρόοδος αναμένεται στην ανάπτυξη νέων έξυπνων φαρμάκων αλλά και εμβολίων.

Τέλος, η Τεχνητή Νοημοσύνη και η ανάλυση των δεδομένων έχει τη δυνατότητα να αυξήσει δραματικά την αποδοτικότητα σε όλους τους τομείς της ζωής μας: από την εξοικονόμηση ενέργειας και τη διαχείριση αποβλήτων, μέχρι τις μεταφορές, την υγεία και την πρόληψη, την ασφάλεια, την εξερεύνηση του διαστήματος και αλλα. Για πιθανές αρνητικές κατευθύνσεις, δεν θέλω ούτε να το σκέφτομαι... **A**

Διαδραστικά εκθέματα και εντυπωσιακά πειράματα (μικρό spoiler: Ο Ray, κάτοχος Ρεκόρ Γκίνες, θα δημιουργήσει τη μεγαλύτερη φούσκα που έχει φτιαχτεί ποτέ στην Αθήνα) Κάτω δεξιά: Στο μετρό του Βερολίνου η Mind the Lab

“To Athens Science Festival 2024 διοργανώνεται από τον εκπαιδευτικό οργανισμό «Επιστήμη Επικοινωνία – SciCo», το British Council και την Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων σε συνεργασία με πλήθος ακαδημαϊκών, ερευνητικών φορέων και εκπαιδευτικών οργανισμών.

“Η ATHENS VOICE είναι χορηγός επικοινωνίας

ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΔΙΚΟ ΣΟΥ ΑΥΡΙΟ!

ΤΕΚΑ

Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης

Με το Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης, οι εισφορές που καταβάλλεις εσύ και ο εργοδότης σου σήμερα για την επικουρική σου ασφάλιση αποταμιεύονται στον δικό σου ατομικό «κουμπαρά» και **χρηματοδοτούν αποκλειστικά τη δική σου επικουρική σύνταξη.**

- ✓ Έχεις συνεχή και πλήρη έλεγχο του ατομικού σου λογαριασμού με την ηλεκτρονική εφαρμογή myTEKA.
- ✓ Έχεις την κρατική εγγύηση ότι θα λάβεις επικουρική σύνταξη με βάση τουλάχιστον το σύνολο των εισφορών σου, συν τον πληθωρισμό.

Αν είσαι ήδη ασφαλισμένος/η και έχεις γεννηθεί από την 01.01.1987 και μετά, μπορείς εύκολα και γρήγορα να μεταφέρεις την επικουρική σου ασφάλιση στο ΤΕΚΑ.

Κάνε τώρα αίτηση στο be.teka.gov.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΕΡΤ

Όταν η μνήμη
συναντάει το μέλλον

Επισκεφτήκαμε το πολύτιμο αρχείο της ΕΡΤ, περπατήσαμε ανάμεσα σε ατελείωτους διαδρόμους που διασώζουν ήχους και εικόνες από το 1900 μέχρι σήμερα και μιλήσαμε με τον διευθυντή του, Βασίλη Αλεξόπουλο.

Του ΓΙΩΡΓΟΥ Θ. ΠΑΥΡΙΑΝΟΥ - Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Κ

αι Ξαφνικά ένα βράδυ, στην ΕΤ2, ο χρόνος γύρισε πίσω και αρχίσαμε να βλέπουμε «Αστροφεγγιά», «Καλλιτεχνικό καφενείο», τις ανεπανάληπτες εκπομπές του Φρέντυ Γερμανού, του Γιώργου Παπαστεφάνου και τόσα άλλα από το πολύτιμο αρχείο της ΕΡΤ. Ήταν μια υπέροχη ιδέα της managing director, της δραστήριας Κατερίνας Κασκανιώτη, που την δέχτηκαν θετικά, τόσο ο πρόεδρος, Κωνσταντίνος Ζούλας όσο και ο διευθυντής προγράμμα-

τος, ο γνωστός παραγωγός Νίνος Ελματζιόγλου. Το βάρος έπεσε στους ώμους του διευθυντή του αρχείου, Βασίλη Αλεξόπουλου. Αυτός έπρεπε να ανασύρει εκπομπές και σειρές που είχαν ψηφιοποιηθεί ή να ψηφιοποιήσει άλλες και να τις παραδώσει για προβολή. Σκέφτηκα λοιπόν να τον επισκεφτώ, να μιλήσω μαζί του και να δω από κοντά τις εγκαταστάσεις του ψηφιοποιημένου αρχείου.

Είχα εργαστεί στην ΕΡΤ στη δεκαετία του '80 και επειδή χρειαζόμουν νηπτικά εφέ για τα θεατρικά που έκανα, πήγαινα συχνά στο αρχείο, το οποίο ήταν τότε ένα τεράστιο δωμάτιο με βιβλιοθήκες που είχαν αρχειοθετημένους δίσκους και μπομπίνες. Για να βρω αυτό που ήθελα, έπρεπε να ανοίξω τεράστια βιβλία, να βρω τον κωδικό αριθμό, μετά πήγαινα στις βιβλιοθήκες και, ενώ έψαχνα, προσευχόμουν για δύο πράγματα: πρώτον να μην έχει πάρει κάποιος άλλος τον δίσκο που ήθελα και δεύτερον να είμαι σε καλή κατάσταση το βινύλιο που θα έπαιζα! Θυμάμαι ότι στο «Τρίτο στεφάνι» παίζαμε τη «Ραμόνα» από το δεύτερο κουπλέ, γιατί ο δίσκος είχε σπάσει στην άκρη και δεν μπορούσαμε να τον παίξουμε από την αρχή. Θυμάμαι τους τεχνικούς εκείνης της εποχής να ρίχνουν οινόπνευμα στα ταλαιπωρημένα βινύλια για να μην κάνουν σκρατς. Και τέλος, θυμάμαι ιστορίες για παραγωγούς και υπαλλήλους που έπαιρναν στο σπίτι τους ταινίες και σπάνιους δίσκους και δεν τους επέστρεφαν ποτέ. Το αρχείο της ΕΡΤ έμοιαζε τότε σαν ένα παλιό μεσαιωνικό μοναστήρι, όπως εκείνο που περιγράφει ο Ουμπέρτο Έκο στο «Όνομα του ρόδου»: Στην τεράστια βιβλιοθήκη του, οι μοναχοί διέσωζαν, κατέστρεφαν, εξαφάνιζαν ή εμπόδιζαν την πρόσβαση στα πολύτιμα βιβλία που είχαν στην κατοχή τους.

Με αυτές τις σκέψεις έφτασα στην ΕΡΤ. Μπαίνοντας, δεξιά από την είσοδο, είναι στημένο ένα installation με δύο παλιές πολυθρόνες, μια ασπρόμαυρη τηλεόραση και μια κονσόλα που έχει ενσωματωμένο ραδιόφωνο και πικ απ. Μια αναπαράσταση των ηλεκτρονικών συσκευών ήχου και εικόνας που είχαμε εκεί, γύρω στα 70s, όταν ανακαλύψαμε την τηλεόραση. Περιμένουμε με τον φωτογράφο Θανάση Καρατζά, να έρθει ο διευθυντής του αρχείου Βασίλης Αλεξόπουλος για να μας παραλάβει. Εμφανίζεται και είναι όπως τον είχα φανταστεί: χαμογελαστός, ευγενικός, με νεανικό πρόσωπο, μάτια γεμάτα περιέργεια και μακριά μαλλιά, σαν φοιτητής. Πηγαίνουμε στο γραφείο του. Στις διπλανές αίθουσες περίπου 50 συνεργάτες ακούνε παλιές ηχογραφήσεις του ραδιοφώνου, βλέπουν παλιές εκπομπές της τηλεόρασης, τις ψηφιοποιούν, σημειώνουν ημερομηνίες και συντελεστές και τις καταχωρούν με τίτλους και κωδικούς αριθμούς.

«Φέτος συμπληρώνονται 50 χρόνια από την τουρκική κατοχή της Κύπρου και 50 χρόνια από τη μεταπολίτευση. Δεκάδες φορείς και οργανισμοί ετοιμάζουν εκδηλώσεις και όλοι ζήτησαν να συμμετέχει και η ΕΡΤ με το αρχείο της. Αυτό και μόνο δείχνει πόσο απαραίτητο είναι να υπάρχει αυτό το αρχείο, όχι σαν μουσειακό υλικό, αλλά σαν κομμάτι της Ιστορίας. Είναι μια πηγή ήχων και εικόνων που συμπληρώνει την Ιστορία. Για να σας πω ένα παράδειγμα, οι σημερινοί 6οάρνηδες, όταν ήταν μαθητές έμαθαν για το Νόμπελ του Γιώργου Σεφέρη από κάποια δημοσιεύματα στις εφημερίδες της εποχής. Σήμερα, ένας μαθητής που θέλει να μάθει για το Νόμπελ του Σεφέρη, χάρη στο ψηφιοποιημένο αρχείο, έχει στη διάθεσή του σε εικόνα και ήχο όλη την τελετή της απονομής, τον λόγο που εκφώνησε ο ποιητής και τον Μίκη Θεοδωράκη να παίζει τα τραγούδια του!»

Ο διευθυντής του αρχείου της ΕΡΤ,
Βασίλης Αλεξόπουλος

— **Πώς ξεκίνησε η ιστορία της ψηφιοποίησης;**

Γύρω στο 2005, σε όλο τον κόσμο κρατικό, αλλά και ιδιωτικοί φορείς, άρχισαν να δαπανούν τεράστια κονδύλια για να ψηφιοποιήσουν τα αρχεία τους. Έλα όμως που το 2015 αρχίζει μια άλλη διαχείριση των files, που την ακολούθησε και η ΕΡΤ. Το 2019, με απόφαση του **Κωνσταντίνου Ζούλα** δαπανήθηκε 1 εκατ. ευρώ για την ψηφιοποίηση του αρχείου. Με τον κορονοϊό αυξήθηκε η χρήση των files και βρεθήκαμε μπροστά σε ένα μεγάλο προβληματισμό. Αφού τα πάντα ήταν πλέον ψηφιακά, ποια η σημασία και ο ρόλος του αρχείου; Η σημασία του αρχείου είναι η αναζήτηση και η έγκυρη τεκμηρίωση. Το αρχείο ψάχνει, τεκμηριώνει ημερομηνίες και συντελεστές και κατατάσσει σε κατηγορίες το περιεχόμενο, είτε καλλιτεχνικό είτε πολιτικό είτε αθλητικό.

— **Φημολογείται ότι, παλιά, δεν δίστασαν να γράψουν ποδοσφαιρικούς αγώνες πάνω σε ταινίες που περιείχαν σπώνιο καλλιτεχνικό υλικό.**

Συνέβη και αυτό. Όπως συνέβη και μια μεγάλη κλοπή πρωτότυπων ταινιών και βίντεο. Βλέπουμε ιδιωτικά κανάλια να παίζουν αρχαικό υλικό που είναι πολλά χρόνια πριν από την ίδρυσή τους. Πού το βρήκαν; Για μένα αυτό είναι απαράδεκτο νομικά και ηθικά, να παίζεις υλικό που δεν έχεις ποτέ παράξει.

— **Υπονοείτε την ενέργεια του Νίκου Μαστοράκη που παίζει VHS;**

Όχι. Τα VHS δεν είναι πρόβλημα. Δεν μπορούν να παιχτούν από την τηλεόραση, θα έχουν τεχνικά προβλήματα. Εγώ μιλάω για τα ιδιωτικά κανάλια που παίζουν προγράμματα σε υψηλή ανάλυση! Πού τα βρήκαν;

— **Στο Μοναστηράκι;**

Μπορεί.

— **Εσείς σε τι κατάσταση παραλάβατε το αρχείο;**

Παρ' όλο που τότε δούλευαν με πρωτόγονες συνθήκες, υπήρχε μια οργάνωση – και εδώ θα πρέπει να ευχαριστήσω όλους όσους εργάστηκαν πριν από μένα γιατί είχαν κάνει καταπληκτική δουλειά, βρήκα λοιπόν μια άρτια υλικοτεχνική οργάνωση. Αλλά δεν υπήρχε εύκολη πρόσβαση. Τα αρχεία ήταν σε βιβλιοθήκες, οι πληροφορίες ήταν γραμμένες με το χέρι ή σε γραφομηχανή, η ποιότητα των ταινιών και των δίσκων ήταν σε κακή κατάσταση και το χειρότερο από όλα, η πρόσβαση ήταν πολύ δύσκολη. Ενώ τώρα με την ψηφιοποίηση διορθώθηκε η ποιότητα, τεκμηριώθηκε το υλικό, προστέθηκαν αρχεία και η πρόσβαση έγινε όχι μόνο εύκολη, αλλά έχει και μεγάλη ποικιλία. Τώρα, όταν πατάς «Χατζιδάκις» έχεις εικόνα, ήχο, παρτιτούρες, δημοσιεύσεις, συνεντεύξεις, τα πάντα.

— **Πόσο υλικό έχει ψηφιοποιηθεί;**

Αυτή τη στιγμή έχει καταλογραφηθεί το 90% του υλικού που ήδη υπήρχε. Ταυτόχρονα όμως ενσωματώνουμε στο παλιό και το καινούργιο υλικό που έρχεται.

— **Και πώς γίνεται αυτό;**

Θα σας πω. Φανταστείτε ότι υπάρχουν χιλιάδες κουτάκια που κάθε χρόνο ενημερώνονται με τα νέα πολιτικά γεγονότα, με τις πορείες που έγιναν για διάφορα θέματα, με τις απεργίες, τις διαδηλώσεις, με κοινωνικά και καλλιτεχνικά γεγονότα. Όλα αυτά είναι η σύγχρονη Ιστορία των ανώνυμων ανθρώπων, δεν μπορούμε να την αγνοήσουμε, μπαίνουν κάθε χρόνο στη βάση δεδομένων ανάλογα με το θέμα. Γίνεται, ας πούμε, μια εικαστική έκθεση. Την περνάμε στο αρχείο όχι μόνο σαν εικόνα, αλλά

τεκμηριώνουμε τη χρονολογία, τον χώρο που έγινε η έκθεση και την τεχνολογία, τις τάσεις που ακολούθησε ο καλλιτέχνης. Οι άνθρωποι που δουλεύουν εδώ, οι τεκμηριωτές και οι αρχειονόμοι, δεν είναι τυχαίοι, έχουν γνώσεις και πολυεπίπεδη μόρφωση για να μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους σωστά.

— **Πώς έγινε και ασχοληθήκατε με το αρχείο; Κάνατε μικρές συλλογές από σπιρτόκουτα ή από δημοσιεύματα και σας έμεινε το κουσούρι;**

(*Χαμογελάει*) Τίποτα από αυτά. Απλώς, σαν φοιτητής στην Αμερική, δούλεψα στο αρχείο της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου. Εκεί σημείωνα τα βιβλία που δανειζόνταν οι φοιτητές και ενημέρωνα τις καρτέλες όταν τα επέστρεφαν. Έτσι ήρθα σε επαφή με κάτι που δεν είχα δει στην Ελλάδα, την αρχειοθέτηση. Στην Ελλάδα δεν κρατάμε εύκολα αρχεία. Όταν, λοιπόν, ήρθα στην ΕΡΤ ενδιαφέρθηκα αμέσως για τον τομέα του αρχείου και όταν ανέλαβα Διευθυντής, μαζί με τους συνεργάτες μου, πήραμε το ήδη υπάρχον υλικό και βάλαμε την τεχνολογία και την σύγχρονη οργάνωση.

— **Πώς εξηγείτε την επιτυχία της επαναπροβολής του αρχείου της ΕΡΤ;**

Πάντα το παρελθόν ιντριγκάρει. Πάντα θα καθόμαστε και θα βλέπουμε παλιές φωτογραφίες, παλιές ταινίες, παλιές αγαπημένες εκπομπές. Δεν είναι μόνο νοσταλγική, είναι και συγκριτική διαδικασία. Να δούμε πώς ζούσαν, τι έλεγαν, τι επιτρεπόταν και τι δεν επιτρεπόταν στην παλιά εποχή και να το συγκρίνουμε με τη σημερινή. Βέβαια, επειδή λίγοι θα δούνε μιάμιση ώρα ασπρόμαυρο τον Θεοδωράκη στον Λυκαβηττό, τον τελευταίο καιρό αναπτύσσονται πολύ τα footage. Αυτό είναι και το σύγχρονο στοίχημα του αρχείου. Να πάρει μικρά αποσπάσματα από μεγάλα καλλιτεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά, ιστορικά γεγονότα και να τα διοχετεύσει στην κοινωνία.

— **Σας πρότειναν ποτέ να προσθέσετε, να αφαιρέσετε ή να αλλοιώσετε ένα αρχείο;**

Με πλήρη εντιμότητα σας λέω πως, στα 13 χρόνια που είμαι διευθυντής, ούτε σε εμένα ούτε στους συνεργάτες μου έγινε ποτέ πρόταση να κόψουμε ή να επεμβούμε σε κάποιο αρχείο.

— **Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να δημιουργήσει μια ψεύτικη εικόνα, ένα ψεύτικο αρχείο;**

Στο Άμστερνταμ κάθε χρόνο γίνεται ένα συνέδριο όπου δείχνουν όλες τις νέες τεχνολογίες, τις καινούργιες εφαρμογές που αφορούν, μεταξύ άλλων, και τα αρχεία. Όταν λοιπόν πρωτοείδα το μοντέλο της τεχνητής νοημοσύνης που παρουσίασαν εκεί οι μεγάλες εταιρείες, δεν σας κρύβω ότι φοβήθηκα για τη χρήση του. Θεωρητικά, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να κάνει τα πάντα. Θα πρέπει λοιπόν να μπου κανόνες σε παγκόσμιο επίπεδο. Γιατί σε μερικές περιπτώσεις η τεχνητή νοημοσύνη βοηθάει. Πρέπει όμως να δούμε ποια είναι τα συν και ποια είναι τα πλην και πρέπει να υπάρχει έλεγχος. Δεν είναι όμως εύκολο για τον άνθρωπο να ελέγξει μια πανέξυπνη μηχανή. Χρειάζονται να παρθούν μέτρα, τεχνολογικά και νομοθετικά.

— **Αυτή τη στιγμή πού βρίσκονται μαζεμένα τα αρχεία;**

Θέλετε να πάμε να σας δείξω;

Δεν κρατιόμαστε από την περιέργεια! Παίρνουμε το ασανσέρ και κατεβαίνουμε στο υπόγειο. Εδώ στα έγκατα του κτιρίου της ΕΡΤ, μέσα σε πανύψηλες βιβλιοθήκες, έχουν συγκεντρωθεί όλοι οι ήχοι και οι εικόνες που

καταγράφηκαν από το 1900 και μετά. Δέος με πιάνει καθώς προχωράμε στους ατελείωτους διαδρόμους. Ο χώρος είναι μοντέρνος, κλιματίζεται – σε ένα σημείο είναι κρύος σαν ψυγείο κι οι υπάλληλοι δουλεύουν φορώντας χοντρά πουλόβερ και σακάκια, αλλού υπάρχει ο «φούρνος» όπου μπαίνουν οι παλιές ταινίες και ζεσταίνονται; Ψήνονται; Δεν κατάλαβα ακριβώς, πάντως γίνεται μια ειδική διαδικασία για να μην καταστραφούν οι μομπίνες, οι ταινίες, οι κασέτες, τα βινύλια. Πρέπει να διατηρηθούν σε καλή κατάσταση μέχρι να ψηφιοποιηθούν. Σε κάποιες από αυτές τις μομπίνες υπάρχουν καταγεγραμμένες οι φωνές της Παξινοῦ, της Λαμπέτη, του Χορν, υπάρχουν ταινίες και συνεντεύξεις με τη Μαρία Κάλλας, τη Μελίνα, την Αλίκη, την Τζένη, υπάρχουν οι σκηνές από το Πολυτεχνείο, από την εισβολή στη μαρτυρική Κύπρο, εικόνες από επιδείξεις μόδας και από διαδηλώσεις. Όλη η σύγχρονη Ιστορία της Ελλάδας, όλα αυτά τα πολύτιμα ντοκουμέντα σε ήχο και εικόνα, περιμένουν τη σειρά τους για να ψηφιοποιηθούν.

«Ξέρετε, τη στιγμή που ένα αναλογικό αρχείο γίνεται ψηφιακό, καταστρέφεται. Παύει να υπάρχει σαν αναλογικό, γίνεται ψηφιακό. Αυτό μπορεί να ακούγεται λίγο τραγικό, αλλά σκεφτείτε πόση ζωή του δίνει η ψηφιοποίηση, θα υπάρχει εκεί για πάντα, αιώνιο!», μας λέει ο Βασίλης Αλεξόπουλος και τα μάτια του λάμπουν.

Προσπερνάμε τα αρχεία της τηλεόρασης και φτάνουμε στους διαδρόμους με τις μομπίνες του ραδιοφώνου. «Εδώ είναι όλο το αρχείο του Τρίτου Προγράμματος!» λέει. Κοιτάζω με συγκίνηση τα κλειστά κουτιά, κάπου εδώ θα υπάρχουν και οι δικές μου εκπομπές για το Ρεμπέτικο, το «Τρίτο στεφάνι», τα ραδιοφωνικά του Γιώργου Μανιώτη, παραστάσεις με τον Ευγένιο Σπαθάρη.

— **Ετοιμάζει η ΕΡΤ κάποιο αφιέρωμα για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Σπαθάρη;**

Ήδη ψηφιοποιούνται τα επεισόδια της «Οδύσσειας» που είχε κάνει ο Σπαθάρης το 1986 και θα μεταδοθούν σύντομα από το ΕΡΤ-KIDS!

Με γεμίζει χαρά που μικροί και μεγάλοι θα δουν, σχεδόν 40 χρόνια μετά, αυτό το αριστούργημα!

Ο Βασίλης Αλεξόπουλος είναι αεικίνητος και γεμάτος όρεξη να μας εξηγήσει τα πάντα. Εγώ όμως έχω αρχίσει να κουράζομαι και δεν σας κρύβω, πάντα όταν ανεβαίνω στην ΕΡΤ, φορτίζομαι συναισθηματικά. Έζησα το ωραιότερο κομμάτι από τα νιάτα μου εκεί, τις πιο όμορφες και δημιουργικές στιγμές.

— **Μια τελευταία ερώτηση: Ποιο είναι το πιο παλιό αρχείο που έχει η ΕΡΤ;**

Ελάτε να σας δείξω.

*Πηγαίνουμε σε έναν υπολογιστή και μας δείχνει ένα μικρό ασπρόμαυρο φιλμάκι. Δείχνει ένα καΐκι στον Βόσπορο να διασχίζει την παραλία του Πέραν. Προσπερνάει ακρογιαλιές που τώρα πια θα έχουν αλλάξει, αρχοντικά που τώρα ίσως έχουν ρημάξει, ανθρώπους που τώρα πια έχουν χαθεί στη δίνη του χρόνου. Ποιος ξέρει τι απέγιναν ο καπετάνιος και οι επιβάτες του; Ποιος ξέρει τι απέγινε και το ίδιο το καΐκι; Το μόνο που απομένει είναι αυτό το φιλμ που τραβήχτηκε το 1900, το πήρε η ΕΡΤ, το επεξεργάστηκε, το ψηφιοποίησε, το τεκμηρίωσε και το δέσωσε για να μπορούμε να το βλέπουμε 120 χρόνια μετά. Αυτό είναι και η πιο σπουδαία προσφορά του αρχείου της ΕΡΤ. Δεν είναι απλά ένα μουσείο με ήχους και εικόνες, είναι και μια κάψουλα μνήμης που ταξιδεύει στον χρόνο, μια παρακαταθήκη για το μέλλον. **A***

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΕΡΤ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΜΟΥΣΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ. ΕΙΝΑΙ ΠΗΓΗ ΗΧΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ.

- ❶ Αριστερά ο Γ. Παυριανός, δεξιά ο Β. Αλεξόπουλος μπροστά στις μομπίνες των ταινιών
- ❷ Βίντεο ψηφιοποίησης 2 ιντσών δεκαετίας 1960
- ❸ Κεντρικός αποθηκευτικός χώρος
- ❹ Τηλεόραση, κονσόλα με ράδιο και πικ απ και πολυθρόνες της δεκαετίας του '60.
- ❺ Δοκιμαστικό για εκφωνήτρια ειδήσεων, 1968.
- ❻ Βόσπορος 1902. Το παλαιότερο αρχείο της ΕΡΤ.
- ❼ Σκηνή από γύρισμα της εκπομπής του Πώργου Παπαστεφάνου
- ❽ Από την εκπομπή «Υγεία και ομορφιά»
- ❾ Ο τραγουδιστής Σαλαβάτρε Ανταμό στο στούντιο της ΕΡΤ

Μεταξουργείο

Η ιστορία μιας παλιάς αθηναϊκής γειτονιάς

Το Μεταξουργείο, όπως και η Νεάπολη, ήταν οι δύο νέες συνοικίες που δημιουργήθηκαν κατά τα πρώτα οθωνικά χρόνια. Βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του ιστορικού κέντρου της πόλης και παλιά λεγόταν «Νέα Σφαιρά». Ονομάστηκε Μεταξουργείο από κτίριο - εργοστάσιο παραγωγής μετάξης που λειτούργησε στην περιοχή από το 1850 έως το 1875.

Της ΕΛΕΝΑΣ ΝΤΑΚΟΥΛΑ

Η ιστορία του κτιρίου αρχίζει αρκετά χρόνια πριν καταλήξει σε εργοστάσιο. Προοριζόταν για το αρχοντικό του πρίγκιπα **Γεωργίου Καντακουζηνού**, ο οποίος όταν άκουσε ότι, σύμφωνα με το σχέδιο του Κλέντσε, τα ανάκτορα θα κτιζόνταν σε μία περιοχή λίγο πιο κάτω από τη σημερινή πλατεία Ομονοίας, έσπευσε ν' αγοράσει μια μεγάλη έκταση μερικά μέτρα προς τα δυτικά του χώρου, επιθυμώντας, όπως και πολλοί άλλοι πλούσιοι ομογενείς, μία περίοπτη θέση στη βασιλική γειτονιά. Αξίζει ν' αναφερθεί ότι η ευρύτερη περιοχή ήταν ακατοίκητη και βρόμικη, γνωστή με το τοπωνύμιο «Χεσμένο Λιθάρι» ή «Χεζολίθαρα». Ο Καντακουζηνός, εκτός από την ιδιωτική του κατοικία, σχεδίαζε και ένα μεγάλο γωνιακό οικοδόμημα με καταστήματα προς εκμετάλλευση.

Ενώ όμως η οικοδόμηση του συγκροτήματος –σε σχέδια του Χ. Χάνσεν– προχωρούσε με ταχείς ρυθμούς, η απόφαση για τον τόπο ανέγερσης των ανακτόρων άλλαξε, ο θεμέλιος λίθος... ξεθεμελιώθηκε και τοποθετήθηκε στο επάνω μέρος της σημερινής πλατείας Συντάγματος. Απογοητευμένος ο Καντακουζηνός από αυτή την εξέλιξη, σταμάτησε τις εργασίες και εγκατέλειψε την οικοδομή, η οποία παρέμεινε γιαπιά μέχρι την πώλησή της, το 1847, στην αγγλική βιομηχανική εταιρεία A. Wrampe & Co., που είχε ως αντικείμενο την επεξεργασία κουκουλιών και παραγωγή μεταξιού. Η εταιρεία δεν κατάφερε να επιλύσει τα οικονομικά προβλήματα που προέκυψαν και σύντομα οδηγήθηκε σε χρεοκοπία, ενώ το κτίριο και τα μηχανήματα βγήκαν σε πλειστηριασμό με την κυβέρνηση να σκοπεύει να το αγοράσει για να το χρησιμοποιήσει ως στρατώνα.

Η εμφάνιση του επιχειρηματία **Α. Δουρούτη**, γαμπρού του Μιχαήλ Ιατρού, ιδρυτές της εταιρείας «Σηρική Εταιρεία της Ελλάδος - Α.Γ. Δουρούτης & Σία», έσωσε το κτίριο και του έδωσε ζωή. Εκεί λειτούργησε το πρώτο ατμοκίνητο εργοστάσιο στην Ελλάδα και άνησε μία βιομηχανία η οποία για είκοσι χρόνια γνώρισε μεγάλη ακμή, έδωσε δουλειά σε πολύ κόσμο και γύρω απ' αυτή δημιουργήθηκε μια ολόκληρη συνοικία, το Μεταξουργείο. Και ενώ η επιχείρηση μεσουρανούσε και βρισκόταν ανάμεσα στους πρώτους εξαγωγικούς κλάδους της εθνικής οικονομίας, η αίρεση του ευνοϊκού εξαγωγικού δασμού των κουκουλιών οδήγησε, το 1875, το εργοστάσιο του Δουρούτη, όπως και πολλές μεταξοβιομηχανίες της χώρας, στο λουκέτο. Η τεράστια έκταση που καταλάμβανε το κτιριακό συγκρότημα άρχισε να τεμαχίζεται. Χαράχθηκαν νέοι δρόμοι (**Γιατράκου, Γερμανικού, Μαραθώνος**) με αποτέλεσμα μεγάλα τμήματα του βιομηχανικού συγκροτήματος να καταδαφιστούν και τα υπόλοιπα να υποστούν αλλοιώσεις με τη μετατροπή τους σε μικρές κατοικίες προκειμένου να καλυφθούν οι στεγαστικές ανάγκες της Αθήνας. Εκεί στεγάστηκαν άστεγοι μετά τον βομβαρδισμό του Πειραιά το 1944 και την ίδια χρονιά το κτίριο χρησιμοποιήθηκε ως φρουραρχείο του ΕΛΑΣ. Σήμερα, μετά από εργασίες αποκατάστασης, αποτελεί τη στέγη της Πινακοθήκης του Δήμου Αθηναίων.

Το Μεταξουργείο άρχισε να μπαίνει τμηματικά στο σχέδιο πόλεως, από το 1850 και ύστερα, πυκνοκατοικήθηκε και μεταμορφώθηκε σε μία εργατική συνοικία με τους πρώτους οικιστές που δούλευαν στα ξυλουργεία, στα σιδηρουργεία, στις βιοτεχνίες και στα μικρά ή μεγάλα εργοστάσια της ευρύτερης περιοχής (το αμαξοποιείο του Μάμμου, το αμαξοποιείο του Ρόσση –το μεγαλύτερο της χώρας–, το εργοστάσιο του Μάζη που έφτιαχνε καρότσες, το μηχανουργείο ΒΙΟ κ.ά.). Όμως, λόγω του λαϊκού της χαρακτήρα δεν ήταν

ποτέ ανάμεσα στις προτεραιότητες των εκάστοτε κυβερνήσεων για εξωραϊσμό ή αναβάθμιση και οι κάτοικοι για χρόνια ταλαιπωριόταν από την έλλειψη νερού, τα βρόμικα λιμνάζοντα ύδατα, τις πλημμύρες από τις βροχές.

Τα προβλήματα βέβαια, δεν εμπόδισαν τη γειτονιά από το να είναι ολοζώντανη, χαρούμενη και «ανθρώπινη», με την ομώνυμη πλατεία (**Αχιλλέως & Λένορμαν**) να περιτριγυρίζεται από καφενεδάκια, ταβέρνες και θεατράκια, όλα πλημμυρισμένα από κόσμο μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες. Στολίδι της πλατείας, η μαρμαρίνη πολύκρουνη βρύση που θυμίζει το χορηγικό μνημείο του Λυσικράτη, η οποία έως το 1925 βρισκόταν στην πλατεία του Αγ. Παντελεήμονος, κοντά στους Αέρηδες.

Εκτός όμως από τα φαγοπότια, τα γλέντια και τα ξενύχτια, η πλατεία Μεταξουργείου διακρίθηκε για τον ανυπότακτο χαρακτήρα της καθώς υπήρξε προπύργιο του Δηλιγιαννικού κόμματος και αφετηρία διαδηλώσεων, σφοδρών πολιτικών αντιπαραθέσεων, αλλά και κομματικών εκδηλώσεων, όπως η περίφημη «κηδεία» του, εν ζωή, αλλά πτημένου στις εκλογές του 1895, Χαριλάου Τρικούπη.

Ιστορικά καφενεία, χώροι θεάτρου και σινεμά της περιοχής

Ένα από τα ιστορικά καφενεία πέριξ της πλατείας ήταν η **Γέφυρα** που ονομάστηκε έτσι απ' το ξύλινο γεφύρι που είχε κατασκευαστεί πάνω απ' το ρέμα (συνέχεια του Κυκλοβόρου) και όπως διαβάζουμε στο βιβλίο «*Παλιές γειτονιές*» του Κ. Δημητριάδη, «*εκεί φτιάχνανε τα πυροτεχνήματα για το βραδυό γλέντι κάθε Κυριακής*».

Το άλλο, το **Καφενείο του Βουξίνου**, στην οδό Κολοκυνθούς 55, στέκει των παλλκαράδων, με τις «απόδρες» (λαϊκές τραγουδίστριες) και τους «Ιππότες της σιωπηλής εκδικίσεως» που συνεδρίαζαν μυστικά και κατ'άστρωναν τα σχέδια εξεστειλισμού για όσους θα τολμούσαν να προσβάλουν ένα κορίτσι του Μεταξουργείου ή να κάνουν τον παλικαρά, και τις μπάτσικες (είδος μπιλιάρδου).

Το καφενείο βρισκόταν σε μεγάλη πευκόφυτη έκταση και εκεί, στις αρχές του αιώνα, στήθηκε ένα θεατράκι που φιλοξενούσε κυρίως παραστάσεις του Καραγκιόζη. Το πρώτο θεατρικό έργο, το «*Μεταξουργιώτικο νταβαντούρι*» (1913), γνώρισε τεράστια επιτυχία. Έναν χρόνο αργότερα, η πρωτόγονη σκηνή εξελίχθηκε στο **Θέατρο του ΛΑΟΥ** και οι παραστάσεις συγκέντρωναν καθημερινά πλήθος κόσμου από όλες τις γειτονιές, αλλά και τις κοινωνικές τάξεις της Αθήνας. Η δε «*Σκούπα*» του Θάνου Ζάχου, που παιζόταν για δύο συνεχόμενες χρονιές, το απογείωσε. Το 1936, το θέατρο μετατράπηκε στον κινηματογράφο, **ΣΙΝΕ-ΛΑΟΥ** και καταδαφίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '90. Σήμερα μόνο το όνομα της στάσης του λεωφορείου (στάση ΛΑΟΥ) θυμίζει την ύπαρξή του.

Η συνοικία είχε σημαντική θέση στον θεατρικό χάρτη της πόλης, ιδιαίτερα στα χρόνια του Μεσοπολέμου. Εκτός από το θέατρο του ΛΑΟΥ, στη θέση του παλαιού θεάτρου ΑΠΟΛΛΩΝ (γωνία Οδυσσεώς & Δηλιγιάννη) οικοδομήθηκε το 1929 μία σύγχρονη θεατρική σκηνή, το ιστορικό **ΠΕΡΟΚΕ**. Αρχικά λειτούργησε σαν κινηματογράφος και από το 1931 σαν θέατρο, απ' όπου πέρασαν όλοι οι γνωστοί και δημοφιλείς πρωταγωνιστές της εποχής. Το θέατρο συνδέεται μ' ένα πολύ δυσάρεστο περιστατικό, απότοκο των έντονων πολιτικών παθών εκείνων των ημερών. Τον Αύγουστο του 1931, ▶

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ
Γκραφίτι, με τίτλο «Τόσα πολλά βιβλία, τόσος λίγος χρόνος», του SimpleG στην οδό Μεγ.Αλεξάνδρου 13

ΔΕΞΙΑ ΣΕΛΙΔΑ
Πλατεία Αυδών

PIRAEUS BANK

EQUALL

2 χρόνια EQUALL - Συμβάλλουμε στη δημιουργία μιας Κοινωνίας Ισότιμων Ανθρώπων

Στην Τράπεζα Πειραιώς με το πρόγραμμα EQUALL συμβάλλουμε στη δημιουργία μιας κοινωνίας χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, απαλλαγμένης από στερεότυπα και κάθε μορφή βίας απέναντι στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

- **Ισότητα των Φύλων:** Υποστηρίζουμε πάνω από 2.900 γυναίκες
- **Μέριμνα για τα Παιδιά:** Υποστηρίζουμε πάνω από 10.000 παιδιά
- **Νέα Γενιά:** Υποστηρίζουμε πάνω από 12.000 νέες και νέους
- **Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες:** Υποστηρίζουμε πάνω από 500 άτομα

Και συνεχίζουμε...

Για μια Κοινωνία Ισότιμων Ανθρώπων

Μάθετε περισσότερα για τις δράσεις μας στο www.equall.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΘΕ ΑΥΡΙΟ

ΑΝΟΙΞΗ 2006, ΜΕΞΙΚΟ

Τον Μάρκες τον συνάντησα για πρώτη φορά στο Μεξικό, την άνοιξη του 2006, προκειμένου να τον φωτογραφίσω. Το σπίτι του, που βρισκόταν σε ένα ακριβό και ασφαλές προάστιο, ήταν διώροφο, αρκετά μεγάλο, επιπλωμένο με γούστο, χωρίς καμιά υπερβολή. Όλα εκεί ήταν καθαρά και τακτοποιημένα. Το μεγαλύτερο μέρος των υψηλών τοίχων της περιφραξης ήταν σκεπασμένο από πολύχρωμες βουκαμβίλιες.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΡΟΣ Ο ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΣΙΑ ΜΑΡΚΕΣ ΚΙ ΕΓΩ

ΣΤΙΣ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ
10 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΘΑΝΑΤΟ ΕΝΟΣ ΕΚ ΤΩΝ
ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕ-
ΩΝ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ, ΤΟΥ
**ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΣΙΑ
ΜΑΡΚΕΣ**. Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΓΡΑΦΕΙ ΓΙΑ
ΤΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ
ΚΟΛΟΜΒΙΑ.

ΚΕΙΜΕΝΟ-ΦΩΤΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΡΟΣ

Πρώτα έφυγε ο Κάρλος Φουέντες, μετά ο Αλβάρο Μούτις και μετά ο τρίτος μιας διάσημης, ιστορικής και μοναδικής παρέας των γραμμάτων, ο Γκάμπριελ Γκαρσία Μάρκες. Τους δύο τελευταίους τους συνέδεε στενή φιλία, ήταν συμπατριώτες από την Κολομβία, αλλά έμειναν στην Πόλη του Μεξικού, όπου και άφησαν την τελευταία τους πνοή. Είχα δε την τύχη να γνωρίσω, να συναναστραφώ, να φωτογραφίσω και τους τρεις.

Τον Μάρκες τον συνάντησα για πρώτη φορά στο Μεξικό, την άνοιξη του 2006, προκειμένου να τον φωτογραφίσω. Οι Μεξικανοί φίλοι που τον γνώριζαν, έτρεφαν για εκείνον μεγάλο σεβασμό και μου τον περιέγραφαν με τα θερμότερα λόγια. Κι εμένα μου φάνηκε άνθρωπος ευγενής, καλοπροαίρετος, χαμηλών τόνων, πράος και μετρίοφρων. Μου αρέσουν οι άνθρωποι με αρχές και τάξη γιατί είναι υπεύθυνοι, συνεπείς και φερέγγυοι. Ο Μάρκες ήταν αναμφίβολα ο παγκόσμιος ακτινοβολίας μεγάλος σταρ, και αυτό το γνώριζε ο ίδιος πολύ καλά. Αλλά για τους φίλους του ήταν ο Γκάμπο, προσνής, αδελφικός, ανοιχτόκαρδος, που σε έκανε εξ αρχής να νιώθεις ασφαλής μαζί του. Όταν σου έδινε τον λόγο του φαινόταν ότι θα τον κρατούσε, όταν σου έδινε το χέρι του ένιωθες τη θερμότητα και την εγκάρδιότητά του, όταν σου χαμογέλαγε καταλάβαινες ότι το χαμόγελο ήταν γνήσιο και όταν σου αρνιόταν κάτι η άρνηση ήταν οριστική. Εκφραζόταν ελεύθερα, με αυτοπεποίθηση, χωρίς ενδοιασμούς, εκτός από σπάνιες περιπτώσεις που αναγκαζόταν να επιστρατεύει το ανεξάντλητο χιούμορ του προκειμένου να αποφύγει κάποια όχι και τόσο ευχάριστη συζήτηση.

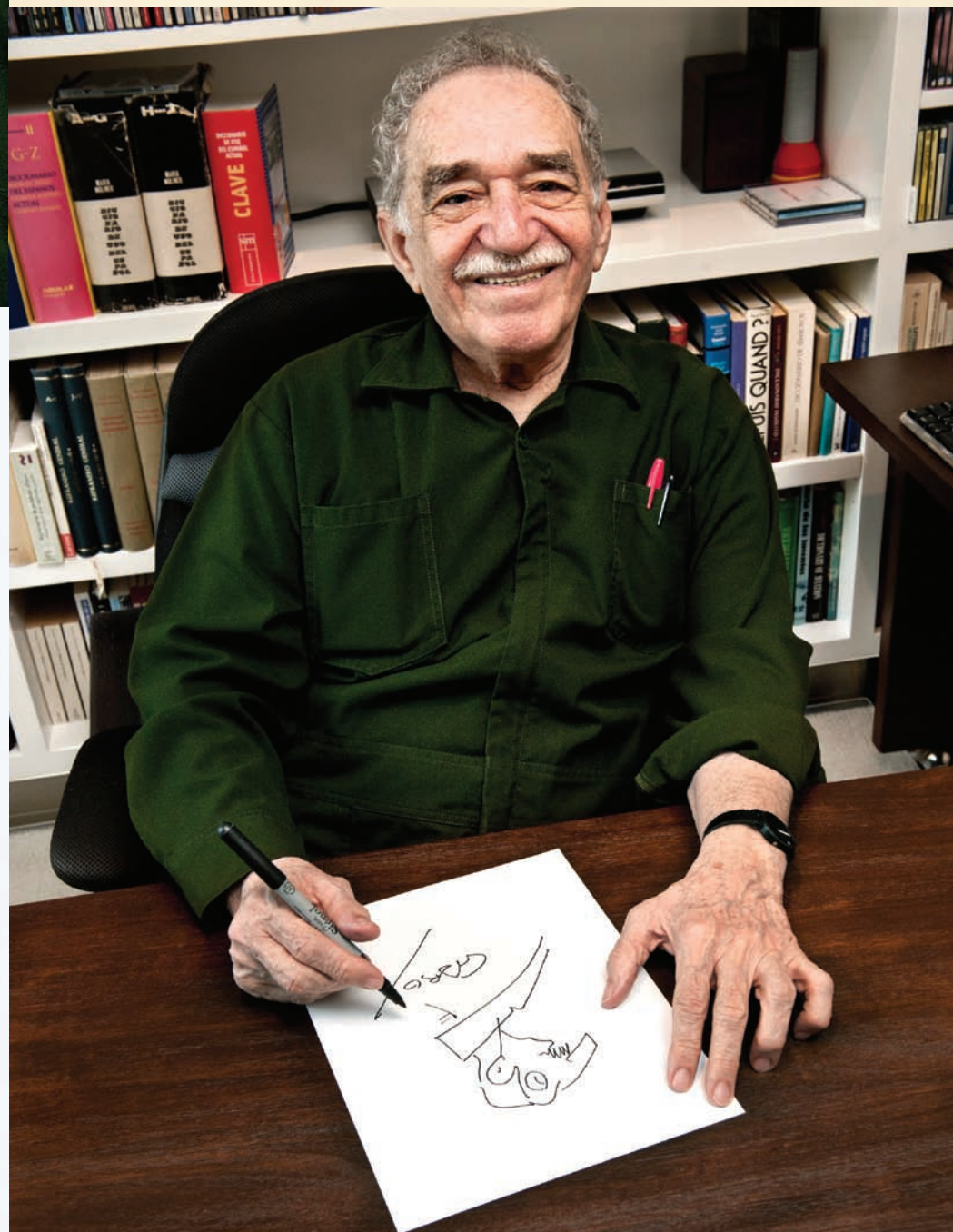
GABRIEL GARCIA MARQUEZ

CIEN AÑOS DE ~~SEGUNDA~~

felicidad para
Dimitris, con
un abrazo de
su amigo.

Garcia
06

DIANA
EDITORIAL DIANA
MEXICO

ΑΝΟΙΞΗ 2008. ΜΕΞΙΚΟ

Εκείνη την ημέρα φορούσε μια ολόσωμη φόρμα, σαν αυτές που φορούν οι μπογιατζήδες και οι υδραυλικοί, σε σκούρο πράσινο χρώμα, αγορασμένη από ακριβό μαγαζί. Όταν σε κάποια στιγμή κάθισε πίσω από το μεγάλο, ξύλινο γραφείο του, ζήτησα από τη γραμματέα του και μου έδωσε μερικές λευκές κόλλες χαρτί που τις έβαλα μπροστά του παρακαλώντας τον να κάνει πως γράφει κάτι, έτσι ώστε να φωτογραφήσω τα χέρια του εν ώρα εργασίας. Τότε εκείνος φαίνεται πως θυμήθηκε τα νιάτα του, όταν στη Κολομβία έκανε καρικατούρες και τις πουλούσε, και με τον μαρκαδόρο του, με γρήγορες κινήσεις, σχεδίασε ένα κεφάλι σε προφίλ με μεγάλη, στραβή μύτη και μουστάκι και μου το έδωσε. «Δικό σου, εις ανάμνηση» μου είπε, «είναι αυτοπροσωπογραφία!»

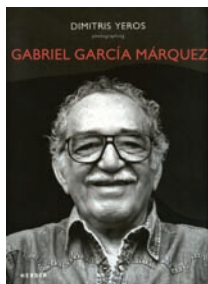
λου, με παρακάλεσε να του τις δείξω. Όταν ο Μάρκες, που εν τω μεταξύ με είχε θυμηθεί, είδε μία που του είχα κάνει τον προηγούμενο χρόνο μου είπε, ξαφνιάζοντας όλους μας για την επιλεκτική μνήμη του: «*Το αναγνωρίζω αυτό το μέρος, είναι στην Καρταχένα, όταν είχα έρθει στο ξενοδοχείο σου.*»

Την επομένη, μπήκα στο σπίτι του με τον βοηθό μου που κρατούσε τις μεγάλες τσάντες με τα φωτογραφικά μου. Κι εκείνος, με το χαρακτηριστικό και ανεξάντλητο ακόμη τότε χιούμορ του σχολίασε «*Τι είναι αυτά; El laboratorio?*» Για να αισθάνεται πιο άνετα ζήτησα από τον βοηθό μου να καθίσει έξω, κοντά στην είσοδο του κήπου. Μείναμε οι δυο μας και, σε απόσταση, η γραμματέας του η οποία όσο περνούσε ο καιρός τόσο περισσότερο έμοιαζε να του είναι απαραίτητη.

Εκείνη την ημέρα φορούσε μια ολόσωμη φόρμα, σαν αυτές που φορούν οι μπογιατζήδες, σε σκούρο πράσινο χρώμα, αγορασμένη από ακριβό μαγαζί. Είχα φέρει μαζί μου από την Ελλάδα και του χάρισα ένα γλυπτό ψαράκι από ασήμι για να του θυμίζει αυτά που έφτιαχνε ο παππούς του από χρυσό στην Αρακατάκα. Μετά του έδωσα και μια πολύχρωμη μεταξοτυπία, δικό μου έργο, την οποία είχα υπογράψει «*Με αγάπη*» για τη γυναίκα του. Καθώς την κοίταζε μου είπε: «*Α, τι ωραία, όλα είναι ανθισμένα*» και ξανά αστειευόμενος: «*Αυτή η αγάπη που λες εδώ είναι καλλιτεχνική ή το πας παραπέρα; Για να πάρω την πιστόλα μου.*»

Σ' εκείνη τη συνάντηση μου είπε πως κόντευε να τελειώσει ένα καινούργιο μυθιστόρημα και με παρακάλεσε αυτή η πληροφορία να μείνει μεταξύ μας. Η γραμματέας του μου επιβεβαίωσε ότι πράγματι έγραφε πρωί κι απόγευμα και πως εκείνη τον βοηθούσε να συνδέει τα κεφάλαια επειδή η μνήμη του ήταν «*κάπως εξασθενημένη*». Πιθανόν να εννοούσαν το «*Τα λέμε τον Αύγουστο*» που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Ψυχογιός, παρ' ότι εκείνος είχε ζητήσει από τα παιδιά του να μην εκδοθεί.

Είπαμε διάφορα τότε, για τον Ομπάμα, που ήταν ο πρόεδρος του, τον Κλίντον, πως είχε περιορίσει τις εξόδους που άρεσαν στη γυναίκα του αλλά όχι σε εκείνον. Πως όταν μπορούσε πήγαινε για τένις, μόνο που οι δυνάμεις του δεν του επέτρεπαν πλέον να παίζει για πολλή ώρα. Μου έδωσε και μια επετειακή έκδοση του βιβλίου «*Εκατό χρόνια μοναξιάς*» που τότε είχαν εκδώσει τα Ισπανόφωνα Πανεπιστήμια και μου είπε να το προσέξω γιατί ήταν συλλεκτικό, αφού είχε βγει μόνον σε 1.000.000 αντίτυπα!

Όταν σήκωσα τη μηχανή μου για να τον φωτογραφίσω άλλαξε αμέσως διάθεση. Μαγκώθηκε, κοκάλωσε, σαν να κάθισε ξαφνικά σε ηλεκτρική καρέκλα.

«*Πάλι τα ίδια!*» του είπα γελώντας, «*γιατί με κοιτάζεις με τρόπο;*» «*Δεν φοβάμαι εσένα, Δημήτρη, αλλά τη μηχανή σου*» μου απάντησε, όπως περίπου μου είχε απαντήσει και την πρώτη ημέρα της γνωριμίας μας.

Όταν κάποια στιγμή κάθισε στο μεγάλο, ξύλινο γραφείο του που ήταν ακόμη τόσο καθαρό και τακτοποιημένο σαν να βρισκόταν σε έκθεση επίπλων, ζήτησα από τη γραμματέα του και μου έδωσε μερικές λευκές κόλλες χαρτί που τις έβαλα μπροστά του παρακαλώντας τον να κάνει πως γράφει κάτι, έτσι ώστε να φωτογραφήσω τα χέρια του εν ώρα εργασίας. Τότε εκείνος φαίνεται πως θυμήθηκε τα νιάτα του, όταν στην Κολομβία έκανε καρικατούρες και τις πουλούσε, και με τον μαρκαδόρο του, με γρήγορες κινήσεις, σχεδίασε ένα κεφάλι σε προφίλ με μεγάλη στραβή μύτη και μουστάκι και μου το έδωσε. «*Δικό σου, εις ανάμνηση. Είναι αυτοπροσωπογραφία*» μου είπε.

«ΠΡΙΝ ΣΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΩ ΕΙΧΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΟΥ ΤΗΝ “ΑΣΟΝΙΚΗ” ΣΟΥ (!). ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΟΤΙ ΓΝΩΡΙΖΩ ΑΠΟ ΠΡΙΝ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ, ΠΟΙΟΣ ΚΑΝΕΙ ΓΙΑ ΦΙΛΟΣ ΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ ΟΧΙ!»

Εκείνη την ημέρα έκανα αρκετές φωτογραφίες

του και φεύγοντας το μεσημέρι ανανεώσαμε το ραντεβού μας το οποίο όμως, δυστυχώς η αρρώστια του δεν επέτρεψε ποτέ να πραγματοποιηθεί.

Ξαναπήγα στο Μεξικό το 2010, δύο χρόνια αργότερα, πάλι άνοιξη που είναι νομίζω η καλύτερη εποχή της χώρας.”

Σ' εκείνο το ταξίδι μίλησα μερικές φορές με τη γραμματέα του, η οποία μου είπε πόσο οι Μάρκες με αγαπούν και πως είμαι πάντα ευπρόσδεκτος στο σπίτι τους. Όμως με διάφορες δικαιολογίες δεν μου τον έδινε στο τηλέφωνο και δεν κατάφερα να τον συναντήσω. Τότε κατάλαβα πως η υγεία του δεν θα ήταν καλή και προσπαθούσαν να το κρύψουν.

Διάφοροι κοινοί μας φίλοι μου επιβεβαίωσαν αργότερα τις υποψίες λέγοντάς μου πως ήταν πια τόσο άρρωστος που δεν αναγνώριζε ούτε τα ίδια του τα παιδιά. Μου είπαν πως είχε πολλές φοβίες, έτρεμε το σκοτάδι και ήθελε πάντα κοντά του τη γραμματέα του ή τη Μερσέντες, για την οποία ανησυχούσε πολύ όταν έλειπε και την αναζητούσε απελπισμένα. Από τους ίδιους φίλους έμαθα πως τα τελευταία χρόνια οι Μάρκες είχαν μεγάλη θλίψη γιατί κατοικούσαν στο Μεξικό μόνοι τους, χωρίς συγγενείς, με μεγάλη ανασφάλεια αφού τα δύο παιδιά τους ζούσαν το ένα στο Παρίσι και το άλλο στο Λος Άντζελες.

Δυστυχώς η δόξα και το χρήμα, χωρίς τους δικούς σου ανθρώπους κοντά και με τους περισσότερους φίλους πεθαμένους δεν μπορούν να απαλύνουν την ανελέητη μοναξιά. Και ήταν ιδιαίτερα άδικο για έναν τόσο μεγάλο συγγραφέα που στα τελευταία χρόνια της ζωής του, αντί να ζει με γαλήνη, κατέληξε να ζει στον τρόμο και χωρίς να γνωρίζει ποιος είναι.

Μετά τον θάνατό του, τα παιδιά του πούλησαν όλο το αρχείο του, ακόμη και τις γραφομηχανές, για περίπου 2.000.000 δολάρια στο πανεπιστήμιο του Τέξας, το σπίτι της Καρταχένas στον τραγουδιστή Ενρίκε Ιγκλέσιας και τον Απρίλιο του 2023 πουλούσαν το σπίτι του στη Μαγιόρκα αντί 1.300.000 δολαρίων. Το σπίτι του Μεξικού το έχουν ακόμη, όχι όμως και τα ρούχα του.

Οι φωτογραφίες που του έκανα βγήκαν το 2015 –έναν χρόνο μετά τον θάνατό του– σε πολυτελές βιβλίο-λεύκωμα από τις γερμανικές εκδόσεις Kerber, ενώ τον ίδιο χρόνο το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Μπαραγκίγια της Κολομβίας, όπου ο Μάρκες έζησε αρκετά χρόνια, και η γκαλερί Παμπλο Γκέμπελς του Μεξικού τις παρουσίασαν σε ατομικές μου εκθέσεις. **A**

ΑΝΟΙΞΗ 2007, ΚΑΡΤΑΧΕΝΑ

Φορούσε ένα λινό, ριγέ, άσπρο μπλε, πουκάμισο και μπλε λινό παντελόνι. Ήταν και πάλι αμήχανος, όπως την πρώτη φορά στο Μεξικό, και περίμενε από εμένα να τον καθοδηγή και να σκηνοθετώ τις πόζες. Για να μην τον κρατάω όρθιο του πήγα μια καρέκλα να καθίσει και ένα λευκό τραπέζι στο οποίο ακούμπησε τα χέρια του και άρχισε να χτυπάει τα δάχτυλά του παριστάνοντας τον πιανίστα ενώ ταυτόχρονα μουρμούριζε παινιδιάρικα μια μελωδία. Ένα ποτήρι παγωμένο νερό που έβαλα στο τραπέζι πρόσθεσε λίγη δροσιά στην εικόνα αλλά δεν βοήθησε τόσο ώστε να κάνω περισσότερες από 2-3 καλές λήψεις.

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

Look

DSQUARED²
Γυαλιά ηλίου

SWATCH X OMEGA
Συλλεκτικό ρολόι
Mission to The Moon

KARL LAGERFELD JEANS
Τοπ €70

G-STAR RAW
Cropped τζάκετ €129

CALZEDONIA
Κοντές κάλτσες Skater Style €4

TOMMY JEANS
Wide-leg τζίν με όμπρε εφέ από το Farfetch €197

KALOGIROU
Τοάντα Le Bisou Perle €620

**Στριπ στίλ
2024:
Τι θα έπρεπε
να δεις στη
Σταδίου και
Πανεπιστημίου**

CONVERSE
One Star T-Shirt €30

CATRICE
Υγρό ρουζ Blush Affair 030 10ml

KARL LAGERFELD JEANS X CRAPULE
Graffiti ναντελόνι €219

ADIDAS
Gazelle Bold Shoes €120

ECCO X NATASHA RAMSEY
Biom c-trail sneaker
σε χρώμα Bubblegum/
Scarlet

CITY GUIDE

Ματταίος Κούνε

Αλέξανδρος Οικονόμου

Πάννης Οικονόμου

Το Σαββατοκύριακο των Πνευστών στο Μέγαρο

Ένα ξεχωριστό αφιέρωμα με πέντε συναυλίες και ρεσιτάλ από καταξιωμένους Έλληνες και ξένους σολίστ

Αυλός του Πανός, όμποε, τούμπα, τρομπέτα, φαγκότο, φλάουτο· για δύο μέρες η Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών παραδίδεται στον γοητευτικό ήχο τους.

Η αυλαία ανεβαίνει το Σάββατο 27 Απριλίου (στις 18:30) με τον φημισμένο σολίστ **Ματταίος Κούνε** να μας «ξεναγεί» στον ήχο ενός από τα αρχαιότερα μουσικά όργανα. Εκτός από τη διάσημη *Μπαντινερι* του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, θα ερμηνεύσει με τον αυλό του Πανός, μεταξύ άλλων, το συνταρακτικό *Άσμα ασμάτων* του Μίκη Θεοδωράκη και πρόσφατα έργα που γράφτηκαν γι' αυτόν από την Καλλιόπη Τσουπάκη και τον Εύη Σαμμούτη. Συμπράττει ο Ραφαέλ Σιμόν στα κρουστά. Στις 20:30 ο τριαντάχρονος χαρισματικός τρομπετίστας **Ζιμόν**

Χαίφελε παρουσιάζει δημιουργίες εμβληματικών συνθετών του 20ού αιώνα, όπως οι Γκέρσουιν, Τακερίτσο και Ενέσκου. Το γαλλικό ρεπερτόριο του 20ού αιώνα βρίσκεται στο επίκεντρο της πρώτης συναυλίας την Κυριακή 28 Απριλίου. Στις 17:30 ο ομποϊστάς **Γιάννης Οικονόμου**, ο φαγκοτίστας **Αλέξανδρος Οικονόμου** και η πιανίστα **Χριστίνα Παντελή** θα ερμηνεύσουν έργα μουσικής δωματίου, γεμάτα κιούμφορ και αισθαντικότητα, λυρισμό και ρυθμική ένταση, με την υπογραφή των Πουλένκ, Λαλλιέ, Μπιτς και Ντυμπούα. Στις 19:00 ο διακεκριμένος φλαουτίστας **Νίκος Νικόπουλος**, με συνοδοιπόρο την αναγνωρισμένη αρπίστα Γωγώ Ξαγαρά, θα μας παρασύρουν σε ένα ταξίδι στο Μπουένος Άιρες του Πιατσόλλα, την Ιταλική Ριβιέρα της *Φαντασίας για φλάουτο και άρπα*

του Σαιν-Σανς, το φλογερό ισπανικό φλαμένκο του Ιμπέρ, την Αμερική του Λήμπερμαν και την Ινδία του Ραβί Σανκάρ. Το αφιέρωμα ολοκληρώνεται με το ρεσιτάλ του αντισυμβατικού **Ώουστν Μπάναντοβικ**, ο οποίος έχει βαλθεί να αποδείξει ότι «η τούμπα είναι το πιο cool μουσικό όργανο στον πλανήτη». Παρέα με την πιανίστα **Χρύσα Γρένδα** θα ξετυλίξουν γνωστές μπλόγγκες και διάσημα τάνγκο του Πιατσόλα, δημοφιλή κομμάτια του Γκρηγκ και του Μπαχ, το *Hvati* της βραβευμένης σύγχρονης συνθέτριας Ειντρηνα Κλήαρφλντ και τις *Αντικίσεις*, που συνοπογράφει με την Άννα Μπάναντοβικ.

INFO Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Βασ. Σοφίας & Κόκκαλη
Στις 27 & 28 Απριλίου, Εισιτήρια 210 7282333, megaron.gr

Νίκος Νικόπουλος

Ώουστν Μπάναντοβικ

Ζιμόν Χαίφελε

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Μη χάσετε αυτή την εβδομάδα

12

Θέατρο, συναυλίες, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας εντριγκάρουν αυτό το επτάημερο

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομαδιαίως πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

Έκτορας Λυγίζος

1 «Ο αποτυχημένος» στη σκηνή

Στο φουαγιέ ενός παρατημένου κεντροευρωπαϊκού ξενοδοχείου, ένας μεσήλικας αφηγητής ξετυλίγει τις αναμνήσεις από τη γνωριμία του με τον Βερτχάιμερ, που πρόσφατα αυτοκτόνησε, και τον διάσημο πιανίστα Γκλεν Γκουλντ. Ο Έκτορας Λυγίζος διασκευάζει για τη σκηνή το μυθιστόρημα του Τόμας Μπέρνχαρντ, μια βιτριολική πραγματεία πάνω στον φθόνο, τη φιλοδοξία, τη φήμη, την ιδιοφυΐα, την τελειοθηρία, την εμμονή και τη ματαιώση. Ο ίδιος και ο Άρης Μπαλής ερμηνεύουν δύο αποτυχημένους πιανίστες, η Αμαλία Μουτούση την ξενοδόχο, πρώην ερωμένη του Βέρτχαιμερ, ενώ ο Γιάννης Νιάρρος (στον ρόλο του Γκουλντ) παίζει αποσπάσματα από τις Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ.

Εναλλακτική Σκηνή Εθνικής Λυρικής Σκηνής, 11-26 Απριλίου

3 Αστυγραφίες στην οθόνη

Είδες στιγμιότυπά τους στην έκθεση της Εθνικής Πινακοθήκης που διερευνά εκδοχές του αστικού βιώματος στην ελληνική τέχνη κατά τις δεκαετίες 1950-1970 και θέλεις να τις απολαύσεις ολόκληρες; Είκοσι τέσσερις ταινίες από την «Αστυγραφία», αλλά και κάποιες επιπλέον –όπως «Ο δράκος», το «Πικρό ψωμί», η «Συνοικία το όνειρο», «Τα χρώματα της ίριδος», αλλά και το «2 ή 3 πράγματα που ξέρω γι' αυτήν»–, θα προβληθούν στη Λαϊδα. Το αφιέρωμα περιλαμβάνει ακόμα μία σχετική συζήτηση με τη συμμετοχή γνωστών αρχιτεκτόνων και δημιουργών και δύο συναυλίες.

Ταινιοθήκη της Ελλάδος, 11 έως 17 Απριλίου

©ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΧΟ

2 Ο Σαντάμ στο Μαρούσι

Μετά το πλατινένιο ψηφιακά «Lavara & Balaclava» με το οποίο συμμετείχε στο άλμπουμ «Arte Rovera» του Beats Pliz, το 2024 έφερε τον πρώτο του προσωπικό ολοκληρωμένο δίσκο. Αυτή την Παρασκευή ο δημοφιλής Σαλονικιός ράπερ κατηφορίζει και στην Αθήνα για να το συστήσει live. Με τίτλο «Γολγοθάς» περιέχει 12 καινούργια κομμάτια, ανάμεσά τους και συνεργασίες με μεγάλα ονόματα της ελληνικής rap σκηνής (ΛΕΞ, Hgemonas, VLOSPA & Tsaki). ΟΑΚΑ, 12 Απριλίου στις 19:00

4 Οπερατική Σταχτοπούτα

Η κωμική όπερα του Τζοακίνο Ροσσίνι επιστρέφει με την αναβίωση της παραγωγής της ΕΛΣ που σκηνοθέτησε το 2013 η Ροδούλα Γαϊτάνου. Σε ένα θέατρο που παρακμάζει κατά την περίοδο της Μεγάλης Ύφεσης του 1929, ο επιστάτης Μανίφικο (Τζούλιο Μαστροτόταρο) προωθεί τις ατάλαντες, ματαιόδοξες κόρες του, ενώ η γεννημένη για τη σκηνή θετή του κόρη Αντζελίνα (Σβετλίνα Στογιάνοβα) έχει επωμιστεί τα βάρη της δύσκολης καθημερινότητας. Όλα θα αλλάξουν όταν ο Ραμίρο (Ματέο Μακιόνι) καλείται να αναλάβει τη διαχείριση του θεάτρου και αναζητά μια άξια σύντροφο.

Ολύμπια, Δημοτικό Μουσικό Θέατρο «Μαρία Κάλλας», 12, 14, 16, 18 Απριλίου

©ΑΡΗΣ ΚΑΜΑΡΟΣ

ΜΗΝ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ

7 Δες τέχνη με το πάσο σου

Slow Art Day αυτό το Σάββατο και το Ίδρυμα Β&Ε Γουλανδρή στο Παγκράτι μας προτρέπει να... κατεβάσουμε ταχύτητα και να αφιερώσουμε λίγα περισσότερα λεπτά στοχασμού μπροστά σε επιλεγμένα έργα της συλλογής του (ένα κινεζικό ταφικό ειδώλιο της δυναστείας Τανγκ, πίνακες των Α.Ρ. Ρενκ και Πύργου Ρόρρη και το «Τοπίο Λονδίνου – Picadilly Circus I» της Chrysta). Επιπλέον, ετοιμάζει δράσεις ενσυνειδητότητας με την ιστορική τέχνης Λύντια Πετροπούλου και επίκεντρο το έργο «Ενενήντα εννέα κεφάλια» του Φρίντενσραϊχ Χούντερ-τβασερ.

Ίδρυμα Βασίλη & Ελίζας Γουλανδρή, 13 Απριλίου στις 10:00-18:00

8 Τζαζ στον Βοτανικό

Με το «Homeland», το δεύτερό της άλμπουμ, καταφθάνει από το Λονδίνο η πειραματική folk psych-jazz μπάντα Valia Calda. Συνομιλώντας με τα δημοτικά της ελληνικής διασποράς, την παραδοσιακή μουσική της Ηπείρου, αλλά και την ψυχεδελική τζαζ, την runk αισθητική και τους ελεύθερους αυτοσχεδιασμούς, εστιάζουν καλλιτεχνικά στον επαναπροσδιορισμό της ιδέας της πατρίδας. Τη συναυλία ανοίγει το ελληνικό τζαζ πανκ τρίο MOB.

ΠΛΥΦΑ, 16 Απριλίου στις 21:15

6 Η Όλια Λαζαρίδου για τον Θεόφιλο

«Σαλός» στα μάτια του κόσμου, δεν εγκατέλειψε την τέχνη του ποτέ, αποτυπώνοντας με τη φρεσκάδα της λαϊκής ζωγραφικής ένα σύμπαν θεών, ηρώων και καθημερινών ανθρώπων για ένα πιάτο φαΐ. Με τον πλάνη αυτοδίδακτο δημιουργό καταπιάνεται σκηνοθετικά η καλή ηθοποιός στην ιλαροτραγωδία «Θεόφιλος Sold». Το κείμενο του Σαμσών Ρακά είναι εμπνευσμένο από τη ζωή του Θεόφιλου Χατζημικαήλ και καταθέτει τελικά ένα σχόλιο για την ακραία εμπορευματοποίηση σε ό,τι ζει και δημιουργεί με αθωότητα.

Θέατρο της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, 13 έως 28 Απριλίου

9 «Η κασέτα» της Λούλας Αναγνωστάκη

Ένας ήρωας που ασφυκτικά μαγνητοφωνεί τις σκέψεις του. Σκέψεις που έρχονται σε αντίθεση με την καταπίεση που υφίσταται από τους γύρω του, σε μια πόλη που τον πνίγει. Έχοντας σταδιακά απομονωθεί στο δωμάτιό του, η αυτοκτονία φαντάζει μια ύστατη πράξη λύτρωσης. Τέσσερις δεκαετίες αφότου το σύστησε στο κοινό ο Κάρλος Κουν και 20 χρόνια μετά το τελευταίο ανέβασμα του στην Αθήνα, ο Μάνος Καρατζογιάννης συμπρωταγωνιστεί και σκηνοθετεί το σπαρακτικό και σπαρταριστό κείμενο της Αναγνωστάκη.

Θέατρο Σταθμός, από 11 Απριλίου

10 Ο Παύλος Παυλίδης εφ' όλης της ύλης

Μια electro-runk βραδιά γεμάτη τραγούδια αλλά και εικόνες ετοιμάζει ο γνωστός τραγουδοποιός. Θα ερμηνεύσει κομμάτια απ' όλη την πορεία του αλλά και ολοκαίνουργιο υλικό που θα κυκλοφορήσει σύντομα. Τη συναυλία θα ντύσει με visuals ο Βασίλης Κεχαγιάς – ο οποίος στα 90s υπέγραψε video clips για τα Ξύλινα Σπαθιά.

Floyd, 13 Απριλίου από τις 20:00

©ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΡΝΙΑΣ

11 Η Αιμολία Υψηλάντη ως Μπερνάρντα Άλμπα

Σαν ένα φωτογραφικό ντοκουμέντο που θ' αποτυπώνει το πολιτικό πλαίσιο της δεκαετίας του 1930, οπότε συντέθηκε το έργο, επιχειρεί να προσεγγίσει ο Αλέξανδρος Κοέν το κύκνειο άσμα του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα. Σε μια κοινωνία που πλημμυρίζεται από μισαλλοδοξία και πολεμά να επιβάλλει βάνουσα μια σαρωτική ομοιογένεια, οι κόρες της εμβληματικής ηρωίδας προσδοκούν να ζήσουν μακριά από τον ασφυκτικό κλοιό που τους έχει επιβάλει η μητέρα τους. Θέατρο Αργύ από 12 Απριλίου

12 Τα «Νέα τοπία» του Γιώργου Χαδούλη

Είκοσι νέα έργα, σοδειά της τελευταίας τριετίας, παρουσιάζει ο γνωστός ζωγράφος. Τοπία ριζωμένα στη μνήμη του, σκηνικά που έχει ζήσει και εξερευνηήσει αποτυπώνονται με λάδια σε καμβάδες μεγάλων διαστάσεων και μελάνια σε χαρτί. Ένα ταξίδι σε πευκόφυτες ακτογραμμές, πελαγίσιες βίστες με λευκά ιστία στο κάδρο και καλοκαιρινές βουτιές στη θάλασσα από τα βράχια.

Γκαλερί Σκουφά, 11 Απριλίου έως 11 Μαΐου (εγκαίνια στις 19:30-21:30)

©ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

ΑΚΡΟ ΠΛΗ & ΠΕΡΙΕ

19 στέκια στη σκιά
της Ακρόπολης

Της ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΟΥ

Είναι η πιο όμορφη βόλτα. Μοναστηράκι, Ψυρρή, Σύνταγμα, Κεραμεικός, Βοτανικός, Πετράλωνα, Θησείο. Τα πιο πολυφωτογραφημένα σημεία της Αθήνας, αυτά που αναφέρονται σε όλους τους διεθνείς ταξιδιωτικούς οδηγούς. Κάποιες και κάποιοι από εμάς ίσως να περνάμε από αυτές τις γειτονιές κάθε μέρα.

Προλαβαίνεις να τα δεις όλα; Η *ATHENS VOICE* περπάτησε όλες αυτές τις γειτονιές και σας προτείνει τα καλύτερα spots για όλες τις ώρες της ημέρας.

Μοιάζει με το πολύτιμο κελάρι που επισκέφθηκες σε κάποιο ταξίδι σου στο εξωτερικό, ακόμη και με το σκηνικό κάποιων κινηματογραφικών ταινιών. Ευτυχώς όμως για όλους μας, βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, στην Ερμού 121, και πρόκειται για την ιστορική Κάβα Νέκταρ, η οποία από το μακρινό 1982 φροντίζει να μας προσφέρει τα καλύτερα. Σε έναν χώρο ιδιαίτερης αισθητικής, που στεγάζεται σε ένα υπέροχο κτίριο, το καταρτισμένο προσωπικό της Κάβα Νέκταρ θα σας βοηθήσει να ξεναγηθείτε στον χώρο όπου φιλοξενούνται σπάνια αποστάγματα από μεγάλους και μικρούς παραγωγούς απ' όλον τον κόσμο.

Θα ανακαλύψετε ξεχωριστές ετικέτες κρασιών από τον ελληνικό και διεθνή αμπελώνα, μια μεγάλη ποικιλία από spirits (ειδικά αν σας αρέσει να φτιάχνετε κοκτέιλ εδώ είναι ο παράδεισός σας), πάρα πολλές μάρκες ουίσκι, επίσης απ' όλον τον κόσμο. Κι επειδή η δημιουργικότητα και η φαντασία των ανθρώπων της Κάβα Νέκταρ δεν σταματά εδώ, έχουν φροντίσει στον ίδιο χώρο να φιλοξενούν και να σας προτείνουν μια μεγάλη γκάμα από εκλεκτά πούρα για να συνοδεύσουν το ποτό σας, αλλά και μια γωνιά με delicatessen προϊόντα από την Ελλάδα και αλλού. Μάλιστα, στον καλαίσθητο εξωτερικό χώρο της κάβας μπορείτε να απολαύσετε κάποιο πλατό αλλαντικών ή τυριών από την delicatessen γωνιά, συνοδεύοντας το κρασί σας.

Σημειώστε, ακόμη, το ευρύ ωράριο λειτουργίας της Κάβα Νέκταρ, από τις 8 το πρωί έως τις 2 μετά τα μεσάνυχτα καθημερινά, αλλά και πως όλα της τα προϊόντα μπορείτε να τα προμηθευτείτε και με παράδοση στο σπίτι ή στο γραφείο σας, είτε με ένα τηλεφώνημα στο κατάστημα είτε μέσα από τις εφαρμογές Efood και Wolt. Μην ξεχάσετε να τσεκάρετε τα φοβερά gift boxes που έχουν συνθέσει με φροντίδα οι άνθρωποι της Κάβα Νέκταρ, τα οποία θα αποτελέσουν τα καλύτερα δώρα για τους αγαπημένους σας.

Μη χάσετε: Να επισκεφθείς το μυστικό rooftop της Ερμού, τον χώρο ακριβώς πάνω από την Κάβα Νέκταρ, εκεί όπου στεγάζεται το φημισμένο εστιατόριο Chelona Athens. Άριστες πρώτες, ύλες, μενού που αλλάζει ανάλογα με την εποχή, μεσογειακή κουζίνα στα καλύτερά της και εξαιρετικό brunch κάθε Κυριακή, συνθέτουν μια εμπειρία που δεν θα πρέπει να χάσετε. Καθημερινά 17.00 με 02.00, με εμπνευσμένα signature κοκτέιλ που επιμελείται ο ταλαντούχος ΑλεξΚοντίνης.

ΚΑΒΑ ΝΕΚΤΑΡ

Σπάνια αποστάγματα απ' όλον τον κόσμο σε μια ολοκληρωμένη εμπειρία απόλαυσης

INFO

Ερμού 121, 2103222216
www.cavanektar.gr/el
retail.ermou@cavanektar.gr
[f kavanektar](https://www.facebook.com/kavanektar)
[@cava_nektar](https://www.instagram.com/cava_nektar)

ΤΟ ΛΟΚΑΛΙ

Σαν να είσαι σε νησί,
αλλά στην καρδιά της Αθήνας

Τι άλλο να ζητήσει κανείς για το αθηναϊκό καλοκαίρι, που τείνει να είναι όλο και πιο ζεστό τα τελευταία χρόνια; Κάτι να μας δροσίσει, να μας πάρει από το χέρι και να μας θυμίσει πώς είναι να είσαι διακοπές.

Μια πελώρια και πολύχρωμη αυλή με φουντωτά γιασεμιά και πολύχρωμες βουκαμβίλιες, θα σε κάνουν να πιστέψεις πως φύσηξε αεράκι σε κάποιο Αιγαιοπελαγίτικο νησί. Ανεβαίνοντας τα σκαλιά για το δεύτερο όροφο στον ίδιο χώρο, σε περιμένει μια ταράτσα γεμάτη καλαμιές, πολύχρωμα λαμπάκια και φαντεζί καθίσματα για δροσερά βράδια με θέα το φεγγάρι.

Τον πρώτο μας έρωτα δεν τον ξεχνάμε ποτέ και αυτό ακριβώς είναι στο Λοκάλι οι τηγανητές μπάμιες, με την πικάντικη κέτσαπ καρότου: κάτι σαν το πρώτο μας νεανικό σκίρτημα. Ξένο και άγνωστο στην αρχή, οικείο και γλυκό μόλις το γευτείς, σίγουρα θα σε κερδίσει για πάντα. Ο σεφ **Αλέξανδρος Χαραλαμπίδης**, που επιμελείται φέτος το νέο μενού στο Λοκάλι, έρχεται να σε εκπλήξει ευχάριστα με νέα νόστιμα πιάτα όπως το Μοσχαρίσιο Καρπάτσιο «γιαουρτλού» με τραγανή λαδόπιτα, αλλά και την Χειροποίητη Ανοιχτή Πίτα Σουβλάκι, με μαριναρισμένο χοιρινό, τζατζίκι και ντομάτα.

Από την πρώτη κιόλας μέρα λειτουργίας του, το Λοκάλι έχει μία από τις πιο δυνατές μπάρες της Αθήνας, με έμπειρους bartenders και ένα μενού που εναλλάσσεται αρκετές φορές μέσα στον χρόνο. Αν αγαπάς το τζιν, θα βρεις το δικό σου αγαπημένο μέσα από έναν κατάλογο πλούσιο σε επιλογές από συναρπαστικές μίξεις. Κάθε Παρασκευή και Σάββατο οι resident dj's θα σε ταξιδέψουν με μουσικές επιλογές απ' όλο το φάσμα των ηρηγούμενων δεκαετιών. Λοκάλι και αθηναϊκό καλοκαίρι, κάτι σαν τζιν με τόνικ. Δύσκολα τα φαντάζεσαι χώρια.

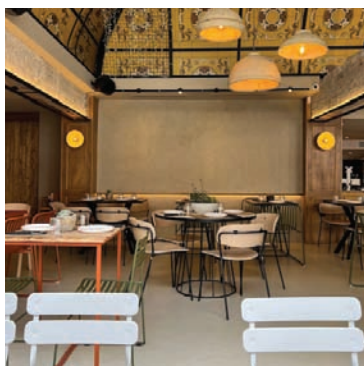

INFO

Σαρρή 44
Ψυρρή
6906103005
www.tolokali.gr
f tolokaliathens
@tolokali

TARTUFO

Σύγχρονο και ιταλικό
είναι το νέο αγαπημένο εστιατόριο του
Ψυρρή

Παρ' ότι μετρά μόλις λίγους μήνες ζωής το Tartufo του Τάσου Χέλμη (School Pizza Bar) μπήκε δυναμικά στη ζωή της πόλης για να μείνει. Εκεί μεγαλουργεί ο διακεκριμένος Μιλανέζος σεφ Pino Saccheri και μια δημιουργική ομάδα με head chef τον Αλέξανδρο Λαζούλη, όπου δημιουργούν ένα μενού εξ ολοκλήρου βασισμένο στη σύγχρονη ιταλική κουζίνα. Για αυτό κι αν έχεις κάνει τον γαστρονομικό σου τουρισμό πρόσφατα

στη γείτονα χώρα, ένα κάτι σε μπέρδεμα θα το νιώσεις γιατί δεν θα πιστεύεις ότι βρισकेσαι στου Ψυρρή!

Στο Tartufo θα γευτείς γνήσια ναπολιτάνικη πίτσα με ζύμη που ωριμάζει για 48 ώρες. Θα δοκιμάσεις τον συνδυασμό με σαλάμι Venticina και Spianata Piccante αν αγαπάς τις spicy γεύσεις. Ένα πιάτο που έχει κερδίσει μεγάλη μερίδα της αγάπης του κοινού είναι το Ossa di Vittello, το μοσχαρίσιο μεδούλι με σεβίτσε γαρίδας, όπως το ίδιο συμβαίνει και με τα χειροποίητα ραβιόλι τρούφας. Ό,τι κι αν δοκιμάσεις θα αποτελέσει στη συνέχεια μοναδική γευστική ανάμνηση που θα θέλεις σίγουρα να ξαναζήσεις.

Η εμπειρία σου θα ολοκληρωθεί με ένα από τα ευφάνταστα και απόλυτα ισορροπημένα signature cocktails τα οποία επιμελείται ο bartender του Tartufo Στέλιος Παπαθανασιάδης. Αν προτιμάς όμως το καλό κρασί έχε υπόψη σου ότι εκεί θα σου προτείνουν από μία μεγάλη λίστα από ελληνικούς και ξένους αμπελώνες.

INFO

Αγίας Θέκλας 9
Ψυρρή, 210 3315458
f Tartufo Cucina Italiana
@tartufo.athens

SOLE GIAGUARO

Η ιταλική κουζίνα του σήμερα
στα Πετράλωνα

Αν μία παραδοσιακή τρατορία είναι προθάλαμος της ιταλικής κουζίνας, τότε το Sole Giaguaro του σεφ Giovanni Scaraggi –που δεν είναι σίγουρα τρατορία– είναι η κύρια σάλα για να γνωρίσεις τη σύγχρονη ιταλική κουζίνα όπως την απολαμβάνουν οι γείτονές μας σήμερα. Να περιμένεις λοιπόν πολλά περισσότερα από κλασική pasta και τίποτα λιγότερο από μαγειρική δημιουργικότητα με αφετηρία την παράδοση, αλλά με επιρροές από κουζίνες με τις οποίες επικοινωνεί η γαστρονομία της γείτονος στα αμέτρητα χρόνια της. Το μενού είναι δυναμικό και οι συνδυασμοί ανα-

δεικνύουν τα υλικά κάθε εποχής. Με μεράκι ο σεφ και η ομάδα του δίνουν μεγάλη σημασία στην πρώτη ύλη, είτε πρόκειται για αυτά που προμηθεύονται από τοπικούς παραγωγούς είτε για όσα παραλαμβάνουν από την Ιταλία. Υποδέχονται την άνοιξη με εξαιρετικές γευστικές προτάσεις. Ανάμεσά τους η ευφάνταστη σαλάτα με ψητά χόρτα, κατσικίσιο τυρί, κουμκουάτ και dressing ξηρών καρπών. Θα δοκιμάσεις και χειροποίητα ραβιόλι γεμιστά με μπραντάδα μπακαλιάρου, σάλτσα βουτύρου και σος ψαριών. Πεντανόστιμο και το ριζότο Cacio E pepe με πατέ από συκώτι κοτόπουλο. Στις vegan επιλογές δεν θα παραλείψεις την ψητή κολοκύθα με τα παραπούλια και τη σάλτσα κολοκυθόσπορου. Στο γλυκό θα γευτείς εξαιρετικές δημιουργίες του ζαχαροπλάστη Παναγιώτη Λούπου, όπως είναι το signature τιραμισού ή οι new entry σφαίρες πραλίνας φροντουκιού με γρανίτα campari και μαρμελάδα αποξηραμένων φρούτων. Ο sommelier Ορέστης Γκαρσία φροντίζει να κρατά την εκλεκτή wine list ενημερωμένη και σε αυτή θα ανακαλύψεις τον πλούσιο ιταλικό αμπελώνα, αλλά και ιδιαίτερες επιλογές από τον ελληνικό.

INFO

Τρώων 66
Άνω Πετράλωνα
2103478008

[f solegiaguaroathens](#)
[@Solegiaguaroathens](#)

ΣΕΡΑΜΙΚΟ

Με τα καλύτερα της Ελλάδας
στο πιάτο μας!

Είναι το «αδερφάκι» του φημισμένου Σέμπρικο που εδώ και 12 χρόνια γράφει τη δική του ιστορία στη Θεσσαλονίκη. Και μπορεί το Σεράμικο να μην έχει κλείσει ακόμη έναν χρόνο λειτουργίας, καθώς άνοιξε μόλις τον περασμένο Ιούλιο, έχει αφήσει όμως για τα καλά το δικό του στίγμα στην ολόενα και ανερχόμενη γειτονιά του Κεραμεικού. Η φιλοσοφία είναι η ίδια με εκείνη του Σέμπρικο, δηλαδή: επίμονη αναζήτηση της καλύτερης πρώτης ύλης από κάθε γωνιά της Ελλάδας από τοπικούς παραγωγούς, αλλά και μια επίσης επίμονη προσπάθεια η άριστη αυτή ποιότητα

να συμβαδίζει με τιμές που να επιτρέπουν σε όλους μας να γευτούμε αυτές τις νοστιμιές. Κι επειδή αγαπημένη συνταγή δεν υπάρχει λόγος να αλλάξει, ο σεφ, Γιώργος Μποϊδάνης, κρατάει τον βασικό κατάλογο του Σέμπρικο, προσθέτοντας κάποια νέα πιάτα, που αλλάζουν ανάλογα με την εποχή, πάντα στη λογική της μοντέρνας ελληνικής κουζίνας. Πάμε λοιπόν στα σπουδαία! Θα απολαύσετε, μεταξύ άλλων, φοβερή κροκέτα με κόκορα κρασάτο, τσάντνεϊ κόκκινης πιπεριάς και γραβιέρα με θυμάρι, αξέχαστο χειροποίητο ραβιόλι γαρίδας με αμαρίνο, κρέμα ντομάτας και βασιλικό, αλλά και ένα εκπληκτικό κατσικάκι στη γάστρα, με καπνιστή μελιτζάνα, σταφύλια, γιαούρτι και σάλτσα από τον ζωμό του! Όλα αυτά θα τα συνδυάσετε τέλεια με ξεχωριστά αποστάγματα, χύμα και εμφιαλωμένα. Καλό χύμα κρασί και μπίρες από μικρές ελληνικές ζυθοποιίες, σε έναν χώρο καλάισθητο, με φιλόξενους ανθρώπους. **Extra tip:** Κρατήστε χώρο για μια από τις γλυκές προτάσεις, σαν το ανεπανάληπτο τρίγωνο με κρέμα βανίλιας, σιρόπι με εσπεριδοειδή, σάλτσα από φιστίκι Αιγίνης και ανθό αλατιού!

INFO

Μεγάλου
Αλεξάνδρου 109-111
2103421080

[f Σεράμικο / Seramiko](#)
[@seramikoathens](#)

ΥΡΥΡΑ ΕΡΟΡΣ THE BAR

Το all day bar
που αγαπάμε

Ινσταγκραμικό, πολυφωτογραφημένο, βραβευμένο ως το καλύτερο αθηναϊκό μπαρ στα Taste Awards 2023 και, μάλιστα, από τις ψήφους του κοινού. Είναι το Urupa Erops the bar, το οποίο μετά από 7 χρόνια λειτουργίας έχει εξελιχθεί κι έχει γίνει όπως πρέπει να είναι ένα ολοκληρωμένο και λειτουργικό all day cafe-bar. Όσοι πήγαν γίνανε αιώνιοι θαμώνες, όσοι ήπιαν τα cocktail του ορκίζονται στη δημιουργική δεινότητα της ομάδας του μπαρ, όσοι φάγανε από την κουζίνα του δεν αλλαξοπίστησαν ποτέ. Αν έχεις φίλους από το εξωτερικό και θες να τους βγάλεις σε κάποιο «best in town» μαγαζί, απλά φέρε τους εδώ.

INFO

Αλκμήνης 7, Πετράλωνα
2121055214

f Urupa Erops - The Bar
@ urupaerops_thebar

MIRU

All day spot για
specialty coffee
και brunch

Η διάσωση μιας γάτας ήταν αρκετή για να εμπνεύσει την ομάδα του Miru, από την οποία πήρε μάλιστα το όνομά του. Το all day στέκι με pet friendly φιλοσοφία έχει ωραίο νίβε, φιλική, ηγρε ατμόσφαιρα, είναι άκρως μοντέρνο, ενώ η τοιχογραφία του street artist Soteur έχει γίνει ήδη το αγαπημένο spot των επισκεπτών για insta stories. Στο Miru αξίζει να δοκιμάσεις από ποιοτικό specialty coffee και brunch του ονείρου (άχαστο Sloppy Cheese pancakes και πεντανόστιμο Twisted Lobster) μέχρι δροσερές σαλάτες. Φυσικά μπορείς να τα συνοδεύσεις όλα με early drinks και μια μεγάλη επιλογή από ετικέτες μπίρας ελληνικών και ξένων μικροζυθοποιών και κρασιού. Μη χάσεις τα περιοδικά sets γνωστών DJs του αθηναϊκού nightlife!

INFO

Αίμου 35 & Πρέσπας, Βοτανικός
2130996539

f Miru
@ miru.athens

THE FRENCIES

Το υπέροχο μπιστρό
της Αιόλου

Όμορφο και περιποιημένο, με φιλόξενο ανθρωπόπου και απόλυτα ταίριαστη μίνιμαλ αισθητική, μοιάζει με την ανάσα που χρειαζόμαστε όλοι κάθε ώρα της ημέρας. Ανοικτό καθημερινά 08.00 με 23.00, το The Frencies αγαπάει την παραδοσιακή ελληνική κουζίνα, προσδίδοντάς της έναν μοντέρνο τόνο, χωρίς όμως να απομακρύνεται από τις ρίζες της. Θα βρείτε απολαυστικό brunch, με επιλογές όπως το avocado toast, με προζυμμένο ψωμί, φρέσκο γουακαμόλε και πίκλα κρεμμυδιού και αγγουριού, ενώ το μενού θα σας προτείνει κάποια ευφάνταστα και πεντανόστιμα πιάτα, σαν τον φημισμένο μουςακά, που αντί για κιμά έχει σιγομαγειρεμένα μοσχάρια μάγουλα, το ριζότο γεμιστά, τα σκιουφιχτά με κοτόπουλο. Όλα αυτά θα τα συνδυάσετε τέλεια με επιλεγμένες ετικέτες από μικρούς ελληνικούς αλλά και γαλλικούς αμπελώνες.

INFO

Αιόλου 41
2169003569

f theFrenciesBistro
@ thefrenciesbistro

ZUCCHERINO

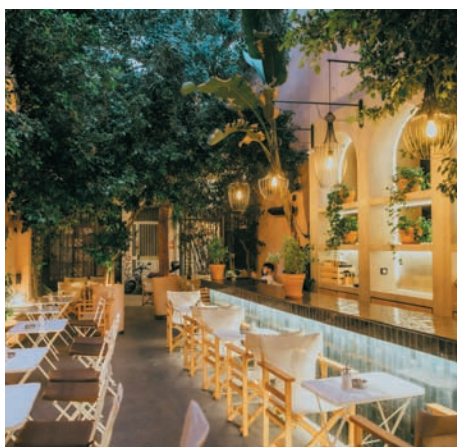
Γλυκά με ιστορία

Τι να πει κανείς για αυτό το προφιτερόλ, το ακαταμάχητο cheesecake ή τη γλυκιά κόλαση που ακούει στο όνομα «Σοκολατόσουπα»; Τα Zuccherino είναι εδώ για να κάνουν τις μέρες μας καλύτερες.. και με το που ανοίγει ο καιρός έχουμε ακόμα έναν λόγο να καρδιοχτυπάμε... Προφανώς και μιλάμε για το παγωτό τους, μοναδικό χειροποίητο gelato!!! Αν δε το έχεις δοκιμάσει δε ξέρεις τι χάνεις. Φτιάχνεται καθημερινά με φρέσκο γάλα και τις καλύτερες πρώτες ύλες. Στις βιτρίνες θα βρεις δεκάδες γεύσεις gelato, τόσες που θα δυσκολευτείς να διαλέξεις. Για τη μέγιστη απόλαυση προτείνουμε τις οικογενειακές συσκευασίες ή το Scoop By Scoop, ένα special packaging που σου δίνει τη δυνατότητα να επιλέξεις 6 ή 12 διαφορετικές γεύσεις παγωτού!

INFO

Πρωτέως & Σειρηνών 48, Π. Φάληρο,
2109830869 • Αγίου Αλεξάνδρου 41
& Ναϊάδων, Π. Φάληρο, 2109830049
• 2ας Μαΐου 12, Πλ. Ν. Σμύρνης,
2109357590 • Μητροπόλεως 80,
Μοναστηράκι, 2103213015

www.zuccherino.gr
f Zuccherino Ζαχαροπλαστείο
@ zuccherino.gr

THE PICKY

Η αυλή της καρδιάς μας

Θα το βρεις σε μια υπέροχη αυλή, που θα σου θυμίσει τα πιο γλυκά σου καλοκαίρια, σε μια από τις πιο ζωντανές γειτονιές της Αθήνας, στου Ψυρρή, και σίγουρα θα το λατρεύεις. Τα πάντα εδώ είναι προσεγμένα στη λεπτομέρεια. Specialty μονοποικιλιακοί καφέδες, νέο μενού με healthy brunch, υπέροχα smoothies με φρέσκα φρούτα, δυναμωτικά yogurt bowls είναι κάποια από αυτά που θα απολαύσεις στο The Picky, το οποίο λειτουργεί από τις 07.30 έως τις 19.00 τις καθημερινές και έως τις 21.00 Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή.

Η κουζίνα σερβίρει έως τις 16.00, αλλά και στη συνέχεια η αυλή του είναι ιδανική για έναν καφέ, ένα spritz ή ένα κρασί, τις πιο γλυκές ώρες της ημέρας, τότε που όλα γαληνεύουν.

INFO

Χριστοκοπίδου 14 &
Ναυάρχου Αποστόλη
Ψυρρή, 2114116339
www.thepicky.gr
f thepicky.gr
@ thepicky.gr

USURUM GASTROBAR

Το νέο σου στέκι
στου Ψυρρή

Μοιάζει με μια μικρή όαση στο κέντρο της πόλης η αυλή του Usurum Gastrobar, που μπαίνει μέσα και ξεχνάς έννοιες, θορύβους, φασαρία – και κάνεις όνειρα για διακοπές. Σε αυτό τον υπέροχο χώρο, όπου η ζωή κυλά όμορφα, θα απολαύσεις specialty καφέ αλλά και πεντανόστιμο brunch (έως τις 16.00) που κινείται στη λογική του fine dining. Θα το βρεις ανοικτό από τις 08.00 έως τις 16.00 καθημερινά και έως τις 21.00 Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή, ιδανικός προορισμός και για ένα από τα εμπνευσμένα home made κοκτέιλ του μετά τη δουλειά ή πριν την βραδινή έξοδο!

INFO

Λεπενιώτου 19, Ψυρρή
2120002363
@ usurum_psyri
www.usurum.gr

KIKI DE GRÈCE

Το αγαπημένο wine bistro
στην Ηπίτου γίνεται 10!

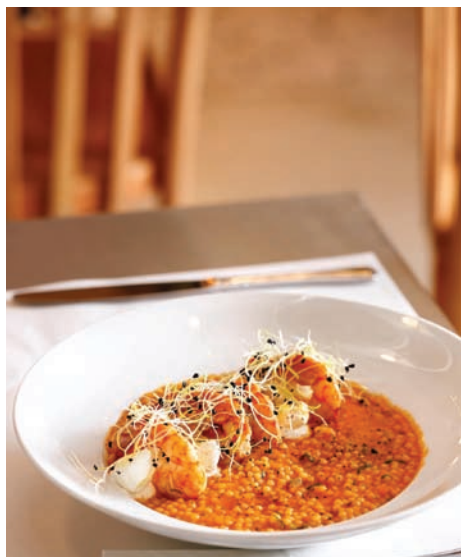
Στην Ηπίτου, σε αυτόν τον πολυσύχναστο πεζόδρομο μία ανάσα από την πλατεία Συντάγματος, η Kiki de Grèce συνεχίζει 10 χρόνια τώρα να μας ξαφνιάζει ευχάριστα και κυρίως γευστικά. Πάντα με έμφαση στην ποιότητα των πρώτων υλών αλλά και στην εποχικότητα, υποδέχεται την άνοιξη με ανανεωμένο μενού αλλά και με την ίδια συνέπεια στην άψογη εξυπηρέτηση και στην ευρύτερη φιλοσοφία της. Το δημιουργικό

μενού είναι βασισμένο στη μεσογειακή κουζίνα και στην εντοπιότητα των υλικών – μια και όλα τα προμηθεύονται από Έλληνες παραγωγούς –, αλλά και στη φαντασία της μαγειρικής ομάδας. Έτσι ανάμεσα στα πάντα νόστιμα πιάτα θα έχεις την ευκαιρία να δοκιμάσεις φανταστικό χταποδάκι με ταραμοσαλάτα, μελάνι σουπιές και σάλτσα εσπεριδοειδών από τα ορεκτικά και ολόφρεσκη δροσερή σαλάτα με φράουλες, ντοματίνια και Ανεβαστό Κρήτης. Αν είσαι λάτρης του κρέατος θα απολαύσεις και τον σιγομαγειρεμένο για 12 ώρες μοσχαρίσιο σιδηρόδρομο με σάλτσα από αγιωργίτικο. Η Kiki de Grèce φημίζεται για την πλέον ενημερωμένη wine list της που αποτελεί ωδή στον ελληνικό αμπελώνα και έχει το στον νου σου γιατί εκεί θα βρεις 45 επιλογές κρασιού σε ποτήρι! Γιατί η ζωή είναι απλή και όπως έλεγε και η ανατρεπτική Γαλλίδα αρτίστα του 20ού αιώνα, από την οποία δανείζεται το όνομα, «όλα όσα χρειαζομαι είναι ένα κρεμμύδι, ένα κομμάτι ψωμί και κόκκινο κρασί!»

INFO

Ηπίτου 4, 2103211279
f kikidegrece
@ kikidegrece

ΤΖΟΥΤΖΟΥΚΑ

Το cosy bistrot με τις μεσογειακές γεύσεις

Εδώ και τρία χρόνια η Τζουτζούκα αποτελεί ένα από τα γνήσια αθηναϊκά στέκια. Θα την ανακαλύψεις στην όμορφη γειτονιά του Ρουφ, στην υπέροχη αυλή της, και είναι ιδανικός προορισμός τώρα την άνοιξη. Η φιλοσοφία της Τζουτζούκας βασίζεται στη δημιουργική μεσογειακή κουζίνα και το μενού της ανανεώνεται εποχικά. Οι πρώτες ύλες είναι εκλεκτές και τα πάντα χειροποίητα. Θα δοκιμάσεις πεντανόστιμο κους κους «σαγανάκι» με γαρίδες, κρέμα κατσικίσιου τυριού και φύτρες σκόρδου. Δεν θα παραλείψεις όμως και το λαχματζούν με τον αρνίσιο κιμά και σίγουρα θα πάρεις και από τα πιάτα ημέρας. Θα πιεις εξαιρετικό κρασί από ελληνικό και ξένο αμπελώνα αλλά και κλασικά cocktails. Κάνε κράτηση πριν πας!

INFO

Μεγάλου Βασιλείου 32
Ρουφ, 2117156730

[f](#) Τζουτζούκα
[@](#) tzoutzouka_rouf

ΛΕΜΟΝΑΝΘΟΣ

Παραδοσιακές ελληνικές γεύσεις

Η Τζένη και ο Μιχάλης, αδέρφια, μεγάλωσαν ανάμεσα σε λεμονιές και νερναντζιές. Αυτές τις μυρωδιές των εσπεριδοειδών, που ξυπνούν τις αισθήσεις και μας θυμίζουν τα παιδικά μας χρόνια, έφεραν στο εδεσματοπωλείο τους, στα Άνω Πετράλωνα. Σε μια κλασική, πέτρινη αθηναϊκή μονοκατοικία, με μεγάλα παράθυρα ολόγυρα και τραπεζάκια μέσα κι έξω, θα απολαύσετε παραδοσιακή ελληνική κουζίνα, με άριστες πρώτες ύλες που στην πλειονότητά τους έρχονται από μικρούς παραγωγούς της Πελοποννήσου – άλλωστε, από την Αχαΐα είναι και η καταγωγή των παιδιών. Φιλοξενία, καλό φαγητό, παρείστικη ατμόσφαιρα σε ένα εστιατόριο που θα γίνει από τα αγαπημένα σας. Καθημερινά 12:00-00:00.

INFO

Τρώνων 34 & Κυδαντινών
Πετράλωνα, 2103453522
www.lemonanthos-petralona.gr
[f](#) Lemonanthos

ΓΙΑΒΡΙ

Το στέκι της παρέας στα Κάτω Πετράλωνα

Το Ξακουστό μεζεδοκαφωδεϊόν, όπως μας συστήνεται, που έχει αφήσει εποχή στα 10 χρόνια που λειτουργεί σε μια από τις πιο όμορφες γειτονιές των Κάτω Πετράλωνων. Εδώ οι άνθρωποι θα σας περιποιηθούν από νωρίς το πρωί έως αργά το βράδυ – εσείς το μόνο που έχετε να κάνετε είναι να διαλέξετε το τραπεζάκι σας, στο ατμοσφαιρικό εσωτερικό του ή έξω, στον πεζόδρομο.

Το Γιαβρί, λοιπόν, θα σας καλοδεχθεί από τις 9 το πρωί, με καλοφτιαγμένο καφέ κι εκείνες τις υπέροχες χειροποίητες, παραδοσιακές σερραϊκές μπουγάτσες, με κρέμα, τυρί, σπανάκι και κιμά – το τέλειο δυναμωτικό πρωινό!

Κι εκεί, κατά τη μία το μεσημέρι, η κουζίνα αρχίζει να βγάζει τους μεζέδες και τα πιάτα για τα οποία το Γιαβρί έχει γίνει ο ιδανικός προορισμός για ένα γεύμα στην ψυχία του μεσημεριού ή για φαγητό με την παρέα το βράδυ.

Τι να διαλέξετε; Απ' όλα τα καλά έχει το μενού! Λαχταριστά μαγειρευτά, όπως σουτζουκάκια, γεμιστά, μουσακά, παπουτσάκια και άλλα πολλά, ανάλογα με την εποχή, αλλά και φοβερά κεφτεδάκια, κεμπάπ, λουκάνικα, πανσέτες, μπριζολάκια! Σημειώστε ότι οι άνθρωποι στο Γιαβρί δίνουν προσοχή και στην παραμικρή λεπτομέρεια φροντίζοντας να χρησιμοποιούν πάντα άριστες πρώτες ύλες, ενώ πολλά από τα προϊόντα έρχονται από διάφορες γωνιές της Ελλάδας, όπως τα λουκάνικα και οι καβουρμάδες από την Ξάνθη, τα μυζηθροπιτάκια και τα μαραθοπιτάκια από την Κρήτη, το ημίγλυκο κρασί από τον Τύρναβο κ.λπ. Να πάτε και να το ευχαριστηθείτε. Καθημερινά έως τις 02.00.

Extra tip: Το Γιαβρί φημίζεται για τη γουρουνοπούλα που θα βρεις Παρασκευή και Σάββατο. Σιγοψήνεται για 9 ώρες και γίνεται «λουκούμι» με κρατσανιστή πετσούλα.

INFO

Θεσσαλονίκης 170
Κάτω Πετράλωνα
2155004343
[f](#) togiabri
[@](#) to_giavri

ΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

Παραδοσιακή, μαμαδίστικη
ελληνική κουζίνα

Μοιάζει κάπως κλισέ αλλά είναι πραγματικότητα: πρόκειται όντως, εδώ και πολλά χρόνια, περισσότερα από 20, για το Θεραπευτήριο της πείνας! Αυθεντική ελληνική κουζίνα στα καλύτερά της, άριστες πρώτες ύλες, φιλόξενοι άνθρωποι, λιτός μα όμορφος χώρος μέσα κι έξω, value for money τιμές. Τι άλλο να ζητήσεις από μια έξοδό σου για φαγητό; Πολλά και θαυμαστά θα σου προτείνει το μενού του Θεραπευτηρίου. Πιάτα ημέρας σαν το μαμαδίστικο μοσχαράκι

κοκκινιστό, τη φοβερή σουπιά κρασάτη, τα αγαπημένα κοκκινιστά κεφτεδάκια, το παραδοσιακό ιμάμ μπαϊλντί, αλλά και τον ψητό σολομό με βραστά λαχανικά – αν θέλεις να φας κάπως πιο ελαφριά. Και, φυσικά, μια κατηγορία από μόνα τους είναι τα μαγειρευτά και τα λαδερά, πάντα βάσει της εποχής και των αγαθών που θα βρουν οι άνθρωποι του Θεραπευτηρίου στην αγορά. Καλομαγειρεμένα όσπρια, τέλειο σπανακόρυζο, πίτα ημέρας, γεμιστά σαν κι εκείνα που έφαγες σε κάποιο νησί και τα θυμάσαι ακόμη! Μαζί με όλα αυτά και ζουμερά της ώρας, από πανσέτες, μπριζολάκια, μπριζόλες και κεμπάπ, μέχρι πεντανόστιμα παιδάκια και τέλεια μπιφτέκια!

Και καθώς από το τραπέζι σας δεν μπορούν να λείπουν εκλεκτά αποστάγματα, ούζο και τσίπουρο, θα τα συνδυάσετε ιδανικά με γεύσεις της θάλασσας, όπως γαρίδες σαγανάκι, γαρίδομακαρονάδα, καλαμάρι τηγανητό, γαύρο τηγανητό αλλά και μαρινάτο, χταπόδι και σαρδέλα ψητή. Αν δεν έχεις πάει ακόμη, σπεύσε. Κάθε μέρα έως αργά – και παραγγελίες delivery μέσω e-food και Wolt.

INFO

Κυδαντιδών 41
Άνω Πετράλωνα
2103412538

[f totherapeftirio](#)
[@to_therapeuterio](#)

ΚΛΗΜΑΤΑΡΙΑ

Η εμβληματική ταβέρνα
της πλατείας Θεάτρου

Στο πάλκο οι μουσικοί παίζουν με την καρδιά τους έχοντας για φόντο βαρέλια κρασιού και μία φουντωτή κληματαριά. Τα τραπέζια της αυλής σε απόσταση αναπνοής, φορτωμένα με ό,τι πιο λαχταριστό έβγαλε σήμερα η κουζίνα: σπιτικά μαγειρευτά, σουτζουκάκια, μελωμένο κότσι. Οι παρέες τσουγκρίζουν με κρασί από το βαρέλι, η βραδιά κυλάει με γέλια και παλαμάκια ξέφρενα – στις νότες του ζεϊμπέκικου όλο και κάποιος θα σπκωθεί να φέρει μια γύρα. Αυτή είναι η Κληματαριά, η Ξακουστή

ταβέρνα της πλατείας Θεάτρου που παρ' ότι μετρά πια σχεδόν έναν αιώνα ζωής, συνεχίζει με την ίδια ζωντάνια και την απaráλλαχτη, μοναδική της νοστιμιά. Εδώ θα έρθεις για να ακούσεις καλή μουσική, πάντα ζωντανή και μάλιστα κάθε μέρα (εκτός Δευτέρας). Για να ζήσεις μια βραδιά αφιερωμένη στους γνήσιους γλεντζέδες, από εκείνες που τόσο αγαπάμε.

Κυρίως όμως θα έρθεις για το βασίλειο της ελληνικής κουζίνας. Όλα τα πιάτα με τα οποία μεγαλώσαμε είναι εδώ, μαγειρεμένα από χέρια έμπειρα και γενναιόδωρα. Φάβα και χόρτα στην εποχή τους, πίτες παραδοσιακές και χειροποίητο ψωμί, λαχανοντολμάδες και γιουβέτσι. Μα το μεγάλο σουξέ, ο άσσος στο μανίκι της Κληματαριάς είναι η γάστρα της. Κότσι ή αρνάκι που στριμώνχονται στο ταψί μαζί με πατάτες κυδωνάτες και σιγοψήνονται μέχρι να γίνουν λουκούμι.

Αυτή τη γεύση δεν την ξεχνάς, μένει στη μνήμη σου για πάντα, όπως κάθε βραδιά που πέρασες στην Κληματαριά. Καθημερινά 12.00-02.00

INFO

Πλατεία Θεάτρου 2
210 3216629
www.klimataria.gr

[f Klimataria](#)
[@tavernaklimataria1927](#)

ΛΑΪΝΙ

Ο απόλυτος κρητικός καφενές στον Κεραμεικό

Η Γιούλα Σβυρινάκη και ο Μιχάλης Ψωμαδάκης, φίλοι από τα παλιά με καταγωγή από το Τυμπάκι του Ηρακλείου, βρίσκονται πίσω από αυτό το γνήσιο κρητικό καφενείο στον Κεραμεικό. Εκεί θα απολαύσετε μοναδικές νοστιμιές χειροποίητα μαγειρεμένες με μεράκι, με υλικά που καταφθάνουν απευθείας από την Κρήτη. Από τους μπουμπουριστούς χοχλιούς και τα σπιτικά, μαμαδίσια ντολμαδάκια μέχρι τα αυγά με τη στάκα όλα είναι πεντανόστιμα. Θα δοκιμάσεις κρητικά απάκια και λουκάνικα που θα γλείφεις τα δάχτυλά σου και δεν θα παραλείψεις τον ντάκο και τις σφρακιανές πίτες. Οπωσδήποτε το κασιδάκι το οφτό και τα σκιουφιχτά!

Θα πιεις γνήσια κρητικά ρακί και θα πηγαίνεις κάθε φορά με την ίδια λαχτάρα!

INFO

Αρτεμισίου 40, Αθήνα
2114021485
f KafeneioLaini

ΤΑ ΚΑΝΑΡΙΑ

Ο παλιός είναι και αλλιώς είναι και ωραίος

Στέκι από τα λίγα και, μάλιστα, το πρώτο που άνοιξε στην περιοχή, το 2008. Η ζωή είναι γλυκιά στα Κανάρια όλες τις ώρες της ημέρας. Χαλαρό καφεδάκι, πίτες ημέρας για ένα δυναμωτικό ξεκίνημα, αλλά ποιος δεν θέλει ένα τσιπουράκι, ένα ούζο, μια μπύρα στο τραπέζι του; Να τα παραγγείλετε και να συνοδεύσετε με κάποια από τα ωραία του, από στριφτό λουκάνικο, απάκι και ντολμαδάκια, μέχρι μανούρι με μέλι και σουσάμι, τυριά απ' όλη την Ελλάδα, φάβα, σαλάτες και άλλα, όλα για τη μέση, της παρέας που λένε. Χαλαρά και ωραία, μέχρι αργά το βράδυ.

INFO

Κεραμεικού 88
2103425166
f takanaria
@ ta_kanaria

BIBΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Καταρίνα ΦΟΛΚΜΕΡ

Η συγγραφέας του πολυσυζητημένου και πολυμεταφρασμένου «Στον γιατρό ή το Εβραϊκό πουλί» δίνει μια εφ' όλης της ύλης συνέντευξη στην Athens Voice

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Τη θυμάμαι από τις εποχές που δούλευα στις εκδόσεις: ήταν ατζέντισσα για τους βρετανικούς RCW και πάντα ζητούσα να πηγαίνω εγώ στα ραντεβού μαζί της γιατί ήξερα ότι θα γελάσω κι ότι θα μου προτείνει για έκδοση ιδιαίτερα και ανατρεπτικά βιβλία. Σαν τα δικά της, το πρώτο εκ των οποίων μόλις κυκλοφόρησε στην Ελλάδα για τις εκδόσεις Ποταμός.

Το «Στον γιατρό ή το Εβραϊκό πουλί» είναι ο φαινομενικά παραληρηματικός –αλλά στην πραγματικότητα εξαιρετικά ζυγισμένος– και εικονοκλαστικός μονόλογος μιας ανώνυμης Γερμανίδας που, με τα πόδια ανοιχτά και τον Εβραίο γιατρό δρα Ζέλιγκμαν να εργάζεται «εκεί κάτω», ανάμεσά τους, αποκαθλώνει κάθε πολιτική ορθότητα και καθωσπρεπισμό. Από το ενοχικό σύνδρομο των Γερμανών για το Ολοκαύτωμα μέχρι το ανώνυμο σεξ σε δημόσιες τουαλέτες, και από τη φυλομετάβαση μέχρι σεξουαλικές φαντασιώσεις με τον Χίτλερ, που θα ισοπέδωναν κάθε φιλότιμο ψυχίατρο, η επίμονη, παραβατική και σχεδόν διαστροφική φωνή της πρωταγωνίστριας αποκαλύπτει τη δύναμη που ελλοχεύει στην ευαλωτότητα και καταξιώνει τη συγγραφέα της ως μία από τις πιο προκλητικές, αστείες και εμπρηστικές νέες φωνές της αγγλόφωνης λογοτεχνίας.

Κυρίες και κύριοι (και αγαπητά παιδιά, που λέει και η Aegean – αν και αυτό το βιβλίο δεν είναι καθόλου για εσάς), η ιδιοφυής Καταρίνα Φόλκμερ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

— **Καταρίνα, είσαι Γερμανίδα αλλά έγραψες αυτό το βιβλίο στα αγγλικά. Γιατί; Δεν θα μπορούσες να το είχες γράψει στη μητρική σου γλώσσα;**

Όχι, δεν νομίζω ότι θα μπορούσα. Χρειαζόμουν απόσταση. Οποιοσδήποτε έχει περάσει αρκετό καιρό μακριά από την πατρίδα του βλέπει τα πράγματα με τρόπο διαφορετικό· δεν μπορείς να ξαναγυρίσεις στη μήτρα. Για ένα τέτοιο βιβλίο, χρειαζόμουν αποστασιοποίηση, ακόμα και γλωσσικά. Είναι φοβερά ενδιαφέρον να μη γράφεις στη γλώσσα στην οποία γεννήθηκες, αλλά σε μια γλώσσα που διάλεξες να μάθεις. Κι εδώ που τα λέμε –παρ’ όλο που η Γερμανίδα μεταφράστριά μου με διέψευσε– δεν πιστεύω ότι η γερμανική είναι μια γλώσσα που μπορεί να υπηρετήσει το χιούμορ...

— **Και ποιου ιδέα ήταν ν’ αλλάξει ο τίτλος από «Εβραϊκό πουλί» (Jewish Cock) στο επίσης εύπεπτο «Στον γιατρό» (The Appointment);**

Ήταν ένας συμβιβασμός με τους Αγγλους εκδότες μου, τους Fitzcarraldo, που ένωσαν ότι μπορεί να προσβάλλαμε διάφορους ανθρώπους. Νομίζω ότι ήταν ο συνδυασμός των δύο λέξεων (Jewish + cock), μαζί με το πολύ γερμανικό μου όνομα, που το έκανε προβληματικό στα αγγλικά. Βεβαίως, στην αμερικανική έκδοση το «Εβραϊκό πουλί» υπάρχει στον υπότιτλο, όπως υπάρχει και σε διάφορες μεταφράσεις. Έχω μάθει να είμαι δεκτική στις προτάσεις των εκδοτών μου ανά τον κόσμο, αφού αυτοί ξέρουν τι αντέχει και τι όχι η γλώσσα τους.

— **Ξέρω ότι για πολύ καιρό οι Γερμανοί εκδότες απέφευγαν να εκδώσουν το βιβλίο σου. Τελικά έγινε κι αυτό. Πώς το υποδέχθηκε το κοινό;**

Α, μου άρεσε όταν οι Γερμανοί απέφευγαν το βιβλίο μου όπως ο διάολος το λιβάνι – ήταν μια ιστορία, που την έλεγα παντού. Τελικά κάποιος θέλησε να το εκδώσει κι εκεί και τελικά άρεσε και στους κριτικούς και στο κοινό· μάλιστα η ραδιοφωνική του μεταφορά κέρδισε κι ένα μεγάλο βραβείο. Βεβαίως, είχαμε κάτι δράματα στην πρώτη παρουσίαση του βιβλίου: διάφοροι άνθρωποι ήταν ιδιαιτέρως αγενείς, αλλά ξέρεις, οι Γερμανοί καμιά φορά συγχέουν την αγένεια με την αμεσότητα και θεωρούν την ευγένεια του αγγλοσαξονικού κόσμου υπερφίαλη. Αλλά στο τέλος όλα πήγαν καλά. Και ξέρεις και κάτι; Δεν ζούμε πια σ’ έναν κόσμο όπου τα βιβλία μπορούν να προκαλέσουν πραγματικό σκάνδαλο. Προφανώς πολλοί Γερμανοί δεν το βρήκαν τόσο αστειό γιατί τα αστεία γίνονται εις βάρος τους, αλλά η υποδοχή του ήταν πολύ καλύτερη απ’ ό,τι προέβλεπαν πολλοί. Ο κόσμος φοβάται ολοένα και περισσότερο να εκδώσει αμφιλεγόμενα και δύσκολα ή ακόμα και αστεία κείμενα· πάσχουμε από μεγάλη έλλειψη χιούμορ αυτήν τη στιγμή. Τα βιβλία που εκδίδονται από τους πιο μεγάλους αγγλόφωνους οίκους είναι ουσιαστικά παρόμοια. Ο εκδοτικός κόσμος έχει πάψει να ενδιαφέρεται για πραγματικά προκλητικές αναγνώσεις.

— **Προκλητική είναι και η σωματικότητα του βιβλίου σου, η οποία μάλιστα γίνεται ακόμα πιο έντονη στο δεύτερο σου βιβλίο.**

Νομίζω ότι, για μένα, το σώμα είναι η αφετηρία των πάντων γιατί πρέπει να ζήσεις με αυτό. Τα σώματα μ’ ενδιαφέρουν γιατί έχουν δύναμη. Κοίτα πόσες χώρες προσπαθούν να αφαιρέσουν από τους ανθρώπους την κυριότητα του σώματός τους στο θέμα των εκτρώσεων, των τραν-

δικαιωμάτων... Στο δεύτερο μου βιβλίο θίγω το θέμα των παχουλών σωμάτων: όταν είναι ν’ απεικονίσουν ένα σώμα στην τηλεόραση ή στις τέχνες, οι άνθρωποι δεν έχουν δημιουργική φαντασία· όλα τα σώματα μοιάζουν μεταξύ τους. Σώματα υπέρβαρα ή σώματα με αναπηρίες αποκλείονται εντελώς. Το «Στον γιατρό» μιλάει γι’ αυτό μέσω του ζητήματος του φύλου. Κι αυτό είναι μια συζήτηση παράλληλη με εκείνη που είχαμε πριν, που λέγαμε ότι αν βγεις από τη χώρα στην οποία γεννήθηκες, βλέπεις έναν εντελώς καινούργιο κόσμο. Το ίδιο συμβαίνει και με τα σώματα νομίζω: εάν σταματήσουμε να σκεφτόμαστε τους άνδρες και τις γυναίκες με τον δυαδικό τρόπο που υπηρετεί τις επιταγές με τις οποίες ανατραφήκαμε, τότε θα δούμε έναν εντελώς καινούργιο κόσμο.

— **Η πρωταγωνιστή σου δεν θέλει να είναι ούτε Γερμανίδα ούτε γυναίκα – ιδέες που προφανώς αλληλοσυμπληρώνονται. Αλλά πώς σου ήρθε αυτή η ιδέα της ολοκληρωτικής μεταμόρφωσης;**

Γεννέσαι μ’ ένα συγκεκριμένο σώμα όπως γεννέσαι μιλώντας μια γλώσσα (ή δύο ή τρεις) και μέσα σε μια εθνικότητα ή μια κουλτούρα. Με είχε γοητεύσει εκείνη η περίεργη ιστορία της ανιψιάς του Χέρμαν Γκέρνινγκ, που είχε την ατυχία να μοιάζει πολύ στον θείο της κι αποφάσισε να στείρωσει τον εαυτό της γιατί δεν ήθελε να συνεχίσει τη γενεαλογική του γραμμή. Για μένα αυτά τα δύο πράγματα ήταν πάντα συνυφασμένα, ίσως επειδή είμαι Γερμανίδα, δεν ξέρω: αν δεν θες να είσαι το άτομο που προορίζοσουν να είσαι, τι κάνεις με το σώμα σου; Τι κάνεις με την ταυτότητά σου; Το σώμα σου μπορείς να το αλλάξεις σε κάποιο βαθμό, αλλά βασικά αυτό έχεις, δεν έχεις άλλο. Πρέπει να ζεις και να συνεργάζεσαι μαζί του σε καθημερινή βάση. Τις συνέπειες αυτού τις έβρισκα πάντα συναρπαστικές. Όπως και την προοπτική του να προσπαθήσεις να ξεφορτωθείς τα πάντα – πράγμα που δεν γίνεται. Αλλά αξίζει να δοκιμάσεις, δεν αξίζει;

— **Προέρχομαι κι εγώ από έναν λαό που έχει ισχυρή αίσθηση ότι υπήρξε θύμα άλλων μεγαλύτερων δυνάμεων και βρίσκω συναρπαστικό το να βλέπω μια Γερμανίδα να μπορεί ν’ αστειεύεται με κεντρικά ζητήματα της ηθικολογικής κουλτούρας και της ιστορίας της. Λειτουργήσε λυτρωτικά αυτό το βιβλίο;**

Το ακούω συχνά αυτό όταν συνομιλώ, ας πούμε, με Εβραίους αναγνώστες συνηθισμένους στην πιο κλασική γερμανική αφήγηση της ενοχής και της λύπησης, η οποία όμως δεν περιέχει πραγματική αίσθηση θλίψης. Οι Γερμανοί θα ζητήσουν αμέσως συγγνώμη για το παρελθόν τους, αλλά ουσιαστικά δεν αφήνουν χώρο ανοιχτό για να μιλήσουν πραγματικά γι’ αυτό το θέμα. Ύστερα έρχονται άνθρωποι που θα μπορούσαν ενδεχομένως να προσβληθούν από αυτό το βιβλίο –Εβραίοι αναγνώστες, δηλαδή– και μου λένε πόσο ενδιαφέρον το βρίσκουν.

— **Πες μας λίγα λόγια για τον σιωπηρό αλλά απίστευτα σημαντικό χαρακτήρα του βιβλίου, τον δρα Ζέλιγκμαν.**

Ο δρ. Ζέλιγκμαν κουράρει την πρωταγωνί-

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΕΧΕΙ ΠΑΨΕΙ ΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Είναι μια πολύ περίεργη δυναμική, που οι πραγματικοί άνθρωποι φοβούνται να τεστάρονται. Όμως ο δρ. Ζέλιγκμαν ξέρει εξ’ αρχής κάτι για το σώμα της πρωταγωνίστριας που οι αναγνώστες δεν ξέρουν κι αυτό της δίνει την άνεση ν’ αρχίσει να του μιλάει και για άλλα σκοτεινά σημεία της ύπαρξής της. Είναι ίσως ένα είδος εξομολόγησης (εξάλλου εκείνη είναι καθολική). Στη σύγχρονη κουλτούρα ο γιατρός έχει σαφώς αντικαταστήσει τον ιερέα ως εξομολογητική φιγούρα.

— **Τι έμαθες από τη συγγραφή του πρώτου σου βιβλίου;**

Ένα εκατομμύριο πράγματα! Ότι είναι, ας πούμε, μια εμπειρία που σε γεμίζει ανσυχία και φόβο γιατί πριν γράψεις το πρώτο σου βιβλίο κανείς δεν νοιαζόταν για το τι έγραφε, ενώ μετά είναι δύσκολο να ανακτήσεις αυτήν την ελευθερία. Είναι τρομερό να το λες αυτό σε ανθρώπους που έχουν τη δίψη να δημοσιεύσουν.

— **Κάνεις αυτό το σχόλιο επειδή είσαι, εκτός από συγγραφέα, και ατζέντισσα βιβλίων; Πώς ακριβώς ζυγίζεις αυτούς**

στρια με κάποιο τρόπο που στην αρχή δεν γνωρίζουμε. Βρίσκεται εκεί όχι μόνο για να είναι ένα ευήκοον ους, αλλά γιατί είναι Εβραίος κι εκείνη αποζητά προφανώς κάποιου είδους άφεση – όπως κάνουν πάντα οι Γερμανοί από τους Εβραίους. Η σιωπή του είναι πολύ σημαντική γιατί συχνά περιμένουμε από τα θύματα να κάνουν μεγάλο μέρος της δουλειάς της επουλύωσης, κι όχι από τους δράστες. Εγώ δεν το βρίσκω σωστό αυτό. Η παρουσία του χαρίζει στο κείμενο μια ένταση, πιστεύω. Το να μιλάει μια Γερμανίδα τόσο ανοιχτά με κάποιον που είναι Εβραίος είναι κάτι αδιανόητο, κάτι που στην πραγματικότητα κανείς δεν θα τολμούσε.

τους δύο ρόλους μέσα σου;

Η δουλειά μου ως ατζέντισσα με έχει δάξει πάρα πολλά για τη βιομηχανία των εκδόσεων. Σκέφτομαι πολλές φορές τους νέους καλλιτέχνες, που μπαίνουν στον κόσμο της τέχνης εύλωτοι, ρομαντικοί, αλλά πίσω από κάθε μορφή τέχνης υπάρχει ολόκληρη βιομηχανία που δεν είναι ευχάριστη. Εγώ νιώθω ότι ξέρω υπερβολικά πολλά πράγματα καμιά φορά, αλλά από την άλλη είναι καλό που τα γνωρίζω. Συν τοις άλλοις, ζούμε σε μια εποχή στην οποία είναι πάρα πολύ δύσκολο να ζήσεις από την τέχνη σου αν δεν είσαι εξαιρετικά επιτυχημένος. Πρέπει να έχεις μια δουλειά και υπό αυτήν την έννοια μου φαίνεται απολύτως λογικό να εργαζομαι στον τομέα των βιβλίων. Το μόνο που θα ήθελα ήταν να μου μένει περισσότερος χρόνος. Κι από την άλλη σκέφτομαι ότι η συγγραφή είναι μια τόσο μοναχική δραστηριότητα που ευτυχώς που έχω και τη δουλειά μου για να εκτίθεται σε άλλες πραγματικότητες κι ανθρώπους και δεν καταλήγω να μιλάω μόνο στη γάτα μου (γελάει). Οι συγγραφείς είναι συχνά βαρετοί άνθρωποι που κάθονται σπίτι τους και ζουν στη φαντασία τους. Η καθημερινότητά τους δεν είναι καθόλου ενδιαφέρουσα. Η δική μου τουλάχιστον δεν είναι· αυτό το δωματάκι που βλέπεις στην οθόνη είναι.

Κοίταξα προσεκτικά την οθόνη: πίσω της ένα μικρό δωμάτιο με κάτι που έμοιαζε με ρολά από καμβάδες, κικερίνη ένα δροσερό πρόσωπο με κοκάλινα γυαλιά, κίτρινο φούτερ κι ένα κοτσιδάκι στην κορυφή του κεφαλιού, σαν εκείνο που βάζουν τα πιτσιρίκια, με φούξια λαστιχάκι. Σκέφτηκα την ηρεμία στη φωνή της. Και το πόσο διαφορετική ήταν από τη φωνή που εκπέμπεται στεντόρεια, επειγούσα και αυθάδης στο βιβλίο της.

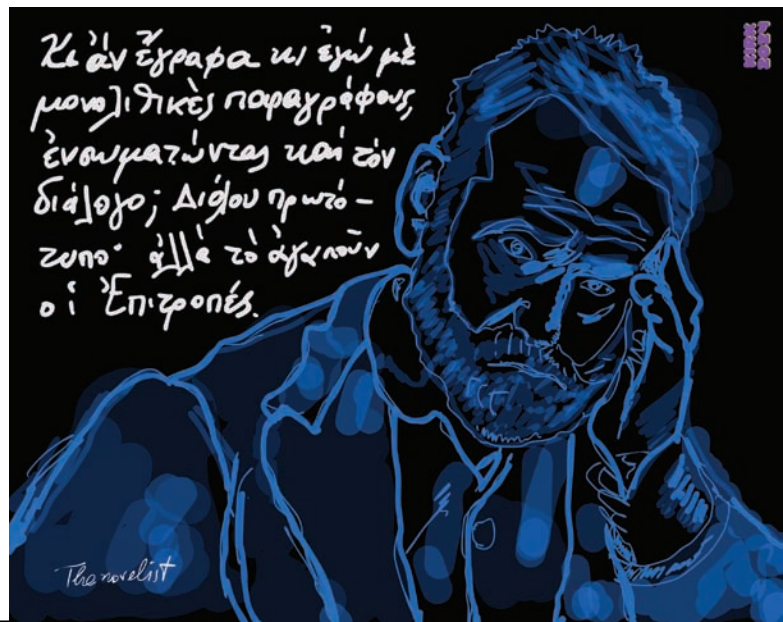
Κι ύστερα κατάλαβα: μα πώς να μην ενδιαφέρουν τους αναγνώστες οι συγγραφείς όταν έχουν τόσες διαφορετικές φωνές μες στο κεφάλι τους; Τι πιο γοητευτικό από ανθρώπους (και μυθιστορηματικούς χαρακτήρες) γεμάτους αντιθέσεις; Α

Κόμικς λογοτεχνικοί αναστοχασμοί

The novelist

#5 Σημειώσεις ενός μυθιστοριογράφου

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Καταρίνα Φόλκμερ
«Στον γιατρό
ή το Εβραϊκό
πουλί»
εκδ. ΠΟΤΑΜΟΣ

Άννα Μαρία Δρουμπούκη

Τα λημέρια των συγγραφέων - πεζογράφων, ποιητών, δοκιμιογράφων. Γιατί γράφουν εκεί που γράφουν; Τι φρετίχ έχουν; Πώς εμπνέονται σ' αυτόν τον χώρο;

Επιμέλεια: ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Μέχρι το τέλος του περασμένου έτους, ζούσα επί εννέα χρόνια στο Βερολίνο. Εκεί, όλα τα χρόνια, έγραφα στην κουζίνα. Δεν μπορώ να με φανταστώ να γράφω πλέον αλλού, ίσως γιατί η κουζίνα είναι ο μόνος χώρος του σπιτιού στον οποίο είχα πάντοτε την αναγκαία απομόνωση προκειμένου να συγκεντρωθώ στο γράψιμο. Καθώς συμβίωνα, επιθυμούσα να έχω έναν άτυπο προσωπικό μου χώρο, και σε ένα δυτικοευρωπαϊκό διαμέρισμα στο κέντρο της πόλης δεν υπάρχει η πολυτέλεια ξεχωριστών γραφείων.

Πλέον ζω στην Αθήνα και διαμόρφωσα την κουζίνα μου σε χώρο συγκέντρωσης και γραψίματος. Την έβαψα πράσινη – το πιο γαλήνιο χρώμα για το ανθρώπινο μάτι, το χρώμα της φύσης και της φρεσκάδας –, τοποθέτησα εκεί το παλιό, στρογγυλό, ξύλινο τραπέζι της προγιαγιάς μου που βρισκόταν στο σαλόνι και, κόντρα στις συστάσεις για το αντίθετο, τις βελούδινες κόκκινες παλιές καρέκλες. Ποτέ δεν μου άρεσαν οι μίνιμαλ, μεταμοντέρνες διακοσμήσεις των σύγχρονων σπιτιών. Προτιμώ την παλαιότητα, ίσως έχει να κάνει με το κομμάτι της ταυτότητάς μου ως ιστορικός. Έτσι, δημιούργησα ένα μικρό «σαλόνι της γιαγιάς» εντός της κουζίνας, με άπλετο χώρο για το λάπτοπ, τα βιβλία και τις σημειώσεις μου. Η κουζίνα μετατράπηκε σε έναν υβριδικό χώρο πρόσμειξης παλιού και νέου, καθώς τα λευκά ράφια τοποθετήθηκαν πρόσφατα. Ο Μαρκ Λάνεγκαν κεντραρισμένος στο τραπέζι, επιτηρεί τη διαδικασία μέσα από τις μουσικές του, απαραίτητη συνοδεία την ώρα της συγγραφής και συγκέντρωσης. Το αυτόγραφο του μου θυμίζει εκείνες τις συναυλίες όπου δεν χρειάζονταν μεγάλα γήπεδα ή εντυπωσιακές αρένες και κινητά για την καταγραφή των ισταγγραμι-

κών ενσταντανέ. Έτσι εμπνέομαι περισσότερο καθώς δεν υπάρχει ώρα της ημέρας που να μην παίζει μουσική κάπου στο βάθος.

Εδώ αισθάνομαι απόλυτα στο στοιχείο μου γιατί περιστοιχίζομαι από οικείες μυρωδιές, αποτέλεσμα της επιλογής μου κάμποσα χρόνια τώρα να είμαι βίγκαν. Συχνά είναι η μυρωδιά των μπαχαρικών και των μυρωδικών που προσελκύουν τους κρεοφάγους κατά το μαγείρεμα, όχι το ίδιο το μαγείρεμα της σάρκας ζώων που σίγουρα για κάθε λογικής ενσυναίσθανόμενο και σκεπτόμενο ον είναι μια διαδικασία αποτρόπαια. Οι όμορφες μυρωδιές καθιστούν την εκπέμπουσα αρωματική αύρα ενός καλού βίγκαν φαγητού ακόμη πιο ελκυστική και γνώριμη. Όταν γράφω, προσπαθώ να σπκώνομαι κάθε μισή ώρα γιατί η καθιστική ζωή δημιουργεί πολλά προβλήματα. Έτσι, εκεί που σκέφτομαι την επόμενη ιδέα και πώς θα την αποτυπώσω σε μια πρόταση, συγκεντρώνομαι καλύτερα όταν κόβω τα λαχανικά, όταν ετοιμάζω κάποια σούπα ή όταν βράζω όσπρια. Ο συνδυασμός των καθαρών αρωμάτων που δεν προκαλούνται από τη θυσία ενός άλλου έμβιου όντος, μαζί με την ίδια τη δημιουργική διαδικασία του μαγειρέματος ή της ετοιμασίας βοτάνων για κάποιο τσάι, με καθιστά περισσότερο διαυγή και δημιουργική. Πρόσφατα, χάρισα το γραφείο που είχα στο σπίτι και έτσι είμαι μονίμως, όταν γράφω, στην κουζίνα. Στην ολοκλήρωση κάθε βιβλίου ή άρθρου, αισθάνομαι πάντα την επιθυμία να προσθέσω ευχαριστίες στην κουζίνα μου για το καταφύγιο που μου παρείχε σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής. Αλλά ας μην προχωρήσω άλλο, διότι με όλα τα παραπάνω θα έχω θεωρηθεί ήδη επαρκώς εκκεντρική!

Αιματοβαμμένο εντελβάνις, ένα οδοιπορικό του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Όποτε με ρωτάνε ποιο μου αρέσει περισσότερο, η θάλασσα ή το βουνό, απαντώ δίχως δεύτερη σκέψη: η θάλασσα. Όταν ταξιδεύω, προτιμώ παραθαλάσσιους προορισμούς (βλέπε Τόκιο, Ρίο ντε Τζανέιρο, Πάναμα Σίτι, Σαν Φρανσίσκο ή ακόμη Ρέικιαβικ). Είναι επομένως λογικό να μην έχω επισκεφτεί τις Άλπεις – χώρια που δεν είμαι φανατικός σκιέρ. Κι αφού δεν έχω βρεθεί στις Άλπεις, εύλογο είναι επίσης να μην έχω αντικρίσει ποτέ από κοντά όχι μόνο σκύλο του Αγίου Βερνάρδου αλλά ούτε το περίφημο λουλουδί εντελβάνις. Το έχω δει βέβαια σε φωτογραφίες, αλλά θεωρώ ότι δεν είναι το ίδιο να το βλέπεις στο φυσικό του περιβάλλον, σε θερμοκρασία -10°C, ενώ τα αυτιά σου θα μαργώνουν από το κρύο και στο μυαλό σου θα έρχεται η ταινία «Ονειρα» του Κουροσάβα (αναφέρομαι στη σκηνή της χιονοθύελλας).

Μπορεί να μην έχω δει εντελβάνις, αλλά μόλις διάβασα το «Αιματοβαμμένο εντελβάνις» του **Χέρμαν Φρανκ Μάγερ**, σε μια εξαιρετική έκδοση του οίκου Λαβύρινθος και σε πολύ καλή μετάφραση του **Δρα. Γιάννη Μυλωνόπουλου**. Ο συγγραφέας του έργου, έπειτα από έρευνα δεκαπέντε χρόνων σε αρχεία και δεκάδες συνεντεύξεις αυτοπτών μαρτύρων, ακολουθεί την πορεία της 1ης Ορεινής Μεραρχίας της Βέρμαχτ στην Πολωνία, τη Γαλλία, τη Σοβιετική Ένωση, αλλά κυρίως στα Βαλκάνια. Στη Γιουγκοσλαβία, η Μεραρχία αυτή μάχεται εναντίον των παρτιζάνων του **Τίτο** και στη συνέχεια

κατφορίζει στην Αλβανία, την Ήπειρο, τη δυτική Μακεδονία, τη Θεσσαλία και την Αιτωλοακαρνανία, όπου σε αντίποινα για τις επιθέσεις ανταρτών δολοφονήθηκαν εκατοντάδες άμαχοι και καταστράφηκαν ολοσχερώς πάνω από τριακόσια χωριά.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στις εκτοπίσεις των Εβραίων από την περιοχή ευθύνης της Μεραρχίας, ενώ παρουσιάζονται νέα στοιχεία για την αμφιλεγόμενη «συμφωνία κυρίων» μεταξύ του Γερμανού στρατηγού Λαντς με τον Ζέρβα, η οποία οδήγησε σε μορατόριουμ μεταξύ Βέρμαχτ και ΕΔΕΣ (αφού πρώτα είχε καταστραφεί η γέφυρα του Γοργοποτάμου).

Το τιτάνιο αυτό έργο των χιλίων σελίδων είναι ουσιαστικά ένα οδοιπορικό του Β΄

ΧΕΡΜΑΝ ΦΡΑΝΚ ΜΑΓΕΡ
Αιματοβαμμένο εντελβάνις
εκδ. ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

Παγκοσμίου Πολέμου. Είναι μια καταβύθιση στα έργα και τις ημέρες των Γερμανών ηγετών, που οδήγησαν την Ευρώπη στον όλεθρο, αλλά και μια εκ των ένδον ματιά στις στρατηγικές αποφάσεις του Χίτλερ από το αρχηγείο του στη Φωλιά του Λύκου.

Στον σκούφο και στα μανίκια της στολής που φορούσαν οι άντρες της 1ης Ορεινής Μεραρχίας της Βέρμαχτ ήταν ραμμένη η εικόνα του εντελβάνις –σύμβολο μέχρι και σήμερα του «άριστου γερμανικού ήθους τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε καιρό πολέμου». Στην καλλιέργεια ωστόσο αυτής της παράδοσης, αλλά και ενός ολόκληρου μύθου, αποσιωπώνται τα εγκλήματα πολέμου που διαπράχθηκαν στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Πώς στάθηκε δυνατόν να συμβούν; Ποιος έδωσε τις εγκληματικές διαταγές, ποιος υπάκουσε και πώς δικαιολογήθηκαν αργότερα αυτές οι πράξεις;

Μπορεί να μη δω ποτέ να ανθίζουν τα εντελβάνις στις Άλπεις –υπό τον ήχο των γιοντλ–, αλλά κι αυτοί που τα είδαν ραμμένα στις στολές της 1ης Ορεινής Ταξιαρχίας νομίζω ότι θα προτιμούσαν να μην τα είχαν δει.

Εγώ, στο μεταξύ, απέκτησα ένα εντελβάνις –έστω αιματοβαμμένο– για τη βιβλιοθήκη μου.

«Written on the Body» της Jeanette Winterson, μια τολμηρή ιστορία πάθους

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Νέα στήλη στην Α.Υ.!

Γιατί υπάρχουν τόσα υπέροχα βιβλία εκεί έξω, βιβλία που δεν χωράνε σε κατηγορίες και κουτάκια.

Για να μπει βιβλίο σε αυτή τη στήλη σημαίνει ότι με κάποιον τρόπο, σε κάποιον βαθμό, διαφέρει από τις μείνστριμ κατηγοριοποιήσεις. Μπορεί να είναι μια αναπάντεχη ιστορία της θηλυκότητας ή μια γλυκιά ανάγνωση της αρρενωπότητας. Μπορεί να είναι βιβλίο από στρέιτ cis συγγραφέα με εξαιρετικούς κουίρ χαρακτήρες ή έργο κάποιου non-binary συγγραφέα· ή ένα δυνατό φεμινιστικό μανιφέστο που αγκαλιάζει τους κουίρ αγώνες: οτιδήποτε εκπλήσσει και σπάει τα στερεότυπα, οτιδήποτε απελευθερώνει από ετικέτες, χωράει σε αυτή τη στήλη.

Όπως αυτό το μίνι διαμαντάκι του μακρινού 1992, το τέταρτο μυθιστόρημα της Γουίντερσον και μόλις δεύτερο μετά την τεράστια επιτυχία του «Πάθος».

(Είπα Γουίντερσον. Εντάξει, λοιπόν, ναι – όσοι διαβάσατε πριν δύο εβδομάδες το αφιέρωμα της Athens Voice στα 10+1 αγαπημένα μου ΛΟΑΤΚΙ+ βιβλία λογοτεχνίας, θα είδατε ότι είχα ήδη δύο τίτλους δικούς της εκεί, οπότε πάρτε τώρα και τον τρίτο για να έχετε. Και να ξέρετε: με τέτοιο κόλλημα που έχω, θα δείτε κι άλλους. Brace yourselves.)

Ωραία λοιπόν, το «Written on the Body» είναι μια προσπάθεια της Γουίντερσον να φτάσει σε λυρικότητα κι έξαψη (κι έκσταση, if you ask me) το «Πάθος» και το πετυχαίνει ως έναν βαθμό: είναι η εποχή που έχει καλοκουρδιστεί τόσο τη γλώσσα της (no runs intended) που τα μυθιστορήματά της είναι ποιητικά, γεμάτα μαγικό ρεαλισμό, ατάκες που κόβουν την ανάσα. Και πάθη σωματικά, πύρινα, ολοκληρωτικά.

Όπως αυτό του/της ανώνυμου πρωταγωνιστή/στριας του βιβλίου για τη Λουίζ, μια γυναίκα σχεδόν εξιδανικευμένη, που πνίγεται στον γάμο της με τον ψυχολογικά εκβιαστικό Έλγκιν. Ο Έλγκιν, διεθνούς φήμης ερευνητής ογκολογίας, θα βάλει λυτούς και δεμένους για να απομακρύνει τη γυναίκα του (βλ. τρόπαιό του) από τον/την εραστή της και θα βρει το τέλει εργαλείο χειραγώγησης στην αναπάντεχη διάγνωσή της με λευχαιμία: μόνο αυτός μπορεί να της προσφέρει κάποια ελπίδα θεραπείας γιατί μόνο αυτός μπορεί να καταλάβει και να χρησιμοποιήσει την τελευταία λέξη της

ιατρικής τεχνολογίας που χρειάζεται για να κρατηθεί εκείνη στη ζωή.

Ο/η πρωταγωνιστής μας αποσύρεται, για να σώσει τη γυναίκα που αγαπάει. Κι εκεί αρχίζει μια ευρηματική σύζευξη της ανατομίας του ανθρώπινου σώματος με μια σειρά από ευφάνταστες ερωτικές επιστολές: το δέρμα, οι νευρικές απολήξεις, τα κύτταρα, ο σκελετός γίνονται αφορμή για να μιλήσει ο/η αφηγητής για το πόσο ιερό είναι το σώμα της Λουίζ, ένα αντικείμενο ενσαρκωμένης λατρείας.

Παρεμπιπτόντως, γράφω συνεχώς «ο/η» γιατί η Γουίντερσον έχει γράψει έτσι αυτό το μυθιστόρημα ώστε να μη μάθουμε ποτέ ποιο είναι το φύλο του/της αφηγητή/τριας, ακριβώς για να δημιουργήσει όχι μόνο ίντριγκα αλλά και την αίσθηση του άπιαστου, παρεκβατικού «Άλλου». Υπενθυμίζω ότι βρισκόμαστε στο 1992, σε μια εποχή που η λέξη «κουίρ» δεν είχε αρχίσει να χρησιμοποιείται ως υπερώνυμο για όλα όσα χωράνε στη σημερινή ετικέτα ΛΟΑΤΚΙ+, αλλά ήταν ακόμα στην πολιτική κι ακτιβιστική πρωτοπορία, ως όρος αντι-αφομοιωτικός προς το μείνστριμ. Όσο για τα they/them/το & τ@, ούτε λόγος να γίνεται τα χρόνια εκείνα τα παλιά.

Εν πολλοίς, δεν έχει σημασία πού καταλήγει η ιστορία των δύο εραστών σε τούτο το περιεργό κράμα παθιασμένου love story και φιλοσοφικού στοχασμού πάνω στο πόσο καίρια σημασία παίζει το σώμα και η μνήμη του στον έρωτα. Διαβάστε το και θα δείτε. Σημασία έχει ότι η αγάπη φτιάχνει τους δικούς της κανόνες κάθε φορά: ότι το σώμα λαχταρά ακόμα κι αν το μυαλό αποστρέφεται ή η καρδιά πονάει· κι ότι το να αφήνεσαι απλώς στη δυστυχία σου –όπως γράφει η Γουίντερσον– είναι τελικά μια πράξη εγωιστική.

Σ' αυτό διαφέρει εξάλλου η φιλοσοφία του «Written on the Body» (ή, αν θέλετε, «Γραμμένα στο Κορμί»), σε μια παλιά, εξαντλημένη έκδοση των εκδόσεων Λιβάνη) από το «Passion Simple» της Ανί Ερνό –βιβλίο της ίδιας χρονιάς, που μιλάει εξίσου για το αποκαλυπτικό και λυσιμελές φαινόμενο του ερωτικού πάθους. Εν αντιθέσει με το βίωμα της Ερνό, το πάθος που σκαρφίζεται η Γουίντερσον δεν είναι καθόλου μα καθόλου απλό: είναι μεστό και ζαλιστικό, σαν υπέρωρο φρούτο. **A**

JEANETTE WINTERSON
Written on the body
εκδ. ΛΙΒΑΝΗ

Λέσχες ανάγνωσης - λέσχες ακρόασης: Φτιάχνοντας κοινότητες

» Σημειώσεις από την εμπειρία ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα που προτιμούν αντί να αλληλογραφούν στα social media, να συναντιούνται και να συνομιλούν.

Όταν η Άννα του βιβλιοκαφέ Σαΐξπηρ μου ζήτησε τον προηγούμενο Οκτώβρη να συντονίσω μια λέσχη ανάγνωσης που σχεδίαζε να δημιουργήσει, δέχτηκα χωρίς δεύτερη σκέψη. Μέσα στο συνολικό τρέξιμο των πρώτων ημερών της σεζόν, δεν με απασχόλησε ξανά το ζήτημα, παρά μόνο τη στιγμή που μπήκα στο τραμ για να φτάσω στη Νέα Σμύρνη για την πρώτη συνάντηση, αμέσως μετά την κυριακάτικη εκπομπή μου στο Kosmos. Αν υπήρχε ένα πρόβλημα, αυτό ήταν ότι δεν είχα συντονίσει ποτέ λέσχη ανάγνωσης. Ακόμη χειρότερα, δεν είχα ποτέ παρακολουθήσει ούτε μία.

Έτσι, όπως το τραμ περνούσε από τον Εθνικό, εκεί κοντά στο Ζάππειο, είδα πολλούς ανθρώπους μαζεμένους και ιδίως πολλά παιδιά. Ένα μεγάλο ταμπλό με πληροφόρησε ότι επρόκειτο για ένα Φεστιβάλ Παιχνιδιού. Ωστε αυτό είναι μια λέσχη ανάγνωσης, σκέφτηκα: ένα φεστιβάλ παιχνιδιού για μεγάλους. Άλλωστε, ο Robert Louis Stevenson έλεγε ότι «η λογοτεχνία είναι παιχνίδι, αλλά πρέπει να παίζεται με τη σοβαρότητα την οποία αποδίδουν στο παιχνίδι τα παιδιά».

Άρα, ξεκινάμε παίζοντας. Δεν θα μπορούσα παρά να δηλώσω από την πρώτη στιγμή ότι δεν είχα την παραμικρή ιδέα τι είναι μια λέσχη ανάγνωσης και πώς λειτουργεί. Άρα, θα αυτοσχεδιάζαμε όλοι μαζί. Και αυτό ακριβώς κάνουμε μέχρι σήμερα σε μια λέσχη που μοιάζει να είναι μία από τις πιο δυναμικές στην Αθήνα. Μιλήσαμε για την Ερνό, τον Fosse, τους Ουίρρο, φιλοξενήσαμε τον Αχιλλέα Κυριακίδη, τη Χαρά Ρόμβη, βάλαμε θεωρητικά ζητήματα από τον Harold Bloom και τον Roland Barthes μέχρι τον Καντ και τον Ντεριντά.

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς CLLXX Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Όταν, πριν από μερικές εβδομάδες, ξεκίνησα τη λέσχη ανάγνωσης στο βιβλιοπωλείο Μπερλίν της Κικής στα Πετράλωνα, ένιωθα αποστερημένος από το βασικό μου επιχείρημα: πλέον ήξερα τι ήταν μια λέσχη ανάγνωσης, έστω και αιρετική, έστω και παιγνιώδης. Είναι νωρίς ακόμα για τη λέσχη του Μπερλίν. Μόλις δύο συναντήσεις έχουμε κάνει. Έχουμε βάλει όμως μια ενδιαφέρουσα γενική προβληματική που αφορά στη μικρή φόρμα κι ετοιμάζουμε πολλά ενδιαφέροντα πράγματα.

Υπάρχουν πολλές λέσχες ανάγνωσης στην Αθήνα. Δεν ξέρω πώς λειτουργούν, ξέρω ότι τις παρακολουθούν πολλοί άνθρωποι. Και είναι πολύ ελπιδοφόρο. Όμως, όσο κι αν αγαπώ και ασχολούμαι με το βιβλίο, η ενασχόλησή μου με τη μουσική είναι πολύ πιο έντονη. Γιατί λοιπόν να υπάρχουν τόσες πολλές λέσχες ανάγνωσης και ούτε μία λέσχη ακρόασης;

Πριν από πολλά χρόνια, είχα στήσει ένα σεμινάριο που είχε τον τίτλο «Creative Listening», δηλαδή «Δημιουργική ακρόαση». Είχε να κάνει με το πόσο ενεργά ακούμε μουσική, τι προσέχουμε την ώρα που ακούμε, πόσα στοιχεία όλου αυτού

του ακουστικού σύμπαντος μπορεί να περνούν απαρατήρητα και τι μπορούμε να κάνουμε για να μην τα χάνουμε. Ένας καλός φίλος έλεγε ότι «η μοναδική τέχνη που κατά κάποιον τρόπο δεν υπάρχει», η μοναδική τέχνη που διαφεύγει σαν άμμος μέσα από τα δάχτυλά σου. Ό,τι ακούς, τη στιγμή ακριβώς που το ακούς, έχει ήδη γίνει παρελθόν.

Στην πρώτη συνάντηση της λέσχης ακρόασης που έγινε στο βιβλιοκαφέ Σαΐξπηρ στις αρχές Μαρτίου, οι συμμετέχοντες ήταν διπλάσιοι από εκείνους που παρακολουθούν κάθε Κυριακή τη λέσχη ανάγνωσης. Ήταν τόσοι που δεν χωρούσαν. Άρα έπρεπε να πάμε σε μεγαλύτερο χώρο. Γι' αυτό την Κυριακή 14 Απριλίου θα είμαστε στο Danzarin (Θεσσαλονίκης 17, Άνω Πετράλωνα). Ο χώρος είναι σαφώς πιο μεγάλος κι έχει κι πιάνο. Θα μιλήσουμε για την μπλε νότα και τον κόσμο των blues, το tango της Αργεντινής, την Callas και την Tebaldi, θα έχουμε και καλεσμένους. Θα είναι ένα όμορφο κυριακάτικο πρωινό.

Αν με ρωτούσες για ποιον λόγο στήνω λέσχες –δεν έχει σημασία αν είναι λέσχες ανάγνωσης ή ακρόασης– θα σου έλεγα ότι αν υπάρχει ένα ζητούμενο αυτή τη στιγμή, σ' έναν κόσμο που δείχνει όλο και πιο δυστοπικός, είναι να συναντιούνται οι άνθρωποι που έχουν κοινά ενδιαφέροντα, όποια κι αν είναι αυτά. Να συναντιούνται και να ανταλλάσσουν ειλικρινείς απόψεις. Να συμφωνούν και να διαφωνούν. Είναι ο μόνος τρόπος να παραμένουμε πρόσωπα και να μη μετατρέπομαστε σε ανώνυμα στοιχεία της μάζας. Άλλωστε ο πολιτισμός από κάποιο «μάζι» προσώπων παράγεται, κι όχι από μάζες ούτε από μηχανισμούς.

Μην ξεχάσετε να περάσετε από τη λέσχη της γειτονιάς σας. Κι από τις λέσχες των δικών μας γειτονιών, της Νέας Σμύρνης και των Πετράλωνων, γιατί όχι; Εμείς θα σας περιμένουμε...

Το δικό τους Μαχαγόννυ

Η εμβληματική όπερα των Μπέρτολτ Μπρεχτ και Κουρτ Βάιλ μέσα από τα μάτια

ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ

Άννα Αγάθωνος

«Η Άνοδος και η πτώση της πόλης Μαχαγκόννυ» είναι ένα αριστούργημα του 20ού αιώνα. Συνδυάζει την καυστική γλώσσα του Μπρεχτ με την αναγνωρίσιμη μουσική του Βάιλ και αποτυπώνει με ευρηματικό τρόπο τις κοινωνικές αναταραχές στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης.

Δεν παρουσιάζεται συχνά, ενώ έχει πολύ χαρακτηριστική και ποικιλόμορφη μουσική γραφή που περιλαμβάνει από χορωδιακά, σαν να ήταν γραμμένα από τον Μπαχ, μέχρι στοιχεία τζαζ και μουσικού καμπαρέ. Είναι δυστυχώς ένα πολύ επίκαιρο μουσικοθεατρικό έργο που δεν έχει χάσει τίποτα από την πικρή του αλήθεια για τη ματαιότητα μιας κοινωνίας που βασίζεται μόνον στην απόλαυση, την ηδονή, την υπερβολή και το εύκολο χρήμα και ξεχνάει εντελώς την ανθρωπιά.

Ερμηνεύω την απατεώνισσα Λεοκάντια Μπέγκμπικ, η οποία μαζί με τους δυο συνεταιίρους της έχει την ιδέα να ιδρύσουν μια πόλη στη μέση της ερήμου, αφιερωμένη στη διασκέδαση και την καλοπέραση. Φυσικά, σκοπός τους είναι να μαζέψουν γρήγορο και εύκολο χρήμα. Για να μπω στο πνεύμα έπρεπε να κάνω αρκετή έρευνα για το έργο, το συγγραφικό δίδυμο και την εποχή του, δίνοντας έμφαση κυρίως στο τι ήθελε να πετύχει ο Μπρεχτ με το επικό θέατρο και ποια ήταν τα εργαλεία που χρησιμοποίησε. Χρειάστηκε να δουλέψω σκληρά για να επιτύχω τη στιβαρότητα του πολύ χειραφετημένου αυτού χαρακτήρα.

Χρήστος Κεχρής

Το έργο περιγράφει, με ποιητική και σκληρή γλώσσα, την ανάγκη του ανθρώπου να βγαίνει από τα αδιέξοδα, αλλά και τη διαπίστωση ότι αποτυγχάνει. Υπογραμμίζει την πλευρά εκείνη του ατόμου και του συνόλου που πιστεύει σε μια πεποίθηση ή σε μια εξουσία ακλόνητα μέχρι την καταστροφή του. Αν έπρεπε να το περιγράψω μονολεκτικά θα διάλεγα τη λέξη «αυταπάτη».

Παρά τα σοβαρά θέματα που θίγει, είναι φτιαγμένο από υλικά «νόστιμα», εικόνες και μουσικές που διασκεδάζουν τον θεατή. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον ότι καταφέρνει με λεπτή ειρωνεία, ενίοτε με χιούμορ, να του μιλάει για τη συνειδητή του στις κρίσεις που βιώνει. Αυτό αναδεικνύεται έντονα στο ανέβασμά μας. Ασφαλώς είναι διαχρονικό και δυστυχώς επίκαιρο. Η Ευρώπη – και όχι μόνο – απειλείται από την ακροδεξιά, η οικονομική κρίση διαδέχεται η μία την άλλη, ο κόσμος εξακολουθεί να κλυδωνίζεται από τον πόλεμο, απόρροια των αδιεξόδων του καπιταλισμού, των συμφερόντων της εξουσίας, των αγορών και του δογματισμού.

Ενσαρκώνω τον Φάτι, έναν υπόδικο φυγά. Μαζί με τον Μωυσή και την Μπέγκμπικ είναι οι ιδρυτές του Μαχαγκόννυ, παντεπόπτες, δικαστές, θέτουν τους κανόνες του παιχνιδιού. Μία πρόκληση που αντιμετώπισα είναι το στοιχείο της ζωντανής κινηματογράφησης, δηλαδή η συνύπαρξη δύο επιπέδων εξιστόρησης και ερμηνείας. Ένα χρήσιμο εργαλείο καθώς πρόκειται για τη ματιά που διεισδύει με ιδιαίτερη αισθητική για να αναδείξει τι συμβαίνει πέρα από τα λεγόμενα, πίσω από τα τείχη.

Τάσος Αποστόλου

Το Μαχαγκόννυ είναι ένας καθρέφτης στον οποίο αντανακλάται ο καθένας μας αλλά και η κοινωνία. Η κοινωνία που εμείς κατασκευάσαμε, εξελίξαμε, διαφθείραμε, εκφυλίσαμε. Το Μαχαγκόννυ είμαστε εμείς. Είναι οι ψευδαισθήσεις, η αλαζονεία, η απληστία και τα χαμένα όνειρά μας.

Δεν μπορεί κανείς εύκολα να πιστέψει ότι δεν γράφτηκε σήμερα. Αναφέρεται στο τώρα με μια ανατριχιαστική ταύτιση με αυτό που ζούμε και προβλέπει το άμεσο μέλλον. Το μέλλον το δικό μας και του «κατασκευάσματος» που έχουμε φτιάξει και με κόπο συντηρούμε. Το Μαχαγκόννυ περιγράφει την αυτοκαταστροφή μας.

Ο Μωυσής, ο ρόλος μου, δεν είναι ένας ευχάριστος χαρακτήρας. Είναι ο κακός του έργου, που εκμεταλλεύεται, κυνηγάει τις ευκαιρίες τυχοδιωκτικά, πατάει επί πτωμάτων, όταν δεν τα δημιουργεί... Είναι ένα κομμάτι αυτού που όλοι έχουμε μέσα μας. Περιέχει τον ατομισμό, την αλαζονεία, την απληστία μας, το κτηνώδες που ο καθένας από εμάς κρύβει και, εν τέλει, περιέχει την αυτοκαταστροφή μας.

Είναι μία πολύ γοητευτική πρόκληση να ανταποκριθείς σε έναν τέτοιο ρόλο. Να βρεις με θάρρος τα κομμάτια του εαυτού σου που θα μπορούσαν να προβληθούν και να προσομοιάσουν με αυτά του χαρακτήρα. Τις σκοτεινές πλευρές που κρατάμε καλά κρυμμένες. Να βρεις τα κίνητρα και λυτρωτικά να ανταποκριθείς σε αυτό που ο ρόλος απαιτεί.

Μαρισία Παπαλεξίου

«Κάθαρση». Μουσική και δραματουργική. Ένα διαχρονικό και δυστυχώς απόλυτα επίκαιρο σεβαστό ζήτημα και ένα απίστευτο «πάντρεμα» μουσικών επιρροών και στιλ που οδηγούν σε ένα μοναδικής ομορφιάς και πρωτοτυπίας έργο. Η μαγεία έρχεται σταδιακά, όσο το πλησιάζεις. Συνειδητοποιείς όμως ότι κάθε φορά που το αντιμετωπίζεις, ανακαλύπτεις κάτι καινούργιο. Κάπως έτσι καταλήγεις στον απόλυτο εθισμό. Όποια αντίσταση υπήρχε κάμπτεται και παραδίνεσαι άνευ όρων.

Η δραματουργία του έργου είναι ίσως η πιο ουσιαστική όλου του οπερατικού ρεπερτορίου. Το λιμπρέτο είναι απόλυτα θεατρικό. Κατακρίνει την ανηθικότητα και τον ξεπεσμό στον οποίο οδηγεί τον άνθρωπο η λύσσα για το χρήμα. Όταν πρωτοανέβηκε στη Λειψία, αρκετοί θεώρησαν ότι πρόκειται για σκληρή κριτική στη χασοτική και διεφθαρμένη διακυβέρνηση της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Απόλυτα διορατικός ο Μπρεχτ! Τα ίδια συμβαίνουν και σήμερα. Θεωρώ ότι το έργο είναι βαθιά φεμινιστικό. Κατακρίνει τα πάθη και τις εξαρτήσεις που κρατούν «σκλάβους» τεράστια μερίδα των ανδρών.

Ερμηνεύω την Τζένι Χιλ που καταφτάνει στο Μαχαγκόννυ ελπίζοντας σε ένα καλύτερο αύριο. Πουλάει το σώμα της για να επιβιώσει. Είναι «καρχαρία», είναι όμως και άνθρωπος. Για λίγο βγαίνει από τη φριχτή σύμβαση της δουλειάς της χάρη στον Τζιμ, ο οποίος της ανοίγει το παρθύρο του έρωτα. Η αυταπάτη σβήνει γρήγορα. Μουσικά ήταν μια υπέρβαση για την φωνή μου. Αγάπησα την βαθιά αινιγματική και σκληρή Τζέννυ που έγινε για λίγο άνθρωπος ενδίδοντας στον παντοδύναμο έρωτα.

Μαχαγκόννου

Βία των πρωταγωνιστών της

Η πόλη του κέρδους και των ηδονών, όπου όλα επιτρέπονται αρκεί να έχεις χρήμα, ετοιμάζεται να ζωντανέψει από τις 12 Απριλίου στην Εθνική Λυρική Σκηνή, μαζί φυσικά με τους διάσημους σκοπούς της – όπως το «Τραγούδι της Αλαμπάμας» και το «Τραγούδι του Μπενάρτες». Ο Γιάννης Χουβαρδός στη σκηνοθεσία και ο Μίλτος Λογιάδης στη μουσική διεύθυνση καθοδηγούν μια ομάδα Ελλήνων πρωταγωνιστών στην πολιτική-σατιρική όπερα που ασκεί κριτική στο καπιταλιστικό σύστημα. Πώς βλέπουν, λοιπόν, η Άννα Αγάθωνος, ο Χρήστος Κεχρής, ο Τάσος Αποστόλου, η Μαρισία Παπαλεξίου, ο Βασίλης Καβάγιας, ο Γιάννης Καλύβας, ο Χάρης Ανδριανός και ο Γιάννης Γιαννίσσης την «Ανοδο και την πτώση της πόλης Μαχαγκόννου» και γιατί παραμένει επίκαιρη σχεδόν έναν αιώνα από την πρεμιέρα της στη Λειψία το 1930; Ποιος ο ρόλος που ερμηνεύουν και οι προσκλήσεις που αντιμετωπίζουν;

Βασίλης Καβάγιας

Πρόκειται για μία από τις πιο όμορφες κι ενδιαφέρουσες όπερες του 20ού αιώνα, όπου ο Βάιλ κι ο Μπρεχτ έχουν συνδυάσει απόλυτα την τέχνη τους προσφέροντας ποικίλα μουσικά είδη και φιλοσοφικές ιδέες προς προβληματισμό.

Παρουσιάζει την σκοτεινή πλευρά του καπιταλισμού. Όταν ο άνθρωπος τα έχει όλα, συχνά ξεχνάει την αφετηρία, την ηθική του και δηλητηριάζεται η ψυχή του καταστρέφοντας τα πάντα γύρω του. Στην εποχή μας, με την τεχνολογία μπορούμε να βρούμε και να αποκτήσουμε εύκολα οτιδήποτε από οπουδήποτε. Και μέσα σε όλα αυτά υπάρχει η κλιματική κρίση, οικονομικές κρίσεις, πόλεμοι, γενοκτονίες και βιασμοί. Ότι φαίνεται ιδανικό σε μια πόλη παράδεισο, όπως το Μαχαγκόννου, στο τέλος καταρρέει γιατί λείπουν τα γερά θεμέλια. Η ηθική και ο σεβασμός στον συνάνθρωπο και τη φύση.

Ο Ξυλοκόπος Τζίμι Μάχονι φθάνει από την Αλάσκα με φίλους του για να ξεδέψουν ό,τι απέκτησαν με ιδρώτα σε αλκοόλ, φαγητό, γυναίκες και κραιπάλη. Όμως κάτι του λείπει. Θέλει τον αληθινό έρωτα και την πραγματική ευτυχία. Όταν μαθαίνουν ότι έρχεται ένας τυφώνας προς το Μαχαγκόννου, φιλοσοφεί και ειρωνεύεται τη δύναμη της φύσης μπροστά στην καταστροφικότητα του ανθρώπου. Έτσι, παρακινεί τους πάντες να κάνουν ό,τι τους ευχαριστεί, χωρίς κανόνες. Αυτό, όμως, θα οδηγήσει στην καταδίκη του. Ένας ρόλος προκλητικός φωνητικά και ως προς την υποκριτική, διότι απαιτείται το «χτίσιμο» ενός χαρακτήρα γεμάτου λαχτάρα για διασκέδαση σε έναν άνθρωπο που καταρρέει.

Γιάννης Καλύβας

Πάντα είχα στο μυαλό μου τέτοια έργα ως κάτι μεγαλειώδες καθώς προσπαθούν να συμπυκνώσουν στον οπερατικό χωροχρόνο αναγνώσεις πάνω σε διαχρονικά κοινωνικοπολιτικά ζητήματα, παράλληλα με την εξέλιξη των μουσικών ρευμάτων. Καταπιάνεται με τις τρικλοποδιές που μας βάζει η κοινωνία και το πόσο εύκολα γινόμαστε μέρος ενός όχλου.

Το Μαχαγκόννου θα μπορούσε να είναι το σάουντρακ της κοινωνίας μας. Στην εποχή μας μια ψευδεπίγραφη χρυσή ευδαιμονία λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης οδηγεί στην ηθική και ψυχολογική κατάρπωση. Έτσι ο θεατής είναι εύκολο να ταυτιστεί, συνεπικουρούμενος από την εξαιρετική ατμόσφαιρα που δημιουργούν τόσο το σκληρό κείμενο όσο και η μουσική.

Ο κύριος ρόλος μου, ο Τζακ, είναι μέλος μιας παρέας ετερόκλητης, με κοινές, όμως, κοινωνικές προσλαμβάνουσες, που επιθυμεί να χαρεί τους κόπους σκληρής δουλειάς χρόνων σε εφήμερες απολαύσεις. Υποκριτικά υπήρξε απλό για εμένα καθώς σαν φιλοσοφία είναι κοντά σε μια πτυχή μου ως ανθρώπου. Ψυχολογικά, όμως, πρέπει να αποβάλλω κάποια υψηλά ιδανικά που έχω και να προσεγγίσω το άβουλο ον που παρασύρεται από τα ένστικτά του, κυρίως μπροστά στον φόβο του θανάτου. Αυτή τη σύμβαση προσπαθώ να ενσωματώσω στη μουσική εκφορά του ρόλου. Στο δεύτερο μέρος, έχοντας σχετική ελευθερία από τον σκηνοθέτη Γιάννη Χουβαρδός, είμαι ο Τόμπι, που έχει περάσει στην απέναντι όχθη της νομιμότητας.

Χάρης Ανδριανός

«Γιατί να είσαι άνθρωπος, όταν μπορείς να είσαι πετυχημένος;» Η πόλη του Μαχαγκόννου ιδρύεται από εγκληματίες που γνωρίζουν ότι είναι πιο εύκολο να ληστέψεις ιδρύοντας μια τράπεζα παρά απειλώντας έναν ταμιά. Η απληστία και ασυδοσία οδηγεί στον εκφυλισμό, στην εκμετάλλευση, στη βία και το χάος. Αν η καπιταλιστική κοινωνία της εποχής των δημιουργών βρίσκεται σε οικονομική, πολιτική, ηθική και πολιτιστική κρίση, που θα οδηγήσει εφιαλτικά στον ολοκληρωτισμό, η σύγχρονη παγκόσμια κοινότητα των «σόσιαλ» ανθρώπων, παραδομένη στην κυριαρχία της τεχνολογίας, έχει καταργήσει τις μεγάλες αξίες και ζει χωρίς να γελάει, να βλέπει, να ενδιαφέρεται, να ελπίζει, να ονειρεύεται και να αντιστέκεται. Άλλαξε στάση ζωής: αυτό μας προτείνει το έργο.

Ο Μπιλ ο κουμπαράς είναι η μετουσίωση όλων αυτών. Παραδίδεται στα χειρότερα ένστικτά του και, αφού προδώσει τους φίλους του, αλλά και τον εαυτό του, θα γίνει ομάδα με τους εξουσιαστές της πόλης.

Ο Βάιλ παντρεύει τον Μάλερ, τον Στραβίνσκι, τον Μπαχ, τον Γκέρσουιν, το καμπαρέ και την τζαζ δημιουργώντας έναν αφοπλιστικό μουσικό κόσμο και ζητάει από τους εκτελεστές του να εμπλακούν κυρίως εγκεφαλικά, και όχι συναισθηματικά, για να αποδώσουν το κείμενο με όλη την ασχήμια και τη φρίκη που πρέπει να ακουστεί. Ο επίλογος είναι μια μαζική διαδήλωση όλων ενάντια σε όλα και σε όλους. Τα τελευταία μας λόγια είναι ότι είμαστε μόνοι και κανείς δεν θα μας/σας βοηθήσει. Κανείς δεν θα αναλάβει τις ευθύνες σου. Εάν δεν μας ταρακουνήσει ούτε αυτό, είμαστε ήδη τα τέρατα που παίζουμε.

Γιάννης Γιαννίσσης

Πιστό στις πολιτικές/ηθικές αρχές του κορυφαίου διδύμου Βάιλ και Μπρεχτ αυτό το αριστούργημα του 20ού αιώνα. Δεν είναι τυχαίες, άλλωστε, οι αντιδράσεις των ναζι όταν πρωτοπαρουσιάστηκε στη Λειψία και αργότερα στο Βερολίνο. Είναι, όμως, και η ζωντανή εικόνα της κατάρρευσης της ελπίδας για έναν κόσμο «ονειρικά πλασμένο», αλλά με σαθρά θεμέλια, όπου όλα επιτρέπονται.

Κάθε κοινωνία φέρει ευθύνη για την παρακαταθήκη που θα αφήσει. Τα προβλήματα και τα πάθη των πρώων δεν απέχουν πολύ από τα δικά μας και μας αφυπνίζει να τα βλέπουμε να ζωντανεύουν επί σκηνής, όχι ως νουθεσία, αλλά ως μια πραγματικότητα των επιλογών μας και των συνθηκών που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε. Γι' αυτό πιστεύω ότι το συγκεκριμένο έργο μπορεί να προσελκύσει και ένα νέο κοινό, που τώρα ανακαλύπτει την όπερα και συγκινείται από την εξαιρετική μουσική και την αιχμηρά πολιτική θεματολογία της.

Υποδύομαι τον Τζο, Ξυλοκόπο από την Αλάσκα και φίλο του Τζίμι Μάχονι, που ερχόμαστε στο Μαχαγκόννου προκειμένου να ζήσουμε τον «επίγειο παράδεισο», ύστερα από μεγάλες δυσκολίες για να κερδίσουμε τα προς το ζην. Φυσικά, υπήρξαν προκλήσεις, όπως σε κάθε παραγωγή, τόσο σε μουσικό όσο και σε οπικρικό επίπεδο, αλλά η επιμονή και η αφοσίωση είναι πάντα αρωγοί για το επιθυμητό αποτέλεσμα. **A**

ΣΙΝΕΜΑ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

critic's CHOICE

Για πάντα νέοι (LES AMANDIERS) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Βαλέρια Μπρούνι Τεντέσκι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Νάντια Τερέσκοιβετς, Σοφιάν Μπενασέρ, Λουί Γκαρέλ, Μισά Λεσκότ

Τα όνειρα, οι ανταγωνισμοί και κυρίως οι σχέσεις μεταξύ μιας χούφτας φερέλπιδων ηθοποιών που περνούν μια επίπονη αλλά και ευεργετική (ως προς το μέτρημα των δυνάμεών τους) εξεταστική δοκιμασία προκειμένου να τα καταφέρουν να γίνουν δεκτοί στην περίφημη θεατρική σχολή του Πατρίς Σερό.

Η φρεσκάδα και ο ρεαλισμός είναι οι δύο πυλώνες πάνω στους οποίους χτίζει η ηθοποιός και σκηνοθέτρια Βαλέρια Μπρούνι Τεντέσκι μια ιστορία για χαμένες νεανικές ψυχές που αναζητούν τον δρόμο τους. Στην 8η φορά που η σημαντική Γαλλίδα ηθοποιός βρίσκεται πίσω από την κάμερα (με έντονο το αυτοβιογραφικό χαρακτήρα καθώς έχει όντως σπουδάσει στη σχολή Les Amandiers του Πατρίς Σερό) επιχειρεί να σκιαγραφήσει το όραμα της τέχνης και πιο συγκεκριμένα της υποκριτικής που κινεί τις ζωές αυτών των παιδιών. Στην εξαιρετική εισαγωγική σεκάνς που θυμίζει ντοκιμαντέρ, βλέπουμε την πρώτη θερμή γνωριμία των νεαρών ηθοποιών (η Στέλλα της θαυμασίας Νάντια Τερέσκοιβετς που κρύβει την πλούσια καταγωγή της, η δυναμική έγκυος, το ευαίσθητο πρεζόνι κ.ά.) με τα μέλη της επιτροπής, τα οποία θα επιλέξουν ποιοι από αυτούς θα γίνουν αποδεκτοί στη φημισμένη σχολή. Εδώ ακριβώς είναι που μοιραζόμαστε τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. «Γιατί θέλετε να γίνετε ηθοποιοί;» είναι η προαπαιτούμενη και βασική ερώτηση. Από τις απαντήσεις που δίνουν κάποιοι από αυτούς («Αν δεν γίνω δεκτός εδώ ξεχνώ το όνειρό μου να γίνω ηθοποιός και γίνομαι ντελιβαράς»), λέει με ειλικρίνεια ένας εξ αυτών, ενώ μια κοπέλα υποστηρίζει ότι ήταν ηθοποιός από τότε που έβγαζε φωτογραφίες με τη μητέρα της σαν ήταν παιδί) μπαίνουν τα όρια αλλά και το πλαίσιο λειτουργίας μιας αγχωτικής διεργασίας που για αρκετούς είναι ζητήμα «ζωής και θανάτου». Δημιουργός σπάνιας ενσυναίσθησης και αντίληψης της πραγματικότητας, η Βαλέρια Μπρούνι Τεντέσκι γνωρίζει από πρώτο χέρι ότι οι ηθοποιοί δεν είναι «κανονικοί» άνθρωποι. Από τις ακραίες εξουθενωτικές πρόβες και τα μεταξύ τους εύθραυστα φλερτ έως την υπερβάλλουσα δραματικότητα και το συνεχές κρυφτούλι με τον κίνδυνο, οι γεμάτοι ορμή νεαροί ηθοποιοί πασχίζουν να αποδείξουν ότι δεν έχουν σχέση με τους μικροαστούς γονείς τους ή τους καθωσπρέπει ανθρώπους. Δεν καταφέρνουν να είναι πάντα πειστικοί. Όμως δεν μπορείς να τους αρνηθείς τη συμπάθεια, ειδικά όταν συνειδητοποιούν ότι είναι κι εκείνοι θνητοί με σάρκα και οστά. Η σκηνοθέτρια δεν νοσταλγεί, ούτε ηθικολογεί μιλώντας για το σοκ της θνητότητας που βιώνουν κάποια στιγμή οι νεαροί ήρωές της. Το έργο της δεν αφορά μόνο το πέρασμα του χρόνου ή το άδειασμα της κλεψύδρας. Το μελαγχολικό «Για πάντα νέοι» μιλά κυρίως για το τίμημα της ανίκητης αισιοδοξίας που καλούνται να πληρώσουν κάποιοι αμετανόητοι ρομαντικοί.

ΑΚΟΜΗ

►►► Το «**Τοτέμ**» (Totem) (**) η δεύτερη ταινία της Μεξικάνας Λίλα Αβιγιές που έφτασε στην πεντάδα των διεθνών Όσκαρ μιλάει για την απώλεια με όχημα τη συγκινητική ερμηνεία ενός μικρού κοριτσιού. ►►► Ο κορυφαίος ίσως σύγχρονος Βούλγαρος σκηνοθέτης, ο Στέφαν Κομαντάρεφ με «**Τα μαθήματα της Μπλάγκα**» (**) δίνει μια ακόμη σκληρή εικόνα της μετακομμουνιστικής Βουλγαρίας. ►►► Οι «**Ελευσίνιοι**» (**) του Φίλιππου Κουτσαφτή έρχονται δύο δεκαετίες μετά από την «**Αγέλαστο πέτρα**», αλλά χωρίς να φτάνουν στο επίπεδο εκείνης της ξεχωριστής, πολυβραβευμένης ταινίας. ►►► Το παιδικό animation «**Ο χορός των φαντασμάτων**» (The Canterville Ghost) (**) των Κιμ Μπέρντον και Ρόμπερτ Τσάντλερ βασίζεται στο «**Φάντασμα του Κάντερβιλ**» του Όσκαρ Γουάιλντ.

JUST THE NOTES

Για πάντα νέοι ***
Η αιώνια έφηβη Βαλέρια Μπρούνι Τεντέσκι

Ghostbusters: Η αυτοκρατορία του πάγου **
Η εποχή των παγετώνων

Back to Black **
Καλλιτεχνική ιδιοφυΐα, αυτοκαταστροφική προσωπικότητα

Στενές επαφές με τον διάβολο **1/2
Όλα για την τηλεθέαση

Τοτέμ **1/2
Ο πόνος της απώλειας

Τα μαθήματα της Μπλάγκα **1/2
Μαθήματα πολιτικής οικονομίας

Οι Ελευσίνιοι **
Η επιστροφή του Φίλιππου Κουτσαφτή στην Ελευσίνα

Ο χορός των φαντασμάτων **
Με το πνεύμα του Όσκαρ Γουάιλντ

* ΑΔΙΑΦΟΡΗ
** ΜΕΤΡΙΑ
*** ΚΑΛΗ
**** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

Asynografies stin Tainiothiki ths Elladas

Ghostbusters: Η αυτοκρατορία του πάγου (GHOSTBUSTERS: FROZEN EMPIRE) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τζίλ Κέναν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Πολ Ραντ, Μπιλ Μάρει, Κάρι Κουν, Φιν Γούλφχαρντ, Νταν Ακρόνιτ, ΜακΚένα Γκρέις

Η συνεργασία παλιών και νέων Ghostbusters κρίνεται πιο αναγκαία από ποτέ, λόγω μιας πανάρχαιας οντότητας που απειλεί με ολοκληρωτικό ψύχος τον πλανήτη.

Μετά από την προ 4ετίας πετυχημένη ανανέωση της κλασικής επιτυχίας των 80s («Ghostbusters: Legacy») ακολουθεί ένα λιγότερο πρωτότυπο σίκουελ που επιχειρεί να ενισχύσει την παρουσία της νέας γενιάς (η δυναμική έφηβη της οικογένειας Σπένγκλερ διστάζει να βρει τη θέση της μεταξύ έρωτα και καθήκοντος). Οι Μπιλ Μάρει και Νταν Ακρόνιτ ηγούνται της παλιοπαρέας, αλλά οι πάλαι ποτέ θανατηφόρες κωμικά ατάκες σπάνια βρίσκουν τον στόχο τους. Αναπόφευκτα το ενδιαφέρον στρέφεται προς το κομμάτι της δράσης (η παγωμένη Νέα Υόρκη ξανά στο επίκεντρο με τα ειδικά ψηφιακά εφέ να προσφέρουν χορταστικές σκηνές χάους), αλλά και πάλι μη φανταστείτε κάτι το συνταρακτικό.

Back to Black **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Σαμ Τέιλορ-Τζόνσον ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Μαρίσα Αμπέλα, Τζακ Ο'Κόνελ, Έντι Μάρσαν, Τζούλιετ Κόαν, Λέσλι Μάνβιλ

Η ζωή της Έιμι Γουάινχαουζ από τις μέρες που ήταν άγνωστη μέχρι την εποχή της καταξίωσης και τον τραγικό της θάνατο σε ηλικία μόλις 27 ετών.

Η ταινία παρουσιάζει τη Γουάινχαουζ ως ιδιοφυή μουσικό, αλλά και τρομερά ευάλωτη συναισθηματικά—ο έρωτάς της για τον Μπλέικ τη σημαδεύει—και αυτοκαταστροφική γυναίκα. Δεν προσφέρει τίποτα σε επίπεδο πληροφορίας η ταινία (ο εθισμός της σε αλκοόλ και ουσίες, το εκρηκτικό ταμπεραμέντο και η μοιραία σχέση με τον λάθος άντρα) ενώ λείπουν οι αιχμές για τη μουσική βιομηχανία ή για τον ρόλο των γονιών της Έιμι στη ζωή της. Οι καλές ερμηνείες της Μαρίσα Αμπέλα («Industry») και κυρίως των δεύτερων ρόλων (η θαυμασία Λέσλι Μάνβιλ στον ρόλο της γιαγιάς την οποία υπεραγαπούσε) προσφέρουν πόντους στο έργο, που έχει πλούσιο παρασκήνιο γύρω από το πώς εμπνεύστηκε η Γουάινχαουζ τις μεγαλύτερες επιτυχίες της.

Στενές επαφές με τον διάβολο

(LATE NIGHT WITH THE DEVIL) **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κόλιν & Κάμερον Κερνς ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ντέιβιντ Νταστμάλκιαν, Λόρα Γκόρντον, Φέισαλ Μπάτσι, Ίαν Μπιλς

Σε δημοφιλές αμερικανικό τηλεοπτικό σόου των 70s ο παρουσιαστής φιλοξενεί στο στούντιο τη μέρα του Halloween μια ξεχωριστή επισκέπτρια, για να ανεβάσει τα νούμερα τηλεθέασης.

Η ζωντανή μετάδοση του υπνωτισμού ενός 12χρονου κοριτσιού που υποτίθεται ότι έχει καταληφθεί από ένα σατανικό πνεύμα, είναι βούτυρο στο ψωμί για το σκηνοθετικό δίδυμο που χρησιμοποιεί την ψευδοντοκιμαντερίστικη αισθητική για να καθλώσει τον θεατή. Η κλιμακούμενη ένταση απέναντι στην ορθολογιστική στάση ενός δύστροπου συνεργάτη της εκπομπής, ο οποίος επιχειρεί να αποκαλύψει την απάτη της υπνωτίστριας, προσφέρουν ένα δυνατό κοκτέιλ αγωνίας και τρόμου, που κορυφώνεται σε ένα ξέσπασμα βίας που θα λατρέψουν οι φαν των camp θρίλερ.

Κάποιος σε ψάχνει. Ψάξε τον κι εσύ και επικοινωνήσε μαζί του στο www.athensvoice.gr/stiles/se-eida.

ΣΕ ΕΙΔΑ ΣΤΟ LIVE

Γεια, σε είδα στο Lazy club, φορούσες μαύρα ρούχα και γυαλιά, ήσουν με μια φίλη σου. Κοιταζόμασταν σε κάποια φάση. Λάθος μου που δεν ήρθα να σου μιλήσω. Ακόμα και να κάνω λάθος, δεν τρέχει κάτι εννοείται, να είσαι καλά.

ΣΕ ΕΙΔΑ ΣΤΟ ΜΕΤΡΟ, ΟΜΟΡΦΗ ΞΑΝΘΟΥΛΑ

Μπλε γραμμή προς Αεροδρόμιο, μπήκα με έναν φίλο μου στο Αιγάλεω κατά τις 22:30. Καθόσουν διαγωνίως απέναντί μου, φορώντας ένα όμορφο μαύρο σύνολο με λευκές γραμμές και κοντές γόβες. Το σημαντικότερο: Ήσουν πανέμορφη, ξανθιά με ανοιχτόχρωμα μάτια. Είμαι καστανόξανθος και φορούσα μαύρο πόλο και γκρι παντελόνι (και μάσκα COVID). Θεωρώ πως ήμουν αρκετά διακριτικός και σε κοιτάξα μόνο λίγες φορές, παρ' ότι σε έπιασα και εσένα να με κοιτάς. Όταν σπκώθηκες να κατέβεις στον Ευαγγελισμό, σου έπεσε η κάρτα για τα ΜΜΜ, και όπως τη σπκώσες με κοίταξες στα μάτια για μια τελευταία φορά. Τότε κατάλαβα ότι έκανα βλακεία που δεν σου έγραψα κάπου το τηλέφωνό μου να σου το δώσω μήπως θελήσεις να μου στείλεις μήνυμα. Ελπίζω να μην είναι πολύ αργά τώρα, θέλω να σε ξαναδώ.

ΑΝΑΜΟΝΗ ΓΙΑ ΚΤΕΟ

Κόμβος Κηφισίας. Περιμέναμε τα αυτοκίνητά μας μαζί! Σε είδα και μου έκανε εντύπωση, βαμμένη ξανθιά σε total grey outfit! Ήμασταν παρκαρισμένοι και δίπλα και μου είπες να περάσω, αλλά σου έδωσα προτεραιότητα θα ήθελα να σε ξαναδώ!

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΑΤΤΙΚΑ

Πανεπιστημίου. Διασταυρώθηκαν τα βλέμματά μας για ώρα. Αν το δεις, στείλε.

ΚΤΕΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-ΑΘΗΝΑ

Κώστα, σε είδα ξανά, αυτήν τη φορά στον Κηφισό, το βράδυ της Τετάρτης 3/4. Εσύ έφευγες για Πεδίο Άρεως για να κλείσεις το δρομολόγιο, εγώ ανέβαινα Θεσσαλονίκη. Άραγε θα συμπέσουν ποτέ ξανά τα δρομολόγιά μας;

ΦΛΕΡΤ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ!

Γοπητευτικέ ταμιά, Σάββατο

απόγευμα. Κάναμε όλη τη συναλλαγή με τα μάτια μας καρφωμένα ο ένας στον άλλο και με ένα ωραίο χαμόγελο. Σου είπα τον τρόπο που κάποιος μπορεί να θυμάται το τηλέφωνό μου όταν μου το ζήτησες για την απόδειξη. Και είπες, δύσκολο νούμερο. Πεταλούδες στο στομάχι όταν έφυγα.

ΜΑΤΙΑ

Ακάκιος. Καθώς έφευγα κοιταζόμασταν, δεν μπορούσαμε να μιλήσουμε για ευνόητους λόγους. Αν το δεις, στείλε εδώ.

360

Σε είδα στο 360 το βράδυ του Σαββάτου. Ήμουν στις σκάλες με τον κολλητό μου. Κατέβηκες και εσύ με τη φίλη σου. Ήσουν ντυμένη με ένα ασπρόμαυρο φόρεμα. Στάθηκες για λίγα λεπτά έξω από τον σταθμό. Θέλω να σε δω.

ΒΟΛΤΑ ΣΤΟΝ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟ

Θησείο. Παρασκευή πρωί, κοιταχτήκαμε έντονα. Δεν ξέρω αν θα το δεις, αλλά θέλω πολύ να σε ξαναδώ.

ΣΤΟΝ ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΥΛΟ

Σε είδα σήμερα στον Κόκκινο Μύλο, είχες βγάλει βόλτα τον σκύλο σου, εγώ ήμουνα σε ένα ημιμπόγιο και έφτιαχνα την πόρτα, συναντήθηκαν τα βλέμματά μας και χαμογελάσαμε και οι δύο. Έχεις πολύ όμορφο χαμόγελο, θα ήθελα να το ξαναδώ.

ΚΟΚΚΙΝΟΜΑΛΛΑ

Περίμενες να περάσεις τον δρόμο στο διάζωμα στη Ιερά Οδό στην Αίγλη. Ήμουν στο γκρι αυτοκίνητο και κοιταχτήκαμε έντονα. Κόκκινο καρέ μαλλί και φόραγες μακρύ μπουφάν.

TENNIS MATCH

Ζωγράφου. Με είδες στον δρόμο με τη ρακέτα και μου είπες ότι έψαχνες αντίπαλο στο τένις... Δεν κανόνισαμε όμως αγώνα, το αφήσαμε στην τύχη! Μήπως φοβήθηκες ότι θα σε κερδίσω; Έβαλα στοίχημα με φίλη να γράψω εδώ μπας και γίνει παιχνίδι...

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ

29/03, 19:00, ΑΘΗΝΑ ΠΡΟΣ ΒΟΛΟ

Ταξιδεύαμε μαζί. Με είδες, σε είδα, και κάτι μου λέει ότι έπρεπε να είχαμε μιλήσει.

Εγώ με μακριά μαλλιά και ακουστικά over ear, εσύ με ένα γεμάτο σακίδιο πλάτης που το πήρες και στη στάση μαζί σου. Καθόμουν στις πρώτες θέσεις, εσύ αρκετά πίσω. Κοιταζόμασταν αρκετά και λίγο ντροπαλά. Κατεβήκαμε και οι δύο Βόλο. Πλάκα θα είχε να σε έβρισκα εδώ...

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΑΒ

Μπήκες στον σταθμό Εθνικής Άμυνας, κατέβηκες στο Σύνταγμα. Είμαι η κοπέλα που στεκόταν απέναντι με το ριγέ πουκάμισο. Βιάστηκα προς τη μετεπιβίβαση προς Ελληνικό να σε προλάβω αλλά είχες φύγει.

FERRY POSEIDON, ΑΙΓΙΝΑ ΠΡΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

Δε θα ξεχάσω ποτέ το χαμόγελο και τα πράσινα μάτια σου. Όταν έπεσαν οι άγκυρες, ήμασταν στη λάθος πλευρά, πίσω από όλους τους οδηγούς, είχαμε ξεμείνει εγώ, εσύ και η φίλη σου. Από τον θόρυβο φοβήθηκες, χαμογέλασα, ήθελα να σε αγκαλιάσω τόσο... και μου χαμογέλασες. Δεν έχει περάσει στιγμή να μη μετανιώνω που δε σου μίλησα αλλά ντράπηκα τη φίλη σου. Δεν ξέρω αν θα μπορέσω να σε βγάλω από το μυαλό μου και τότε, αλλά μπροστά μου είδα ακριβώς ό,τι έψαχνα πάντα.

ΠΑΜΕ ΑΚΡΟΠΟΛΗ;

Γιάννη, έχω ήδη μετανιώσει που δεν σου έδωσα το τηλέφωνό μου. Σε σκέφτομαι όπως είπες...

ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΣΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΒΑΓΟΝΙ

ΗΣΑΠ Θησείο - Βικτώρια. Ήμασταν τόσο κοντά... Αισθάνθηκα αμήχανα να σε κοιτάξω μέσα στα μάτια, να σου μιλήσω... Κι από όταν σε έχασα στο πλήθος, μετανιώνω που δεν το έκανα.

THE BLIND BUTLER

Σε είδα στο Blind Butler στην Καλλιθέα. Μαύρο παντελόνι και ροζ μπλούζα. Είχες ξανθά μαλλιά και καθόσουν με τις φίλες σου.

ΝΤΥΜΕΝΟΣ «ΜΠΙΡΑ»

Ήσουν με άλλους μεσκαράδες σε μία γωνία στη Χαμοστέρνας, ήσουν ντυμένος «μπίρα». Σου χαμογέλασα και με χαιρέτησες... Κρίμα που δεν σταμάτησα...

Φαντάζομαι, θα το ξέρεις ότι ο κόσμος δεν είναι καθόλου καλά! Γνωριστήκαμε εντελώς τυχαία σε γενέθλια κοινού φίλου. Αυτή ψηλή ξανθιά, πολύ ωραία κοπέλα, μου άρεσε από την πρώτη στιγμή. Κρατήσαμε επαφή, μιλούσαμε στα social, βρεθήκαμε και για καφέ. Όλα καλά μέχρι εδώ. Έρχεται, λοιπόν, πρώτη φορά για καταστασούλα στο σπίτι μου, μπαίνει σε κάποια φάση στο μπάνιο και γυρνώντας πάλι στο σαλόνι μου λέει «πες μου ότι το καρτί υγείας δεν το χρησιμοποιείς γι' αυτό που φαντάζομαι». Της απαντάω «γι' αυτό λέγεται υγείας, γιατί το χρησιμοποιώ γι' αυτό που φαντάζεσαι!» Εκείνη την ώρα έκανε λες και άκουσε δεν ξέρω κι εγώ τι. Την ένιωσα αρκετά ψυχρή μετά από αυτό, είδαμε μια ταινία και έφυγε. Από τότε προσπάθησα δυο τρεις φορές να επικοινωνήσω μαζί της, αυτή τίποτα...

Τώρα πώς προέκυψε ολόκληρο θέμα από ένα καρτί υγείας; Θα σε συμβούλευα να μην προσπαθήσεις να της ξαναστείλεις γιατί δεν βρίσκω το νόημα. Έτσι κι αλλιώς, από τη στιγμή που εξαφανίστηκε και δεν είπε τίποτα ξεκάθαρα, είναι σαν να σου έδωσε την απάντησή της. Δεν ψήνεται. Προχώρα παρακάτω.

Διαβάζω ανελλιπώς τη στήλη σου και είπα κι εγώ να σου πω τον πόνο μου. Έβγαίνα με ένα αγόρι λίγο μικρότερο από μένα. Δηλαδή εγώ είμαι 30 και εκείνος 27. Τα περιεργα ξεκίνησαν όταν βγαίναμε για φαγητό ή ποτό. Πάντα πλήρωνα εγώ και δεν το λέω γιατί δεν ήθελα να κεράσω. Απλά μια φορά και αυτός δεν έκανε κίνηση να πληρώσει. Μου έλεγε ότι μένει στην Εκάλη, σε μια υπέροχη μονοκατοικία με ποίνα και γήπεδο τένις που ποτέ δεν είχα δει. Γενικότερα, ήξερα ελάχιστα πράγματα για τη ζωή του, αλλά δεν δίνω και πολλή σημασία σε τέτοια εγώ. Από ένα σημείο και μετά άρχισα να καταλαβαίνω ότι μου λέει ψέματα, γιατί όποτε του έλεγα να μου δείξει καμιά φωτογραφία ή να πάμε από το σπίτι του, πάντα έβρισκε μια δικαιολογία. Πώς να ψάξω τι γίνεται; Με έχει ξενερώσει λίγο αυτή η κατάσταση. Λες όντως να μου λέει ψέματα;

Αντε καλέ που σου λέει ψέματα... Μου φαίνεται φουλ ξενέρωτο να μεις στη διαδικασία, πάντως, να κάνεις την «Αγγελική Νικολούλη» στα καλά καθούμενα. Απλώς την επόμενη φορά που θα βγει, εάν δεν θες να ξανακεράσεις, πες του το χύμα και μοιραστείτε τα. Αργά ή γρήγορα θα αποκαλυφθεί από μόνη της η αλήθεια.

Έχω να σου διηγηθώ story από γκομενάκι που τελικά πολύ με απογοήτευσε, να ξέρεις. Μιλούσα σε μια εφαρμογή γνωριμιών με ένα παιδί, η επικοινωνία μας έγινε όλο και πιο συχνή, πολύ νορμάλ, σχεδόν ρομαντικά θα έλεγα. Άρχισα να την πατάω πολύ άσχημα μαζί του. Φυσικά ανταλλάξαμε τηλεφώνια και Instagram, στέλναμε φωτογραφίες ο ένας στον άλλο, πρωί-μεσημέρι-βράδυ μηνύματα, κανονική σχέση σαν να λέμε. Νόμιζα ότι το πηγαίναμε σοβαρά. Του πρότεινα να βγούμε, αλλά αυτός πάντα κάτι είχε να κάνει και δεν μπορούσε. Μια μέρα εντελώς στα ξαφνικά, μου στέλνει αν ψήνομαι για τριό. Απογοητεύτηκα τόσο πολύ! Τι τριό; Εδώ δεν έχουμε φιληθεί. Δυστυχώς, αυτό δεν πήγε πολύ καλά. Αρχίσαμε μια πολύ έντονη στιχομυθία, τού είπα ότι μόνο το σεξ τον ενδιαφέρει και θα προσπαθούσε να με πείσει ότι έτσι θα χτίσουμε μια καλή σχέση χωρίς στερεότυπα. Πες μου τη γνώμη σου, κάνω λάθος που τον αποφεύγω;

Κανένα λάθος δεν κάνεις. Μια χαρά τα είπες, όπως τα ένιωθες. Προστατεύεις τον εαυτό σου, μένεις πιστή στα δικά σου θέλω, δεν παρασύρσεις, και αυτό είναι το καλύτερο που χρειάζεται όλοι να κάνουμε. Πώς να το πάτε σοβαρά – που καταλαβαίνω πως θέλεις – όταν χωρίς καν να έχετε συναντηθεί, σου προτείνει να βρεθείτε για σεξ με τρίτο άτομο; Πας παρακάτω με συνοπτικές διαδικασίες.

© JOHN HOLMES

COSMIC TELEGRAM

Από την ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ

ΜΗ ΧΑΣΕΙΣ

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο athensvoice.gr/zodia

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Κρίσιμη εβδομάδα, Κριέ μου. Οι αποκαλύψεις σε συντονίζουν στην πραγματικότητα. Η πρώτη ηλιακή έκλειψη στο ζώδιό σου στις 8 Απριλίου μαζί με την προηγούμενη έκλειψη στις 25 Μαρτίου στον Ζυγό, σε ωθούν να ασχοληθείς με τις διαπροσωπικές σχέσεις. Μην εκπλήσσεσαι με όσα έχουν δεδομένη εξέλιξη. Να είσαι αμερόληπτος σχετικά με τα οφέλη μιας σχέσης. Όσα σε ταλαιπωρούν δεν είναι και «ενδιαφέροντα». Εσύ που είσαι σε σχέση, μην περιμένεις το ταίρι σου στη γωνία μέχρι να κάνει λάθος. Μην θελοτυφλείς για να αποφύγεις καταστάσεις, είναι ανώφελο. Οι ελεύθεροι, μην ασχολείστε με τοξικές επιλογές του παρελθόντος.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καρκίνε μου, η έκλειψη στο ζώδιο του Κριού λειτουργεί σαν ορόσημο στα επαγγελματικά. Επανερχονται παρελθοντικές προτάσεις και συνεργασίες. Ήλιος, Ερμής, Αφροδίτη και Σελήνη στο ζώδιο του Κριού δημιουργούν παρορμήσεις και αυτό συγκυρίζει είτε εσένα είτε όσους συναναστρέφεται. Προκύπτουν θέματα που αφορούν την εκπαίδευση, ενώ υπάρχει απόκλιση μεταξύ σκέψης και πράξης. Αν είσαι σε σχέση, μη νευριάζεις με τα πάντα και μην έχεις καχύποπτη συμπεριφορά. Το drama πολλοί αγάπησαν, τον/την drama queen κανείς. Για τους ελεύθερους, δεν είναι ώρα για νέες σχέσεις.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Ζυγέ μου, η νέα Σελήνη και η έκλειψη φέρνουν εξελίξεις στα διαπροσωπικά σου. Δεν αποκλείεται να θυμηθείς -ή και να σε θυμηθούν;- καταστάσεις και άτομα του παρελθόντος, ειδικά αν έχεις εκκρεμότητες. Μην πάρεις σημαντικές αποφάσεις τώρα αλλά επιστράτευσε τη «ζυγίστικη» διπλωματία σου για να την παλέψεις. Στα ερωτικά σου, ίσως ανασυρθούν ζητήματα ή και πρόσωπα από το παρελθόν. Αν είσαι σε σχέση, προσέγγισε όσα σε απασχολούν με καλή διάθεση και διπλωματία, για να βγάλεις άκρη. Οι ελεύθεροι ετοιμαστείτε για μια γνωριμία ή εξέλιξη σε μια πρόσφατη γνωριμία. Τα γεγονότα είναι σημαντικά μεν, αλλά θα προχωρήσουν και θα ξεδιπλωθούν λίγο αργότερα.

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Αιγοκεράκι μου, η κρίσιμότερη και εντονότερη περίοδος του μήνα ξημέρωσε. Σε απασχολούν θέματα που αφορούν το σπίτι ή και ακίνητη περιουσία. Μπορείς να συσφίξεις τις σχέσεις με την οικογένεια και ίσως προκύψει μια σχετική οικονομική διευκόλυνση. Μην βιαστείς να υλοποιήσεις σχέδια ή προτάσεις. Τελευταία καταπιέζεις συναισθηματικά και σε έχει πιάσει μια μουντρουχία. Αν έχεις σχέση, δεν είσαι ιδιαίτερα ερωτικός, γιατί σε απασχολούν ζητήματα του σπιτιού. Μην δίνεις περισσότερη σημασία σε τούβλα και ντουβάρια απ' ό,τι στον άνθρωπό σου. Οι ελεύθεροι θα έχουν από το πουθενά έντονα συναισθήματα, κυρίως παρορμητικά.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Αγαπημέ μου Ταύρε, η εβδομάδα σε βρίσκει στο κέντρο των εξελίξεων. Η ηλιακή έκλειψη δεν σε επηρεάζει μια και είσαι συνθησισμένος στην πίεση. Όμως η όψη Άρη-Κρόνου προκαλεί ρήξεις στις σχέσεις με φίλους. Ερχονται αποκαλύψεις και αχρείαστα τοξικά σκηνικά. Αντιμετωπίζεις οικονομικά εμπόδια όμως μαθαίνεις από τα λάθη σου. Στα ερωτικά σου, η ατονία σου αποτυπώνεται στην εμφάνισή σου, πράγμα που δεν είναι ελκυστικό για τους άλλους. Ανάκτησε την αυτοπεποίθησή σου. Αν έχεις σχέση, μην ακούς όσους σου βάζουν λόγια. Αν είσαι ελεύθερος, μην περιμένεις τον prince charming καβάλα στο άλογο.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Σημαντική η εβδομάδα, Λιονταράκι. Σε απασχολούν μακρινά ταξίδια, νομικά θέματα και σπουδές. Θα έχεις άμεσα νέα, ειδικά αν είχες κάνει ήδη ενέργειες, αλλά πρόσεχε τα διαδικαστικά. Στα μέσα της εβδομάδας αντιμετωπίζεις οικονομικά ζητήματα με τρίτους, συνεταιίρους, εφορία, φορείς και λοιπούς οργανισμούς. Τα ερωτικά σου ευνοούνται, αλλά τα φαινόμενα σου προκαλούν αμφιβολίες. Αν είσαι σε σχέση, κάνε ουσιαστική συζήτηση, όχι αγώνα δρόμου για το ποιος θα επιτεθεί πρώτος. Οι ελεύθεροι, ίσως εκμεταλλευτείτε, σαρκικά τουλάχιστον, μια νέα γνωριμία μικρής διάρκειας.

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Σκορπιέ μου, οι επόμενες μέρες είναι απαιτητικές. Ίσως προκύψουν από το πουθενά ξαφνικές υποχρεώσεις που μπορεί να σε αποπροσανατολίσουν. Όμως μην παραμελείς τον εαυτό σου. Βάλε προτεραιότητες, γιατί αυτό θα παίξει ρόλο και στη διάθεσή σου. Με την αναμπουμπούλα στην καθημερινότητά σου αφήνεις για λίγο στην άκρη τα ερωτικά. Η σύννοδος Άρη-Κρόνου σε κάνει λίγο απόλυτο, ίσως και αυταρχικό, απέναντι στους άλλους. Αν έχεις σχέση, θα δεις πως αυτό ενοχλεί λίγο το ταίρι σου. Αν είσαι ελεύθερος, η έντασή σου πιο πολύ απομακρύνει κόσμο παρά προσελκύει, χωρίς να το καταλαβαίνεις. Γίνε πιο συζητήσιμος για να εξελίξεις όπως θα ήθελες την ερωτική σου ζωή.

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Υδροχόε μου, θα έχεις εντάσεις με άτομα του στενού σου κύκλου, όπως φίλους, συγγενείς ακόμα και γείτονες. Ίσως επανέλθουν ζητήματα που αφορούν έντονα συναισθήματα, στα οποία κάποτε φάνηκε ανίκανος να ανταποκριθείς. Θα είσαι διστακτικός και εσωστρεφής. Κινείσαι κυρίως παρασκηνιακά και συμπεριφέρεσαι σαν να κρύβεις κάτι. Στα ερωτικά, νοιάζεσαι μόνο για το παρελθόν και την επούλωση πληγών. Θα είσαι πολύ παρορμητικός. Αν είσαι σε σχέση, ένα παρελθοντικό ζήτημα έρχεται ξανά στην επιφάνεια. Αν είσαι ελεύθερος, μια τυχαία συνάντηση με ένα παλιό σου flirt ίσως αναζωπυρώσει έναν παλιό έρωτα.

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Διδυμάκι, με τη νέα Σελήνη στο ζώδιο του Κριού και την ταυτόχρονη έκλειψη, έρχονται στο προσκήνιο οι φιλίες. Ακού τι λέγεται και πώς για αποφυγή παρεξηγήσεων. Αν ψάχνεις δουλειά, μην παρασύρεσαι από βλακώδεις προτάσεις που ακούγονται απλά καλές. Στα ερωτικά σου, όσα δεν έχουν ειπωθεί ενώ πρέπει, βγαίνουν στην επιφάνεια. Αν είσαι ελεύθερος και ψάχνεις για περιπετειούλες, έρχονται απλόχερα. Αν είσαι σε σχέση, τα παρορμητικά σενάρια δεν αποτελούν κίνητρο συζήτησης. Στη δουλειά ίσως νιώθεις ανεπαρκής. Αυτό δεν ισχύει. Θα ανταμειφθείς, απλώς όχι άμεσα. Δώσε βάση στα σημάδια του σύμπαντος, κάτι θέλει να σου πει.

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Παρθένε μου, υπάρχει στον αέρα μια εσάνς του τύπου «τι τραβάω και δεν το μαρτυράω;» Η έκλειψη επηρεάζει τα οικονομικά σου, ότι χειρότερο, και σε κουράζοντας σε απασχολεί η συμπεριφορά των άλλων. Τα ερωτικά σου έχουν περάσει σε δεύτερη μοίρα. Δεν λες να καταλάβεις τη φύση των καταστάσεων και είσαι υποκειμενικός. Ετοιμάσου για παράξενες συναντήσεις και συζητήσεις. Αν έχεις σχέση, δώσε χώρο και χρόνο στο ταίρι σου. Μην ασκείς πίεση. Αν είσαι ελεύθερος, κάποιος από τον περίγυρό σου δημιουργεί άβολο κλίμα μεταξύ σας.

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Τοξότη μου, αυτήν την εβδομάδα έρχεται στο προσκήνιο η προσωπική σου ζωή. Μην παίρνεις πολύ αέρα, όμως, γιατί θα μπερδευτείς με θέματα από το παρελθόν που επανεμφανίζονται βγάζοντάς σε από το πρόγραμμα. Στα ερωτικά σου, οι κινήσεις, οι επιλογές και οι ανατρεπτικές αποφάσεις που θα πάρεις τώρα θα είναι καθοριστικές. Να είσαι συνετός, όχι παρορμητικός. Αν είσαι δεσμευμένος, θα νιώσεις την ανάγκη να λύσεις κάποια προβλήματα με το ταίρι σου. Μόνο με διπλωματία θα το πετύχεις. Οι ελεύθεροι ευνοούνται στα νέα ξεκινήματα. Ίσως αυτό να είναι με κάποιο νέο πρόσωπο, ίσως όμως να είναι και με κάποιον παλιό έρωτα που επιστρέφει ξαφνιάζοντάς σε θετικά.

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Ψαράκι μου, πάρα πολύ κρίσιμη αυτή η εβδομάδα! Να προσέχεις την επικριτικότητα και τη συμπεριφορά σου. Αρπάζεσαι, παίρνεις πολύ προσωπικά τα πράγματα και αυτομαστιγώνεσαι. Μήπως έχεις θέσει πολύ ψηλά τον πήχη; Είναι καλή εβδομάδα για να διευθετήσεις εκκρεμότητες. Αν έχεις μόνιμη σχέση, ίσως γίνει κάποια αποκάλυψη σχετικά με ένα οικονομικό ζήτημα. Έχετε κοινό ταμείο; Έχει ο ένας πρόσβαση στα οικονομικά του άλλου; Δεν θα βάλω φτιλιές. Αν είσαι ελεύθερος, η σκέψη ενός «τραβήγματος» που δεν πήγε καλά σου δημιουργεί έντονες προθέσεις για επανασύνδεση. Μην προσπαθήσεις τώρα νέα εγχειρήματα.

* Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάσεις και τον ωροσκόπο σου

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Αθήνα, 8 Απριλίου 2024

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2023

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΝ ΜΕΣΩ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ – ΣΥΝΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος **Γιάννη Στουρνάρα** στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 8.4.2024

Η φετινή χρονιά έχει ιδιαίτερη σημασία για τις κεντρικές τράπεζες της ευρωζώνης, καθώς συμπληρώνονται 25 χρόνια από τη δημιουργία του ευρώ, που αποτέλεσε αναμφισβήτητο το σημαντικότερο βήμα προς την ευρωπαϊκή ενότητα. Στη διάρκεια αυτής της 25ετίας, η ενταίο νομισματική πολιτική βρέθηκε αντιμετώπιση με πολλαπλές προκλήσεις. Οστόσο, η εμπειρία που αποκτήθηκε είναι εξαιρετικά πολύτιμη και προσφέρει σημαντικά διδάγματα, τα οποία καλούμαστε να αξιοποιήσουμε ως ανάχωμα σε τυχόν μελλοντικές κρίσεις. Σε έναν κόσμο που πλήττεται από αλληλένδετες διαταραχές από την πλευρά της προφοράς, κυρίως λόγω γεωπολιτικών εντάσεων, μια βασική προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής είναι η αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων.

Σε ένα περιβάλλον αυξημένης διεθνούς αβεβαιότητας, η αναβίωση του αξιόχρεου της χώρας στην επενδυτική κατηγορία το προηγούμενο έτος σηματοδοτεί την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία. Οι θετικές αξιολογήσεις της ελληνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, σε συνθήκες πολλαπλών κρίσεων, καταδεικνύουν την αξιοπιστία των πολιτικών που υιοθετήθηκαν και την ανθεκτικότητα της οικονομίας σε αρνητικές διαταραχές. Το γεγονός ότι χρειάστηκαν 13 χρόνια για την επιστροφή της χώρας στην επενδυτική κατηγορία υποδηλώνει ότι η εμπιστοσύνη και η αξιοπιστία στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής είναι κρίσιμους παράγοντες που ανακτώνται πολύ δύσκολα αν χαθούν. Πολιτική σταθερότητα, δημοσιονομική σταθερότητα, χρηματοπιστωτική σταθερότητα, είναι δημόσια αγαθά και πρέπει να διαφυλαχθούν ως κέρη ασφαλισμού, ειδικά στην Ελλάδα που μόλις πριν λίγα χρόνια εξήλθε από τη μεγαλύτερη οικονομική κρίση στη σύγχρονη ιστορία της.

Διεθνές περιβάλλον

Ο ρυθμός μεγέθυνσης της παγκόσμιας οικονομίας επιβραδύνθηκε περαιτέρω το 2023. Στην ευρωζώνη η επιβράδυνση υπήρξε πιο απότομη εξαιτίας: (1) της υποτονικής διεθνούς ζήτησης, (2) του υψηλού κόστους εισροών παραγωγής, παρά την αποκατάσταση των διεθνών υλοιστόνων αξιών μετά την πανδημία, (3) των περιοριστικών χρηματοπιστωτικών συνθηκών, που επηρέασαν δυσμενώς τις επενδύσεις και (4) της περαιτέρω μείωσης των πραγματικών εισοδημάτων λόγω της ταχύτερης απόδοσης του πληθωρισμού, παρά τις έκτακτες δημοσιονομικές ενισχύσεις. Παρ' όλα αυτά, η παγκόσμια οικονομία φαίνεται να ανασταίνεται προς ομαλή σταθεροποίηση, επιδεικνύοντας μεγάλη ανθεκτικότητα στις πρόσφατες κρίσεις, ενώ ο κίνδυνος σφαιρικής απασυμμεταβολής υποχώρησε μετά τις κρίσιμες παρεμβάσεις των νομισματικών και δημοσιονομικών αρχών.

Ο παγκόσμιος πληθωρισμός υποχώρησε το 2023, λόγω της πιστωτικής πολιτικής των διεθνών τραπεζών, αλλά και της έγκρισης και σε σημαντικό βαθμό συντονισμένης αντίδρασης των κεντρικών τραπεζών. Στην ευρωζώνη, η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού αντανακλά κυρίως: (1) τη βελτίωση των συνθηκών προσφοράς, με την άμβλυνση των περιορισμών να παρατηρείται ήδη από τις αρχές του έτους, (2) τη μείωση των διεθνών τιμών της ενέργειας, (3) τη συνέχιση της αυστηροποίησης της νομισματικής πολιτικής, (4) την κάμψη της συνολικής εγχώριας ζήτησης και (5) τον περιορισμό της δυνατότητας των επιχειρήσεων να αυξήσουν τις τιμές μέσω της διεύρυνσης των περιθωρίων κέρδους, λόγω της μείωσης της ζήτησης. Εντούτοις, ο πυρήνας του πληθωρισμού παρέμεινε σε ανοδική πορεία, παρά τις ενδείξεις αποκλιμάκωσης κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, λόγω της μεγαλύτερης εμψύχησης του πληθωρισμού των υπηρεσιών και της αύξησης του μισθολογικού κόστους.

Η αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής συνεχίστηκε το 2023, αλλά με πιο ρυθμό στις περισσότερες οικονομίες. Λόγω της ταχύτερης του αναμενόμενου πλάτους του πληθωρισμού και των ανισοτήτων για περαιτέρω επιβράδυνση της συνολικής ζήτησης. Οι αυξήσεις των επιτοκίων από τις μεγάλες κεντρικές τράπεζες συνέβαλαν στη συγκράτηση των πληθωριστικών προσδοκιών σε χαμηλό επίπεδο, χωρίς σοβαρή επίπτωση στην αγορά εργασίας, η οποία γενικά παρέμεινε ανθεκτική. Η πιο πρόσφατη νομισματική πολιτική επέδρασε όμως μειωτικά στις προσδοκίες των επενδυτών για τους ρυθμούς ανάπτυξης (ειδικά στην ευρωζώνη).

Ενιαία νομισματική πολιτική

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ συνέχισε να αυξάνει τα βασικά επιτόκια μέχρι και το γ' τρίμηνο του 2023. Τα βασικά επιτόκια αυξήθηκαν έξι φορές το 2023, με το επιτόκιο της διεκδικημένης αποδοκίας καθιερωμένο να διαμορφώνεται σε 4% από το Σεπτέμβριο του 2023. Οι αποφάσεις για το επίπεδο των επιτοκίων συνάδουν με βάση τα εκάστοτε διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία και με οριζόντια την επόμενη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως και επανεξετάζονται η κατάσταση της οικονομίας της ευρωζώνης και επαναξιολογούνται οι προοπτικές του πληθωρισμού.

Παράλληλα, ελήφθησαν μέτρα για τη σταδιακή μείωση του μεγέθους του ισολογισμού του Ευρωσυστήματος. Μετά το μέσο του έτους σταμάτησαν οι επανεπενδύσεις τίτλων που είχε αποκτήσει το Ευρωσυστήμα μέσω του προγράμματος APP (Asset Purchase Programme). Μεταξύ Μαρτίου και Ιουνίου του 2023, οι εν λόγω επανεπενδύσεις μειώθηκαν με σταθερό ρυθμό €15 δισεκ. κατά μέσο όρο ανά μήνα. Επίσης, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2024 θα μειώνονται οι επανεπενδύσεις το πρόγραμμα PAPP (Pandemic Emergency Purchase Programme) με ρυθμό €7,5 δισεκ. κατά μέσο όρο ανά μήνα, μέχρι το τέλος του έτους, όπως και αυτές θα σταματήσουν.

Τέλος, από το τέλος Σεπτεμβρίου του 2023, το επιτόκιο των υποχρεωτικών ελαχίστων αποθεματικών των τραπεζών στις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕΘΚΤ) ορίστηκε σε 0%. Η απόφαση αυτή συμβάλλει στη μετακίνηση των μεταβολών των βασικών επιτοκίων του Ευρωσυστήματος στα επιτόκια της αγοράς χρήματος και προάγει την αποτελεσματικότητα της ενιαίας νομισματικής πολιτικής.

Η αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής είχε ως αποτέλεσμα τη σταδιακή μείωση της υπερβιολίσσουσε ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα το 2023. Η υποχώρηση από προηγήθηκε κυρίως από την αποπληρωμή μεγάλου μέρους της ρευστότητας που είχε αντληθεί μέσω TLTRO III λόγω λήξης ή εθελοντικής πρόωξης εξόδου.

Στο πλαίσιο της αυστηροποίησης της νομισματικής πολιτικής, επηρεάστηκαν δυσμενώς η κερδοφορία της ΕΚΤ και των ΕΘΚΤ, συμπεριλαμβανομένης της ΤΓΕ (η οποία ωστόσο παρέμεινε κερδοφόρα). Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι οι κεντρικές τράπεζες είναι θεσμικά όργανα, με αποστολή τη σταθερότητα των τιμών και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, και δεν επιδιώκουν το κέρδος. Οι προβλεπόμενες ζημιές αναμένεται να είναι προσωρινές και να καλυφθούν σύντομα από μελλοντικά κέρδη. Η αξιοπιστία των κεντρικών τραπεζών καθορίζεται κυρίως από την ικανότητά τους να εκπληρώσουν τον πρωταρχικό τους σκοπό και να συμβάλουν στη μακροοικονομική μεγέθυνση άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου, αλλά και η εκτίμηση των οίκων ότι το σωφές αποτέλεσμα των εκλογών οδηγεί σε πολιτική σταθερότητα με προοπτικές συνέχισης της μεταρρυθμιστικής προσέγγισης.

Ελληνική οικονομία

Το δεύτερο εξάμηνο του 2023 τρεις εκ των τεσσάρων οίκων αξιολόγησης που αναγνωρίζονται από το Ευρωσυστήμα αναβίωσαν την πιστοληπτική αξιολόγηση του Ελληνικού Δημοσίου στην επενδυτική κατηγορία. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντικό ορόσημο που σηματοδοτεί την αναγέννηση της αξιοπιστίας της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής τα τελευταία χρόνια και της ανθεκτικότητας της ελληνικής οικονομίας, παρά την επίδραση του διεθνούς περιβάλλοντος και την αυξημένη αβεβαιότητα. Στην εξέλιξη αυτή συντέλεσαν οι σταθερά βελτιούμενες δημοσιονομικές επιδόσεις, υποστηρίξιμες από θετικούς και ισχυρούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου, αλλά και η εκτίμηση των οίκων ότι το σωφές αποτέλεσμα των εκλογών οδηγεί σε πολιτική σταθερότητα με προοπτικές συνέχισης της μεταρρυθμιστικής προσέγγισης.

Η ελληνική οικονομία στη διάρκεια του 2023 αναπείχθηκε με επιβραδυνόμενο αλλά ικανοποιητικό ρυθμό 2%, σημαντικό υψηλότερο από το μέσο όρο της ευρωζώνης, θετικό στη μέγιστη της οικονομίας συνέβαλαν κυρίως οι εξαγωγές, η ιδιωτική καταναλωτική και οι επενδύσεις.

Ο γενικός πληθωρισμός υποχώρησε σημαντικά στο 4,2%, χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ευρωζώνης. Οστόσο, ο πυρήνας του πληθωρισμού ολοκλήρωσε αυξητική πορεία και έφθασε στο 5,3% το 2023, παρά το γεγονός ότι από το μέσο του έτους παρατηρείται σταδιακή αποκλιμάκωσή του.

Η αγορά εργασίας συνεχίζει τη δυναμική της πορείας, αν και με πιο ήπιους ρυθμούς, με το ποσοστό ανεργίας να μειώνεται στο 11,1%. Πάντως, η αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από ενταίνουσα στενότητα σε σύγκριση με το πρόσφατο παρελθόν, ενώ οι επιχειρήσεις σε αρκετούς κλάδους της οικονομίας δυσκολεύονται να προσλάβουν προσωπικό σύμφωνα με τις ανάγκες τους, παρά τη σημαντική αύξηση των μισθών το 2023.

Η διεθνής ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, μετά τη σημαντική βελτίωση των προηγούμενων ετών, εμφάνισε ενδείξεις στασιμότητας ή και ελαφρώς υποχώρησης το 2023, προς το ένα ελαφρώς υποχώρησης περιβάλλον για τα διεθνώς εμπόρια. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι η ανταγωνιστικότητα ως μέσο ή κατά της αγοράς εργασίας ανά μονάδα προϊόντος συνέχισε να βελτιώνεται, καθώς το ονομαστικό κόστος εργασίας αυξήθηκε πολύ λιγότερο στην Ελλάδα από ό,τι στην ευρωζώνη. Σε όρους διαρθρωτικών ανταγωνιστικότητας, η κατάταξη της Ελλάδος στους σχετικούς σύνθετους δείκτες παρουσιάζει στασιμότητα ή και υποχώρηση, με την αποτίμηση μεγάλης πρόοδου την προηγούμενη περίοδο (2020–22). Η Ελλάδα φαίνεται να υστερεί σε τομείς όπως η αποτελεσματικότητα λειτουργίας του κράτους, η επίταξη των επενδύσεων της οικονομίας και η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε σημαντικά το 2023 στο 6,3% του ΑΕΠ. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλαν κατά κύριο λόγο: (1) η βελτίωση του ισοζυγίου κομμένων και λοιπών αγαθών, αντανακλώντας κυρίως τη μείωση των διεθνών τιμών των ενεργειακών αγαθών, και (2) η αύξηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου ταξιδιωτικών υπηρεσιών, λόγω της δυναμικής του τουρισμού.

Οι ξένες άμεσες επενδύσεις καταγράφησαν χαμηλότερες ροές το 2023 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αντανακλώντας κυρίως: (1) την παγκόσμια οικονομική αβεβαιότητα, (2) το υψηλό επιτόκιο, (3) το υψηλό ενεργειακό κόστος, (4) την περιορισμένη συμμεταξί ξένων κεφαλαίων σε αυξήσεις μετακινώσιμου κεφαλαίου, συγχωνεύσεις και εξαγωγές επιχειρήσεων στη χώρα και (5) τη στασιμότητα που αποτυπώνεται στις θετικές ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Όσον αφορά τις αγορές κεφαλαίων, οι αναβίωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης του Ελληνικού Δημοσίου στην επενδυτική κατηγορία το 2023 προοιμαγόντως της εξέλιξης σχετικά με το ελληνικό αξιόχρεο. Οι αποδόσεις των ελληνικών κρατικών ομολόγων παρουσιάζουν σημαντικό μεγαλύτερη μείωση σε σχέση με εκείνες των ομολόγων κρατικών ομολόγων της ευρωζώνης. Ως εκ τούτου, το spread του ελληνικού 10ετούς ομολόγου έναντι του αντίστοιχου γερμανικού μειώθηκε σημαντικά

το 2023, αρκετά χαμηλότερα από το αντίστοιχο spread του ιταλικού ομολόγου. Ως προς την αγορά μετοχών, ο δείκτης του ελληνικού χρηματιστηρίου κατέγραψε σημαντικά καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με τους αντίστοιχους δείκτες της ΗΠΑ και στην ευρωζώνη, ενώ επίσης παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση του μέσου ημερήσιου όγκου συναλλαγών. Οι τάσεις αυτές συνδέονται κυρίως με την αναβίωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης του Ελληνικού Δημοσίου στην επενδυτική κατηγορία, καθώς και την αυξημένη κερδοφορία και τις αναβίωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης των τραπεζών.

Δημοσιονομικές εξελίξεις

Συνολικά, η δημοσιονομική διαχείριση των έκτακτων συνθηκών την τελευταία τετραετία ανέδειξε τα οφέλη των διαρθρωτικών δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων της προηγούμενης περιόδου, ειδικότερα ως προς το σχεδιασμό των μέτρων στήριξης, αλλά και ως προς την παρακολούθηση, την εκτίμηση και τον έλεγχο του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Σύμφωνα με την ΤΓΕ, οι πρωταγείς πλέονων αναμένεται να διαμορφωθεί σε 1,4% του ΑΕΠ για το 2023 ή και παραπάνω, σημαντικό υψηλότερο από την πρόβλεψη του Προϋπολογισμού. Η διεύρυνση του πρωταγούς πλεονάσματος το 2023 οφείλεται τόσο στην έγκαιρη απόσυρση των δημοσιονομικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας και της ενεργειακής κρίσης όσο και στην υπερπόδηση των φορολογικών εσόδων έναντι των στόχων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2023 δημιουργήθηκε μεγάλος δημοσιονομικός κέρδος που επέτρεψε τη χρηματοδότηση έκτακτων δημοσιονομικών παρεμβάσεων, χωρίς εκτροχιασμό της δημοσιονομικής πορείας. Η υπερκάλυψη των δημοσιονομικών στόχων για μια ακόμη χρονιά ενισχύει τη δημοσιονομική αξιοπιστία της χώρας και καθιστά ασφαλέστερη την επίτευξη του στόχου του πρωταγούς πλεονάσματος το 2024, σε μια περίοδο αυξημένης αβεβαιότητας και νέου ενεργητισμού των — αναθεωρημένων πλέον — δημοσιονομικών κανόνων.

Η αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους συνεχίστηκε το 2023, υπερακτινίζοντας τις επιδόσεις των περισσότερων κρατών-μέλων της ευρωζώνης. Σύμφωνα με την ΤΓΕ, το χρέος της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί κατά 10,7 ποσοστιαί μονάδες του ΑΕΠ σε σχέση με το 2022, στο 161,9% του ΑΕΠ, το χαμηλότερο επίπεδο από το 2010.

Η Ελλάδα διακεταλέγεται στους πρωτοπόρους της ΕΕ ως προς την απορρόφηση των πόρων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που παρέχουν σημαντική δημοσιονομική ώθηση στην οικονομία. Συνολικά, η Ελλάδα έχει λάβει 41% των διαθέσιμων πόρων (€15 δισεκ., εκ των οποίων €7,7 δισεκ. σε επιχορηγήσεις και €7,3 δισεκ. σε δάνεια) και είναι από τις λίγες χώρες που έχουν εισπράξει τρεις δόσεις επιχορηγήσεων και δανείων, μετά την ολοκλήρωση του 261, των συμφωνημένων στόχων του προγράμματος. Οστόσο, οι εκταμιεύσεις των επιχορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις παρουσιάζουν καθυστέρηση, αντανακλώντας διοικητικές δυσχερείες. Σχετικά χαμηλές παρεμνούν και οι εκταμιεύσεις δανείων, παρότι το ύψος των υπογεγραμμένων συμβάσεων αυξήθηκε σημαντικά. Έτσι, μεταρρίζεται το αναπτυξιακό όφελος που αναμένεται να έχει η αξιοποίηση των σχετικών κονδυλίων.

Τραπεζικά τομείς

Το τραπεζικό επιτόκιο συνέχισε να αυξάνεται κατά το 2023, σε συνέπεια με την αυστηροποίηση της κατεβύθησης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Το επιτόκιο χορηγώνων αυξήθηκαν περισσότερο στο επιχειρηματικό δάνεια (+230 μ.β.) (εν μέρει λόγω του ότι είναι ως επί το πλείστον κυμαινόμενα) και σε μικρότερο βαθμό στα δάνεια προς τα νοικοκυριά (ιστοναστικά δάνεια, +78 μ.β., στεγαστικά δάνεια, +96 μ.β.). Και για τους δύο τομείς πάντως, η αύξηση των ονομαστικών επιτοκίων δανεισμού στην Ελλάδα ήταν πιο απότομη από ό,τι κατά μέσο όρο στην ευρωζώνη. Αύξηση κατέγραψαν και τα επιτόκια καταθέσεων το 2023, ιδιαίτερα στις καταθέσεις προθεσμίας (+160 μ.β.). Ο μικρός ρυθμός ενσωματώσεως των αυξήσεων των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ στις καταθέσεις προθεσμίας οφείλεται και στις πολύ ικανοποιητικές συνθήκες ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές τράπεζες. Ως εκ τούτου, για πρώτη φορά από το 2003, το επιτόκιο προθεσμιακών καταθέσεων στην Ελλάδα διαμορφώθηκε, από το μέσο του 2022, σε επίπεδο χαμηλότερο από το αντίστοιχο μέσο επίπεδο της ευρωζώνης.

Ο επίτομος ρυθμός της τραπεζικής πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα συνολικά επιβραδύνθηκε το 2023, μετά από σημαντικό επέταξη το 2022. Η εξέλιξη αυτή αντανακλά κυρίως τη βραδύτερη αύξηση των χορηγώνων προς τις επιχειρήσεις και την ενταίνουσα μείωση των στεγαστικών δανείων προς τα νοικοκυριά, καθώς η άνοδος των τραπεζικών επιτοκίων και η υποχώρηση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας είχε αρνητική επίδραση στη ζήτηση νέων χορηγώνων. Αντίθετα, ο ρυθμός αύξησης των καταναλωτικών δανείων επιταχύνθηκε, σε συνέπεια με την ανοδική πορεία της ιδιωτικής καταναλωσης.

Οι τραπεζικές καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα εξακολούθησαν να ενισχύονται, με πιο ρυθμό σε σχέση με το 2022, καταγράφοντας μετατόπιση από τις καταθέσεις μίας ημέρας προς τις προθεσμιακές καταθέσεις. Οι τραπεζικές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά €5,8 δισεκ. το 2023 και το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε σε €194,8 δισεκ., το υψηλότερο επίπεδο από το μέσο του 2011. Η επιβράδυνση του ρυθμού ανέλιξης των καταθέσεων οφείλεται, για τα μν νοικοκυριά, στο χαμηλότερο ρυθμό αύξησης του πραγματικού εισοδήματός τους το 2023 (σε σύγκριση με το 2022) και στις υψηλές καταναλωτικές δαπάνες τους, δεδομένου ότι το πληθωρισμό, για τις δε επιχειρηματικές καταθέσεις, στη μείωση της πιστωτικής επέκτασης προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις.

Το 2023 τα θεμελιώδη μεγέθη των ελληνικών τραπεζικών ομίλων βελτιώθηκαν.

- Αναλυτικότερα:
- Η κερδοφορία ενισχύθηκε σε ετήσια βάση, αντικαταρρίζοντας τη σημαντική αύξηση των καθαρών εσόδων από τόκους και προμήθειες, αλλά και τη μείωση των προβλέψεων για τον πιστωτικό κίνδυνο λόγω της μείωσης του αποβλήτους των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ).
 - Οι δείκτες ρευστότητας ενισχύθηκαν, παρεμνούντας υψηλότερα από ούσιους των τραπεζών της ευρωζώνης, παρά τη μείωση της χρηματοδότησής από το Ευρωσυστήμα.
 - Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας βελτιώθηκαν, παρεμνούντας όμως χαμηλότερα από το μέσο όρο της ευρωζώνης.
 - Η ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου βελτιώθηκε περαιτέρω, αλλά το ποσοστό των ΜΕΔ στο σύνολο των δανείων παρεμνει σημαντικό υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Συνολικά, το συνολικό εγχώριο περιβάλλον βελτιώθηκε τις τράπεζες να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις. Η ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας και η αναβίωση του αξιόχρεου της χώρας στην επενδυτική κατηγορία οδοντήσαν στη μείωση του κόστους χρηματοδότησης των τραπεζών από τις κεφαλαιαγορές και κατ' επέκταση τη διευκόλυνση να καλύψουν την Ελαστική Απαιτούμενη Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποκρυσώσεων (MREL).

Το 2023 χαρακτηρίστηκε επίσης από την απειεύνωση του Τομέου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) από το μετοχικό κεφάλαιο των σημαντικών τραπεζών, με την έλευση αξιόπιστων θεσμικών επενδυτών μακροπρόθεσμου ορίζοντα. Το γεγονός αυτό αντανακλά τον πρόοδο του τραπεζικού τομέα στην αντιμετώπιση οδυνηρών του παρελθόντος και σηματοδοτεί την επάνοδο του κλάδου στην κανονικότητα. Παράλληλα, διευκολύνει την πρόδηση των τραπεζών στις αγορές κεφαλαίων και την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων, καθώς και τη χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων, ενώ αναδεικνύει την εμπιστοσύνη των αγορών στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Σημειώνεται ότι η συγκυρία της απειεύνωσης του ΤΧΣ από τις τέσσερις σημαντικές τράπεζες με επιτυχίες όρους ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή, λόγω του θετικού επενδυτικού κλίματος που επικρατεί για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, παρά το περιβάλλον αυξημένης διεθνούς αβεβαιότητας και ενταίνουσα γεωπολιτικών κινδύνων.

Προβλέψεις

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της ΤΓΕ, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας προβλέπεται να επιταχυνθεί το 2024 σε 2,3%, πολύ πάνω από το μέσο όρο της ευρωζώνης. Η ιδιωτική καταναλωτική και οι επενδύσεις θα συνεχίσουν να αποτελούν βασικές κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης, ενώ οριστά αρνητικά θα είναι η συμβολή του εξωτερικού τομέα, καθώς η ένταξη επενδυτική δραστηριότητα θα αυχτήσει σημαντικά τις εισαγωγές. Ο τομέας του τουρισμού παρουσιάζει και φέτος θετικές προοπτικές, παρά τη διεθνή αβεβαιότητα.

Ο γενικός πληθωρισμός αναμένεται να υποχωρήσει ή άλλο το 2024 στο 2,8%, καθώς όλες οι επιμέρους συνιστώσες εμφανίζονται τάσεις αποκλιμάκωσης, παρά το κλίμα αβεβαιότητας που δημιουργούν οι γεωπολιτικές εξελίξεις.

Το δημοσιονομικό πεδίο, η ΤΓΕ εκτιμά ότι το 2024 το πρωταγούς πλεόνασμα θα αυχτήσει σε 2,1% του ΑΕΠ. Η βελτίωση εξηγείται κυρίως από την προβλεπόμενη αύξηση των φορολογικών εσόδων και των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές λόγω του ισχυρού ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Το δημοσιονομικό πεδίο προβλέπεται να αποκλιμακωθεί περαιτέρω σε 1,52% του ΑΕΠ το 2024, με βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με το προηγούμενο τρίτο έτη, καθώς η μείωση του πληθωρισμού αναμένεται να ανασταθίσει τόσο την επίταξη του πραγματικού ΑΕΠ όσο και τη μετωική επίδραση από τη διεύρυνση του πρωταγούς πλεονάσματος. Επιπλέον, προβλέπεται μείωση του δημόσιου χρέους σε ονομαστικούς όρους για τρίτη φορά από το 2019.

Σχετικά με τις προοπτικές του χρηματοπιστωτικού τομέα:

- Το 2024 θα δημιουργηθούν οι συνθήκες για μείωση των εγχώριων τραπεζικών επιτοκίων, καθώς ο πληθωρισμός θα αποκλιμακωνεί σταδιακά και τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ θα αρχίσουν να μειώνονται.
- Ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης αρχικά θα συνεχίσει να επηρεάζεται αρνητικά από τις προγενέστερες αυξήσεις των δανειακών επιτοκίων. Στη συνέχεια, η διατήρηση ή η ενδεχόμενη μείωση του επιπέδου των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ θα επιδράσει θετικά στην πιστωτική επέκταση αλλά προοδευτικά, λόγω των εκτιμώμενων χρονικών υστερήσεων.
- Η αναμενόμενη επίταξη της οικονομικής δραστηριότητας και η προοδευτική αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, σε συνδυασμό με την πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις και τον τυχόν μεγαλύτερο ρυθμό ενσωμάτωσης των αυξημένων επιτοκίων πολιτικής στα εγχώρια επιτόκια καταθέσεων, θα συμβάλουν σε περαιτέρω αύξηση των τραπεζικών καταθέσεων.
- Τέλος, οι εκτιμήσεις για τα θεμελιώδη μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι θετικές. Στην περαιτέρω βελτίωση των επιδόσεων των τραπεζών αναμένεται η βελτίωση η συγκράτηση του κόστους χρηματοδότησής τους, εν μέρει συνεκταίνοντας τον εκδόσεων τραπεζικών ομολόγων, η οποία επίσης συμβάλλει στη διατήρηση της κερδοφορίας των τραπεζών.

Πηγές κινδύνου και αβεβαιότητας

Η επίτευξη ικανοποιητικού ρυθμού ανάπτυξης αποτελεί τη σημαντικότερη πρόκληση για την ελληνική οικονομία. Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν την πρόβλεψη για την αύξηση του ΑΕΠ είναι κυρίως καθοδικοί και αφορούν: (1) το ενδεχόμενο περαιτέρω επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας, (2) την αυξανόμενη αβεβαιότητα, λόγω δυσμενών γεωπολιτικών εξελίξεων στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, και τις επιπτώσεις της στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, (3) την τυχόν καθυστέρηση της υλοποίησης των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας "Ελλάδα 2.0" και το βραδύτερο ρυθμό απορρόφησης των σχετικών κονδυλίων, (4) την εμφάνιση μεταρρυθμιστικής κόπωσης, με αρνητικές συνέπειες στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα, και (5) τις επιπτώσεις ενδεκόμενων φυσικών καταστροφών που συνδέονται με την κλιματική κρίση. Παράλληλα, η αύξηση της αβεβαιότητας που συνεπάγονται οι πρόσφατες γεωπολιτικές αναταραχές ενδέχεται να ασκήσει ανυδικές πιέσεις στον πληθωρισμό.

Ως προς τα δημοσία οικονομικά, απαιτείται δημοσιονομική σύνταξη και υπευθυνότητα, λόγω των αυξημένων δημοσιονομικών προκλήσεων μακροπρόθεσμη. Σε ένα περιβάλλον υψηλών επιτοκίων διεθνώς, η προσέλιση στην επίτευξη μιας δημοσιονομικής θέσης που εξασφαλίζει μακροχρόνια βιωσιμότητα είναι κρίσιμη σημασίας, καθώς η αύξηση του κόστους δανεισμού (σε σχέση με την περίοδο προ της πανδημίας) και η επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης περιόρισαν τη θετική συμβολή της διαφοράς έμμεσου επακόλουθου ρυθμού ανάπτυξης στη μείωση του λόγου χρέους/ΑΕΠ. Κατά συνέπεια, χρειάζεται δημοσιονομική σύνταξη ώστε να μην υπονομευθεί η πιστωτική τροιά του δημόσιου χρέους.

Όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα, η αξιοσημείωτη βελτίωση της ποιότητας ενεργητικού τα τελευταία έτη δεν θα πρέπει να οδηγεί σε εφησυχασμό. Ο δείκτης ΜΕΔ, παρά τη σημαντική αποκλιμάκωσή του, παρεμνει σημαντικό υψηλότερο από το μέσο όρο των τραπεζών της ευρωζώνης. Παράλληλα, συνολικά το ιδιωτικό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ παρεμνει σε πολύ υψηλό επίπεδο και επηρεάζει αρνητικά τη δυνατότητα νέου δανεισμού και υλοποίησης επενδύσεων.

Προτάσεις πολιτικής

Με βάση την εμπειρία από τη διαχείριση των κρίσεων του παρελθόντος, η ανάγκη ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των οικονομικών απαιτεί την άσκηση αναπτυξιακής δημοσιονομικής πολιτικής. Σε αυτό το πλαίσιο, εκτιμάται ότι απαιτείται πρωταγούς πλεόνασμα σε κυκλικό διαρθρωμένους όρους ύψους 2% του ΑΕΠ, ώστε να δημιουργείται το απαραίτητο δημοσιονομικό απόθεμα ασφαλείας.

Το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προϋποθέτει ένα συνετό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σχέδιασμο με περιορισμούς ως προς τη λήψη έκτακτων μέτρων. Η ανάδειξη του κανόνα δαπάνων σε λειτουργικό κανόνα παρακολούθησης και συμμόρφωσης συνεπάγεται ότι τυχόν δημοσιονομικός χώρος θα αξιοποιείται για τη δημιουργία αποθεματικού ή/και για τη μείωση του δημόσιου χρέους, ενώ οποιοδήποτε έκτακτο δημοσιονομικό μέτρο στην πλευρά των δαπάνων θα πρέπει να χρηματοδοτείται από μέτρο ισοδύναμο αύξησης των εσόδων. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον δημοσιονομικών περιορισμών, θα πρέπει να τυχόν ξεκαθάρσει προτεραιότητες κατά τη λήψη πιθανών νέων σταχευμένων μέτρων στήριξης προς τις πιο ευάλωτες εισοδηματικές ομάδες.

Προτεραιότητα θα πρέπει επίσης να δοθεί στη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, μέσω της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και στην επαναξιολόγηση των υφιστάμενων φοροαπολογιών. Αυτό θα επιτρέψει παράλληλα την καλύτερη στόχευση της κοινωνικής πολιτικής και γενικότερα την πρόδηση της φορολογικής δικαιοσύνης.

Η παραπρόσθετα στενότητα της αγοράς εργασίας απαιτεί πρωτοβουλίες ώστε να μη διαταραχθεί η πορεία ανάκαμψης της οικονομίας. Αυτές οι πρωτοβουλίες θα επιδιώκονται μεταξύ άλλων: (1) την αύξηση της συμμεταξίας ανδρών και γυναικών και ιδίως των νέων στο εργατικό δυναμικό, (2) τη συνεχή ανάπτυξη και χρήση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε όλη τη διάρκεια του εργασιού τους βίου, καθώς και την κατάρτιση των μακροχρόνια ανέργων σε νέες δεξιότητες, (3) την ενσωμάτωση μεταναστών, καθώς και τη θέσπιση κινήτρων για την προσέλκυση εξειδικευμένων μεταναστών, (4) τη δημιουργία μηχανισμών για την αναδιάρθρωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, (5) την προσέλκυση, μέσω κινήτρων και καλά αμεταβίβων θέσεων εργασίας, των νέων που έμνησαν στο εξωτερικό και (6) τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος και τη μείωση των κινήτρων πρόωξης συνταξοδότησης, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η επενένταξη και η παραμονή περισσότερων εργαζομένων στην αγορά εργασίας.

Η ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων, ιδιαίτερα σε τομείς με χρόνιες δυσλειτουργίες (όπως για παράδειγμα η απονομή δικαιοσύνης), καθώς και η περαιτέρω βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, θα συμβάλουν στην προσέλκυση επενδύσεων. Η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης, η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος και η εξάλειψη λιγνοπληθικών πρακτικών αποτελούν μόνον τομείς που χρειάζονται άμεσες παρεμβάσεις. Παράλληλα, κρίνεται αναγκαία η επίταξη της απορρόφησης και η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του Τομέου Ανάκαμψης, με στόχο την κάλυψη των επενδυτικών κενών, την ενίσχυση του δυνητικού προϊόντος και της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και κατ' επέκταση τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της οικονομίας.

Η μεθοδολογική αυχτήσει θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη της εξελίξεων στην παραγωγικότητα της εργασίας μεσοπρόθεσμα, καθώς και την τρέχουσα συγκυρία υψηλής αβεβαιότητας. Με αυτό τον τρόπο θα αποφευχθούν δυσμενείς δευτερογενείς επιπτώσεις στον πληθωρισμό, που θα επιδεινώναν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και τελικά θα μειώναν το πραγματικό εισόδημα των εργαζομένων.

Όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα, οι προκλήσεις του οικονομικού περιβάλλοντος απαιτούν περαιτέρω ενίσχυση της ανθεκτικότητας του. Πρόκληση για τον κλάδο παρεμνει η περαιτέρω βελτίωση της κεφαλαιακής βάσης των ελληνικών τραπεζών, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, καθώς οι οριστικές και εκκαθαρισμένες αναβιλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (deferred tax credits – DTCs) εξακολουθούν να αποτελούν μεγάλο μέρος των επιτοκίων ιδίων κεφαλαίων τους. Παράλληλα, απαιτείται εντατικότερη προσπάθεια περαιτέρω μείωσης των ΜΕΔ στο επίπεδο του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Επίσης, οι τράπεζες, συστημικές και μη συστημικές, οφείλουν να ενισχύσουν περαιτέρω τα κεφαλαιακά τους απόθεμα αξιοπιστίας στην αυξημένη οργανική κερδοφορία, η οποία διαμορφώνει ευνοϊκές συνθήκες για την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου. Η δημιουργία "πέγματος πλού" από κεφαλαιακά ενσωματωμένες μη συστημικές τράπεζες αναμένεται να βελτιώσει τις συνθήκες ανταγωνισμού στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τη συνθήκες χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η αντιμετώπιση του υψηλού ιδιωτικού χρέους που βρίσκεται εκτός τραπεζικού τομέα θα μπορούσε στην πρόδηση παρακλιση και νοικοκυριών σε τραπεζική χρηματοδότηση. Προς αυτό την κατεύθυνση θα μπορούσαν να συμβάλουν η εισαγωγή διατηρησιμων λύσεων ρυθμίσει για τους "βιώσιμους" πιστούς και η ρευστοποίηση των εμπρημάτων εξοφλήσεων για τις υπόλοιπες περιπτώσεις, καθώς και οι βελτιώσεις στην εξειδικευμένο μηχανισμό.

Τέλος, οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας εξαρτώνται άμεσα από την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ευρωζώνης και του χρηματοπιστωτικού της συστήματος σε μελλοντικές διαταραχές. Οι σημαντικές προκλήσεις ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας μεσομακροπρόθεσμη απαιτούν γρήγορα βήματα μεταρρύθμισης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Απαιτείται επουμένως επίταξη της ευρωπαϊκής εννοποίησης, καθώς και καλύτερης συντονισμένης των πολιτικών. Η δημιουργία μιας πλήρους λειτουργικής Ένωσης Κεφαλαίων, η ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης (μέσω της δημιουργίας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφαλισίας Καταθέσεων) και ο διαμόρφωση στρατηγικής για μια Δημοσιονομική Ένωση είναι προτεραιότητες για την ευμηνρία της Ευρώπης και των πολιτών της. Η περαιτέρω καθυστέρηση στην ανάλυση πρωτοβουλιών για την πλήρη εννοποίηση της Ευρώπης δε οδηγεί σε περαιοποίησης της περιοχής και στην απώλεια ευμηνρίας για τους πολίτες της. Οι υιοθετηθεί χάραξη πολιτικής θα πρέπει να δράσουν εγκίριως, με αποφασιστικές, ισορροπημένες και κατασκευασμένες μεταρρυθμίσεις στο επίπεδο της ευρωζώνης, σε πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίων παροχρηρμένων.

* * *

Παρά τις συνεχείς θετικές αξιολογήσεις της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια, την αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και την εμπέδωση δημοσιονομικής επίγνωσης στους τίθοντες χάραξη πολιτικής, δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού. Είναι ακόμη μεγάλη η απόσταση που πρέπει να καλυφθεί για να συγκληθεί η πιστοληπτική διαβιβήση της Ελλάδος προς το μέσο όρο των χωρών της ευρωζώνης. Η διατήρηση της επενδυτικής βιωσιμότητας και οι περαιτέρω αναβιλλόμενες απαιτούμενες συνεχείς οικονομικές πολιτικές, που να χαρακτηρίζονται από συνέπ

Αξέχαστες Πασχαλινές στιγμές!

Deluxe
**Νωπά tortελίνια
με γέμιση**
• Τυρί ρικότα
και σπανάκι
• Μανιτάρια

Κάθε συσκ. 250 g
1,99€

1 Kg = 7,96€

Καλωσορίστε την άνοιξη με εκλεκτές γεύσεις Deluxe που θα βρείτε αποκλειστικά στα καταστήματα Lidl.

lidl-hellas.gr

To Lidl στα καλύτερά του!